

Награда
Десанка
Максимовић

Милован Данојлић

Разгоре
вање
ватре
Изабране
песме

Српска књижевна задруга
Задужбина Десанке Максимовић
Народна библиотека
Србије

Награда

Десанка Максимовић

Разговарање с ватре

Изборне песме

Десанка Максимовић

Песме изборне

Београд, 1980

Савременик

Београд

Награда
Десанка Максимовић
6
Милован Данојлић
1999.

Милован Данојлић

Разгоревање ватре

Изабране песме

Задужбина Десанке Максимовић
Народна библиотека Србије
Српска књижевна задруга

Београд
2000.

УРОЋЕШЧКІ ДСАДНІ

*Све шійо глава заснова йолако се йрешвара у бол
У сійид*

*Једино свейлосі
Једино йрава*

*На йочейку ил на средини
Те мучне недозрелосіи*

УРОЂЕНИЧКИ ПСАЛМИ

УРОЂЕНИЧКИ ПСАЈМИ

I

У чудностојећим градовима нико нас радостан не чека
Позеленело је гвожђе од патине времена
Самозадовољно се чувамо улличних жена
Стојећи крај споменика. Далеко отиче река

За нама тутњи ветар. Пиште зуква и трска
Крилата звезда пада у старо жито крај друма
Разилазе се куће, вода хрипљући прска
Корењем изваљених и посечених шума

Ниске кровове снег дави. Окопшео век зачас спласне
Зверн се пред зору гоне, поток камење точи
И мајка са дететом не може да прескочи
Воду без обала у дапу што пролећем гасне.

II

Ти, треперава сенко на брујном зиду поћи
И ми, до тампина зрели, оловно мекн и густн
Од звезда н од лелека што врију у нама пусти
Јер вече усади ко биљку нечије чудне очи

Пресуше речна корита, на песку рибе певају
Арије травне, ледене, од путог вриска љуте
Пусти, нека све тече у умирућем сјају
Док ноћ куне н моли а ноге стале н ћуте

И побећи ћемо опет. То дамар мукло бије
Покрај древног стуба, изнад река вечитих

Од камења смо грађени. Од речи црпоречитих
Стојимо, просимо, молимо некога да нас убије.

III

Брда су постала модра. Плаве сабласти
На пешчаноме спруду рибају нож и зделу
Ја гледам ко у сунце у ону обалу свелу
Што ме је научила миловати и красти

За нама плачу звезде. Пуну су киша олуци
У праскозорје ово када се рибе мресте
Постаћу поглавица са модрим копљем у руци
Са знаком иза уха у виду петлове кресте

И бићу светла киша; у киши: клица Неба
Омлечале су нам стопе, до пета падају рите
А шуме јаблапови и дрхте јеле вите
– Бежимо, јер увек из нечег некуда бежати треба.

IV

Ми смо сведоци овога расула
У праскозорје мајке су крај гробова скрушене
А непознате градове и улице срушене
Кроз ноћ и сан назиру магична чула

И игра ноћ да не стане никада
У њој су заздани предели хладни и травни
Охрабрујуће делује појава магарца млада
Који се замишљен шета звезданом висоравни

У оку далеких извора гусне се крв минерала
Из Долине Ковача ветар прапину носи

Она спокојно пада по мојој и твојој коси
А руке су нам стубови свечаних, црних сала.

V

Плава маглина, и румен, дрхтавија
Од зраке која сја кроз оклоп речног ронца
У нама нагон рибе крљушти клија
Навиру клинови сећања уз трепет без ослонца

Постани мртва, рекох, постани гребен вала
Знојне ће пчеле на злату до сванућа да раде
Испод родне планине дрхти јасика мала
У зору ову исконску затруднеле су младе

У мраку капље вода за врат цркнутом мишу
Ко руке богаља црне су мотке пружене
Стрехе певају долазак нове смене
– Изиђи и поздрави у мокром грању кишу.

VI

На крају, после дугог, исцрпљујућег плача
Свако је постао лак, себи туђ, и без спона
Вече: топлота бакарнога звона
И човек сам, међ својим корацима, корача

Потоци светле течности отичу му кроз ребра
И струје, низ видик, састају се по свету целом
Ветар је донео успаванку руменога хлеба
Човек се чуди над сопственим телом

Уместо зоре, ливада цветна светли
На сваком јасену хајдучка блуза

Небо, завеса сланих суза
А човек лањског себе не може да се сети.

VII

А обала је прошлости била то што се знало
Мада је на крају дошао неко разуман ко је
И пруга белине прошла је крај сенке моје и твоје
Када смо гледали храниће што је зелено пало

Под пепелом зоре остаци млаког жара
Шикља врбово пруже и киша у реку плаче
Кућа нам је нова ал јој је подлога стара
И не побеђује увек што је тренутно јаче

Јер остала је негде хладна и глатка шина
Час кад се сребрна зора извукла испод клупе
И заштитнички сложила шуме у купе;
Онда се згуснула претећа, кишна тишина.

VIII

Ветар се пробудио. Ветар разноси шумке
И слепа мајка не може јединца мртвог да нађе
А стогодишње жито њише се поред хумке
Где расте камење и младе пролећне лађе

Примите нашу љубав која се слива
Са голих руку хранећи родну груду
Као блажена јесен са помодрелих шљива
Ко ове празне речи које би да то не буду

Ко ће знати мене, кад сви снегови оду
Речи имају мирис, далеко негде збијен

Који кад осетим, клонем, ко породиља, извијен
Што оне знају, то објављујем роду.

IX

Шапућу платани речи којих се нико не сећа
(У поноћ, кад се возови размиле по своду модром)
Ја гледам тог путника: пролази мојим ходом
Нежан као срећа и горд као несрећа

Застане путник ноћи. Ил можда то учини случајно
И замишљено још један корак крочи
И ништа не гледа, а опет све гледа значајно
Пуне су угља и трња његове сањиве очи

Изломљен, тежак од сна он чека плави раздан
Да ли је згранут ил нем ил само нема речи
Тај човек који пред зором и пред даљином клечи
А не зна да је од гвожђа и од бетона саздан.

XI

Јелени

Чујеш ли глас мој од мене слабији, нежнији, бољи
Глас тај по сваку цену треба сачувати
Иако смо сами себи непознати
На свету једино љубав долази по нашој вољи.

XII

Земља се љуља кроз лист: сенка јој лака, далека
Побегао је калуђер на тихе падине гаја
Зову нас далеки путеи док се стишава граја
– Бежимо, не мислећи шта нас то сутра чека

Пустињаку на очи проклијале су власи
Кожу му разједају кужна пара и зној
Са оне стране земље шуму језеро краси
На обали вскује сребрних мољаца рој

Усни сном белог медведа, ил глумим сном конопца
У земљи се кују ножеви, пушке и виле
А феничански богови доћи ће по своје миле
Када се јави гудало ислуженог попца.

XIII

И ветрови се грле и онда одлазе некуда
И све је порозно – свакога можеш убити пиљком
И капље крв сунца за мојим потиљком
Јече светови предвече и река тамна кривуда

Водоскок самог себе хтео би да зацели
А бог смушене прсте у хладном снегу да смири
Под његовом каменом стопом одјекује свод васцели
И љута трава ноћи на све се стране шири

Небо, сасвим црвено, кида се у комађе
И човек пушта кораке ко благотворна мати
Он иде према Сунцу – једном ће га силовати
Јер су сви мостови његови и све су његове лађе.

XVI

Сахранили смо тугу испод каменог моста
Сад само клокоће вода и стење поточара
И извор не уме ушће, ни јутро дан да дочара
И слепа земља трпи непозваног госта

За убијеном австи побожно сенке газе
Не чује се зрикавац ни жабље кркетање
Ал ми још сањамо сунце подневне стазе
Ил јасно ледено вече, када се зраци претање

Ту су све воде света, разривен град ту тече
Костури риба, ругоба и потвора
И њено лице, камено, без одговора
– Тамо ће старица топло да прими добро вече.

XX

Не знамо шта ћемо са собом када снеговни ојуже
И речи зазвоне у грлу чистог белутка
У нама све се рађа случајно, од тренутка
Пред сваким болом унапред полажемо оружје

Нек прође све што мора, нека остану лака
Пространства која се у дашку јутра буде
Певајући, носимо плиму тешкога мрака
Међу биљке и биљке, међу људе и људе

Поново, досадно објављивање пролећа
– Кратковиде побуне жила, клица, семећа –
Које се понављају сто пута у току једног столећа
Да би се учврстило оно што се никад не мења.

ШТА РАДИ НОЋАС ВРЕМЕ

Шта ради ноћас време
Што с ветром у крову јеца?
Је ли му тешко време
Разграђеног месеца?

Шта раде они у Шапцу? – Хладно светли
Лампа у Врњачкој Бањи, спава се срамно.
У Книћу лају пси и замарају се петли
Као запаљене крпе остављене тамо где је тамно

И суво
И глуво
Ко покојниково руво.

ТО КОПНИ

То копни, у сну; и ко да у ме шаље
отежале капи, мук шуме после сече;
слива ми се у руке, у прсте, и даље;
копни, док се у плаву стену претвара вече;
свет нестаје, рађа се ново острво
всће од ноћи, усамљеније, немље;
копнећи, то отиче, и капље кроз труло дрво;
то копни, и пуни нешто што је шире од земље.

*ИЗМЕЋУ ДВЕ СОБЕ,
ИЗМЕЋУ ДВА ДАНА*

Између две собе, између два дана,
Пред зору, то је један ветар стари,
Између два даха, два одјека знана,
Умиру добре, остављене ствари.

Широка, топла глухота, камен кад пупи,
Пред зору, то је један ветар стари,
Путевн, у поноћ, грле се по жупи
(Умиру врата, тихо издишу ствари).

И од ове јесени, и од ове јесени
Очекујем светлост која ће да ме засени
(Блага светлост, изненадно спасење
Оно од чега пред зору поплави јесење).

ИЗЛОМЉЕНА МЕСЕЧИНА

Та песма чудно ћути и пада са висина
Кроз грање сребро се цеди. То пушти месечина
Звезда ко харфа бруји, долази из даљина
То расте ноћ борова – јутро младога вина
Морамо бити ветар. Не смемо бити река
Великих, троних крила без звука и без јека
А свуда дрхти небо и расте попоћ мека
Сребрних, кртих грана и залеђеног млека
Кроз грање сребро се цеди и тече крај наших снова
У озвездано небо одлази песма ова
Падају звезде с дрвећа, падају с кућа, са крова
И шуми густа и црна, и прича ноћ борова.

БУЋЕЊА

Реч горке хвале чупам из корења
Вадим је из вилице јеленка из сна мрава
У марту су прозирнија створења
У ноћи јецају два псића жутоплава
О, како су досадна борења и горења
Чекам: могла би ме заволети док спава

И поново ме иста сенка прогања
Мокра и травна за брдом негде зора је
У коси су јој рибе, и лишће, нарамци грања
Чело јој блиставо и глатко као јаје
Испад ће небо о самом себи сања
Небо које не зна ноћ шта је и дан шта је

Играм, незауостављив, и мртав, и без коже
Једини дорастао том чуду или болу
Чекам да се звезде у бројке сложе
Разједам се, ко фењер на ноћном молу
Горим, и не знам колико се може
Живети за зору несванулу и голу

Петлуцне светлост кроз жуте прсте врбака
Светлуцне месец преко пода дворане
Из локомотиве ломи се пара млака
И спора муња само понекад плане
Крик мој нараста до врха ветра и мрака
О плави псићи лижите ми табане

Око појила спржена трава оста
Прстење паде у детелину свежу

Јутро се одбади преко реке и моста
Воштана лопта улете у кишну мрежу
И ова крв нека вам буде проста
Оздравеле сенке у хладне кутове сежу

Обале дапа су тешке, родне и пуне
Праву реч ми, земљо, јутром пришани
Ветру из семенке, јагњету из беле круне
Нек пишне, нек жиг разбије воштани
Реч што пола века у оковима труне
На такве окове ти никад не пристани

Не дај им да те водају по мраку
Јаукни, бар, сваки пут кад ти прекини
Не дај да ти подмешу црну мачку у цаку
Па иако су свуда продрли њиши полиши
Сети се сунца у неком топлом сокаку
И оног што небо поручује по лини

Реч горке хвале чупам из корења
Вадим је из вилице јеленка, из сна мрава
Једино чиста реч ће избавити створења
У ноћи јецају два псића жутоплава
Узалуд су била горења и борења
Чекам: могла би ме заволети док спава.

ПРОЛЕЋНА

Црно вино бела туго у страсну ноћ теку сати
Све сам стазе иза себе затро потро сатро утро
Ништа нисам хтео знати ни имати ни недати
Ништа нисам учинио, ја сам добар као јутро.
Црно вино топла киша недозван ми неко поје
Па се смејем да изгрејем ту ноћ што ми југом вођа
Па се бацам у грло моје у грло твоје у безброје
Ноћас душе топли ветар топло као топот коња.

НОЋАС ПЉУШТИ КИША

Ноћас пљушти киша, цео свет је длан
Испружен да кисне изнад шљунковитог потока
Ноћас ми небо показује од прућа исплетен стан
Велике окупане звезде у ветру са истока

Ко моћни дах – планине
Нарастају и хлапе,
Затечене, и чисте,
И тако прибрано саме.

Тавани дуги, и црни,
Тавани ноћас зјапе;
Тавани пред пролеће празни, и пуни гладне таме.

ДУША МИ НА СУВУ, КО РИБУ

Душа ми на суву, ко рибу
Кад избаце, сунце ми прети
Густим прстима, том глибу
Меда и електрике – одолети!

Време лети да се нико не сети
Сустали дан чека витку, жестоку шибу
Гледам у сунце: да ли ће смети
Да надлети далеку брдску колибу

Склапам очи. Сад ће, само да прође
После ће све посмртно и мутно да се зноји...
Отварам очи: сунце глође
Кров колибе, стало, и стоји

Одахнем; још пламти. А вече
На све ствари навлачи биљне коже
Мирим се: кад тече, значи тече
И значи: ни сунце не може!

ЗАР СМО ЈЕДАНПУТ ИМАЛИ...

Зар смо једанпут имали вече ко кост у грлу?
Зар нам је први пут да вртимо се у струји?
Издржи док светлост поново не забруји,
Ту је, на почетку ноћи, осећам је, наврлу,
Ту реч једва чујну што даје правац олуји.

Ту је, мада и без ње се може, толко
На земљи нам је добро; толко, на крају крајева,
Време ме пуни животом, час вољко, час невољко,
И као грм ког плусак крајем марта залева
На твоју одлуку, земљо, пристајем опет и опет,
Начуљених пупољака, на петелкама пропет
Клизим у помрчину; почетак новог времена
Осетим у ветру што с птицом кружи око слемена.

Дрво ил човек? Једно смо у овој дољи.
Исти благослов пада са Великог Медведа.
Човек је понижен и живи по туђој вољи.
У очајању он очај проповеда.
Војник сам, прљав; ко мноме заповеда?
Не умем бити ни друкчији ни бољи.
Реке и шуме, народи и говеда
Запевати би могли као у богомољи.

Немам разумевања
За оклевања,
За изгореле дане што се јесењим присојем нижу,
За јутра, за истоке осветљене на крижу,
За ноћи кад волови и долови у исти рог мучу,
За септембарско вече, за локот покوران кључу,

За туђи минут што сам ми разбија тако често.
(Лези на земљу и све ће доћи на своје место.)

Наиме, од ове болести не умире се већ живи,
Само су јутра продана и само су видици сиви,
Измисли, док те сати ко ничију кућу краду,
Ново време за љубав и ново име за наду.

СПАВАТИ КАО ЗВЕР

Спавати као звер, као дрво, спавати као што земља

спава

Утонути у сав као у вал што изравнава све,

Спавати сном планине, или сном мрава

Који, опчаран сунцем, сопствене прождире сне,

Заспати осветољубиво и моћно, сном што понижава

тело,

Док киша пуни уши звону и петлу лименом:

Скрећем из тебе, из себе; скрећем из године, смело;

Несрећо, другим ћу те од сада звати именом.

Нек тутње добоши, и топови, нека цвиле сирене.

Ни помаћи се нећу, згрчен у дну црне утробе:

Ватре, ко на вапариштима, тињају, и зоре се црвене –

Пролазим кроз снове као кроз прегрејане собе;

Пошеки врели дах, месец у круни чесме,

Тишина вечери бомбом реке разнета,

Одломак, стих или тек реч старе, ничије песме

Учвршћују ме на раскришћу света, свесвета и несвета.

Истовари у мене земљу, још росну, кад дан се рађа,

Испуни ме тишином авлија кад вече светлуца из млака,

Да, бокат, и прекрцан и поринут, ко лађа

Усидрим се у срцу ноћи, у каменитој обали мрака,

Дај ми тешке задатке, задатке бескорисне,

Одвикни ме од свега што се од данас за сутра ради;

Хоћу сав под земљом, под црним шатором што кисне,

Да тако утекнем болу и краткотрајној нади.

Истопити се, попут сјаја, у старим, ливадским августима,

Све је изгубљено и нађено у срцу поподневних даљина,

До заласка звезда бдити с каменом у устима,
Јер бол и светлост, спојени, пријају попут вина.
Слушати зуј те далеке, перазумљиве битке,
Кад земља, у грчу безвремља, немоћно и снено бунца.
У врућем подневу затежу гласнице металне, бритке,
Скакавци у трави, пламени самогласници сунца.

Треба прегристи језик и не понављати више тужбу.
Ко стару кишу ноћ ме односи, ништи, упија.
Не, није то привремено: прихватимо ту службу.
Спавати, јер светлост боли и јер пада убија.
Завуци се у јесен, међ завесе, сањај дуго, у ходу.
Никад не дижи главу, чувај се прејаког сјаја,
И не питај, никад не питај, шта је то што земљу и воду
Једне године раздваја, а друге године спаја.

Глад се моја понавља – дуга, болна и знана,
Све моје старе несанице још се збише...
Притаји се, зато, на низбрдици између ноћи и дана,
Претвори се у Ухо Шуме што одгонета тајну кише.
Преспадај сто живота! Потчини се тој моћи
Што нас је опчинила у тами ничијих соба.
А кад се, уз блесак муња, у далекој пробудиш ноћи,
Видећеш свеопшти покрет и почетак незнаног доба.

РЕЧИ НА ПЕВ ЈЕДНЕ ПТИЦЕ

Небо, далеко, у провидној позлати.
Ни облака ни сунца. Доколица.
Влат, и сенка влати. Десет сати
Које цвркутом оглашава птица.

Десет сати на пустом језику безвремља
Десет сати као немоћна опомена
Да је море – море и да је земља – земља
И да је ту нужна нека битна промена.

Живим ли? Не бих рекао... Зар ме има
У трену којег са мноштем стрељају неповратно?
Светлост, као најтиши звук, пулсира у пределима...
Небо: заустављено, недохватљиво клатно,

Море, полусмрзнуто у каналима града,
Земља, с корењем што уме истрајати,
И птица, што се нечему нејасном нада.
Од свега независно, у свему: десет сати!, –

Ужарени колац заривен у око Киклопа,
Срећа и несрећа у истој муњи, истом слогу.
И ваљало би, авај, из ових стопа
Поћи у немогуће. У све. У што не могу.

ОДЛОМАК ПРОЛЕЋА

...Осветљени чекрк сред мрака тмоло брекће
Као да ваздух и гране покреће, просејава
Сева точак. Хукће поноћно предузеће.
Укрштају се месечина, небо, ветар и трава.

Пролеће почиње и дрво не зна куд ће
На брду топле пећи под писким небом хуче
Голе и чисте, у мраку спивају куће
Којима јужњак у браве мече кључе.

Благонаклона буди, љубави, према мени
Јер ја сам твој бол у кроткости раздања
Из ноћи мог ћутања стуб године окрени
Ка златном сунцу чистогa постојања...

КАД ПРОЋЕ НЕДЕЉА

Кад прође недеља, кад прођу народне песме,
Кад лопоч над баром клоне као пресахла дојка,
Кад се извозају бебе, кад поред чесме
Остане туга као сирота девојка,

Небо сиђе на земљу: киша, од памтивека
Кроз шуме и ограде у време се углоби;
Канта се пуни кишницом: стоји лелек и звука;
Тешко миришу постеље у влажној, ниској соби.

ЗИМСКИ ПРАЗНИК

Стару то висораван лептир у попоћ буди...
Одлазе године низ воде... остаје празан дом...
А усови су, можда, и глечери ти људи
Које осветљава стокраки глуви гром

Једанпут тамо негде... лобање сред пољане
Наставиће се круг из смрти и пута
Па опет, у јануару, две укрштене гране
Чуваће трајно издвојен, хладно обасјан кутак.

СРЕЋАН САМ ЗБОГ ИСТИНЕ КОЈА СЕ

Срећан сам због истине која се
Велика и јасна, искрала из мене;
Истине која зазрачи без моје воље,
Малопре, кад сам се враћао кроз ноћ.

Радостан сам због истине која ми се откинула
Не из уста, већ из отежалог чела;
Срећан сам због истине која ме савлађује
Понеке вечери, случајно и изненада.

ПЕСМА О ПОРЕКЛУ

Из давнине, из тамнине, из дивљине,
Из планине и мрчине, да ти сине
Трачак светла, стари шапат из пезнани,
Који не зна шта је јуче, данас, лани и преклани.

Са врлаја, од суђаја, из мртваја,
Подигни се до прхтаја, до дрхтаја,
До звезданог светлуцања, у које ће
Улити се реч, и живот, и столеће.

Од вечери па до зоре шуме шуме,
И хране ме, и лече ме, и трују ме,
Цела повест, и претповест, хиљадугођа
У мраку су, напуштени од својих вођа.

Хуји, обноћ, из јаруга, из корења,
Из незнања, из црнога незборења,
И док слушам, обеспућен и избрисан,
Хук ми јавља ко сам, шта сам и чији сам.

ДА СЕ РАЗУМЕМО

ДА СЕ РАЗУМЕМО

Говорим док се све више повијам према земљи
изрешетаној од курнума

Ја немам никакве намере

Дани су ови кола сломљена у дну друма

Дим угашене јесени и домови без вере...

Складишта су пуна везаних птица, али кротка пчела

још не излази из улишта

Тек једно тесно поподне и поглед мој у порушеној

близини

И док поспани ветар обилази буњишта

Ваздух је сув и невидљиво се сунце одмара у прашина!

Ето, сад сви шетају и одмарају се од рата

(На кафанама отворени прозори, скинута врата)

Неки од њих су и клали, то посигурно знам

Сад навијају за Звезду и кришом одлазе у храм

Нека их буде срам!

Ја сам сâм.

У сељанци

Змијче сиче

Њени црни опанци

На месечев угарак личе

Продала је млеко и сад мирно канте тегли

И она има неку вечност кад гледа жар у пегли

Како се пресијава, како се пепео хвата

Један воза чезе а у војсци су друга два брата

Сви су овде пре мене нешто хтели, некакве масе водили

А ја вам се обраћам да плачемо да бисмо се родили

Идиоте, мој животе
Што си тако црни
Книпа пада, биће града
Процветаће три

Ничега се не сећам и ништа не претпостављам целу
своју прошлост

И будућност – ветровима нека је глођу као кост
Волим да гледам звезду (свак тако понешто ради)
Волим да гледам звезду како се тихо хлади...
И ово ми је неки живот, нека љубав, ал тако
Зар сам због мало ствари јуче и данас плако
(На крају крајева: ни твом срцу није лако)
Ја дишем зелене отрове паркова и гаража
Ал за челом је мени вечита мртва стража...

У дрхтаво окно даљине тешка кап мрака је капнула
Одавде до непомичног заласка гола дрвета се нагнула
Одавде до почетка поћи још два сата је хода
Одавде до обале где ће блеснути вода

На пут
Месец је топао и жут
Балкан има најлепши црни круг
Постаћу му друг

Дан чита старе новине. Негде галаме најмањи ђаци
Кнез Милош командује милицијом и врапци на пијаци

У животу ћу продавати зјала док ме не ухапсе црнаћи
А онда ћу наред пута изгубљене исправе наћи
Или неку бубу како по путељку мили
А можда дрвеног гаврана кад сенком лето закрили
Ја имам двадесет година и то су ми некакве године...
Чекаћу, док будем могао. – Догодине
На данашњи дан опет ћу бити исти

Тек нешто већи црв нутрину ће ми грести
Ја имам двадесет година и каткад ми је свега доста
Нисам толики коњ па да се баћим са моста
Мој живот је велика ствар није он тек тако свачији
Мој бесмисао није какав би хтели он је другачији

Ваш лепинави дах не дише ово биље. Високим грапама
Оно расте поврх кућа, лишћем у проветреним странама

ВАЉАЈТЕ БУРАД

Ваљајте бурад. Ваљајте их рукама и ногама
Котрљајте бурад друмовима истока и југа
Нека се затресу, нека поломе плеснива врата складишта
Нека затутње као лопте сунца што прескачу дане и
меридијане

Нека скакућу по сваком метру калдрме, нека загрме
Низ падине средњег Балкана, до доњих мора, до стапа
Ветра, до мене чија се глава у ватри ослобађа.
Учините нешто да дани не личе на празна школска
дворишта

На мржњу што се несигурно издваја из страха
На овај крик што изневерава руке скрушене за молбу
Учините нешто за мој јалови живот, помогите ми да
вас волим!

Ваљајте бурад, ваљајте зелену бурад
Бурад земље бурад меда бурад барута
Бурад птичијег млека бурад мошта бурад уља
Бурад моје црне несреће, бурад мрака
Бурад песка, велику бурад незнања
Буриће набубреле буцмасте бубуљичаве
Што на храстова ребра изнајају ледене бистре сузе
Ваљајте их преко столова преко трпеза пратите их
ходом поскока

Потрчите низ обалу потока, двапут брже од потока
Преко суве траве низ равне котаре, нека пукне цреп!
Чекају долине чекају тихе реке, ваљда негде неко чека
Ваљајте их преко својих леђа, остатком снаге их
гурните

Низ ходнике надлештава, низ жљебове скакаоница,
низ табле учионица

Буре да бубне између човека и избегаване одлуке
Стада буради да крену пиз ливаде: чепове у цепове
Па за њима, понајлак, а капу на потиљак.

Јер то је оно што ни очекујем, злурад:
Пролеће без дрвећа – да покуљају бурад.
Из земље да шикну бурићи, ко цвеће
И да се у бурад рапшчлани дрвеће!

МОЛБА

Дођите, полицајци, да ме ухапсите
Сад, кад се толико згадих над собом!

Ишао бих покорно као куче
Кроз беле улице до црне куће;
Могли бисте ме везати, бити:
Ја сам крив, и зашто крити?

Ког ће ми ђавола данас слобода?
Да носим шенир без обода?
Слобода да свима сипам у лице
Нејасноће и бесмислице!

Браћо, свађива, сад је време:
Ухапсите ме, спасите ме!

НАЈАВА ПЕСМЕ

Народе мој, пародићу
Ових дана породићу

Овамо, овамо – де
Роде народе

Роде, мој си, што јесте јест,
А ја сам твој глас и твоја свест;
Песма је узвишена, света ствар:
Народе, песму ћу ти дати на дар.

Ходите амо!
Ја дуг свој знам.
Odi et amo.
Дајте ми ам
Да зауздамо
Беду и срам.

О, народе, пародићу
Ових дана ја родићу.

ЧОВЕК И ПАС

I

Газећи улицама по пасјим говињима клиским
И десет дана реч не проговоривши ни с ким
Мислим

Животиња, зашавши у више области духа
Открила је болести грла, носа и уха
И могућност да не верује ни у шта, сем
Да је све у нама, и ми да смо у свем

Загледапа у себе, огрезла у чамотињу
Животиња изводи у шетњу животињу.

II

Човече, пути што су ти
Пасјим изметом посути!

Или су, како то неко изјави,
Путеви напретка клизави?

НЕК БУДЕ, АКО ЈЕ ИЗ СТРАХА

Нек буде, ако је из страха,
Или, још, из премора;
Али лагати у сну,
Па то се, ваљда, не мора!

Разумем на јавном месту,
Или кад те неко примора;
Али лагати у сну,
То је, већ, ствар избора.

ПРОЛЕЋЕ

Пролећне свињарије
Око моје авлије

Испред Месопромета
Цвет расте из говнета.

MONDO CANE

Ја спим
У пејасним
Тренуцима;

Ја мним
У тамним
Куцима

На врата јазбине нек ми нико не куца!
У кутку том ја сам преплашена куца.

АСОЦИЈАЦИЈЕ

A propos:

Ја сам пропо.

Ту сам, на леду,

И нешто није у реду.

То ти је, па то ти је

Драги мој Вилотије.

У глави ми је чавао

Због њега писам спавао.

Тако ти је, и горе,

Мој премили Игоре.

Сам, крај телефона:

Около васиона.

Кога бих, кога, о

Да зовнем могао?

A propos:

Ја сам пропо.

POST FESTUM

Мирис измета
У трави после излета

Кесе и масне новине
На крају светковине

Оглодане кости
Догледне будућности

ЧАС ОСВЕТЕ

Пљували су нас бакали,
У срце су нам скакали
Хијене и шакали;

И ми смо плакали, плакали;
Плакали.

Заустависмо плач
И потргосмо мач.

На пејач.

КОРАЧНИЦА

Весело зло живота

Наступа наступа наступа

Ствар је у рукама мангуна

Мангуна мангуна

Гадови

Ваши су поћас градови

А невесела села

Окупила се око божјег чела

Цик и цвил иза плота

Пригушен гнев из рупа

Весело зло живота

У врелом сунцу се куна

Ствар је у рукама

Мангуна мангуна мангуна

ИЗ ПЕТЕ МЕСНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

Све што жудим
Све што нудим
Одлази у дим
У дим у дим

Јер испод ових ниских купола
Живи се упола, мисли упола

Од немила
До недрага
Од Емила
До Предрага

Кораци по степеништу
Тебе ниште, мене ништу

УБИЦЕ

Убице
Из моје улице
Гледају ме у лице

Они имају план
Они знају Д-дан

Неповредивост мог стана
Није загарантована

УЛИЦА РАИКА ТАЈСИЋА

Полупана говорница. Телефон одпет.
Бензинска пумпа. Самопослуга.
Ту, где је некад био полет,
Сада су стид, и поруга.

Од сиромаштва се, најзад, отуни
И поглед се посвети бескрају.
Пензионисани удбаци, на клупи
Славне се прошлости сећају.

Блато, по тротоару расуто:
Заглибљен је сав глобус!
С једне ме стране поирска ауто,
Са друге аутобус.

Уицљана, листа живица.
Хвата ме пролећна сањивост.
Бесконачна је кривица
А неизлечива рањивост.

Та свеопшта, тужна издаја
Под шта да се подведе?
Нико до краја не истраја,
И зато кријемо погледе.

ПИЈАЧНА ВАГА ИСПРЕД КЛИАНИЦЕ ГОДИНЕ 1950.

Поносно, као у рајски врт
На вагу ступа во, тужни иднот,
Ал пре него што крочи у смрт
Побалега се на сав живот.

ГУБИТНИК

Голог, босог, јутро пађе ме крај плота
Срећног губитника свег осим живота!

ИСПОВЕСТ

Давно је прошао
Час јасан, одсудан
Помирене су кривице
И заслуге
Земљо пред тобом сам
Прљав и оскудан
Као канцеларија
Земљорадничке задруге.

ПРИВИЋЕЊЕ

Јавила ми се Вила Сажалења
Док сам ближње Србље моје гледао
Згрбљене, жалне попут старих жена
Које се смеше усрдно и предано;
Јавила ми се Вила Сажалења,
И ишчезла, исто тако непадно.

ЕПИТАФ ЗА ЈЕДНУ ПРОПУШТЕНУ ПРИЛИКУ ИСТОРИЈЕ

У време Грамага и Гранапа,
Помоћу шгапа и канапа,

Градисмо велико Ленше Сутра.
Изиђох пре него што крочих унутра.

Сад ме, ни помоћу компјутера,
Нико у оно не утера.

БАЛАДА ОПИРАЊА

Запалите ми ватру на грудима
У заразну ужад удове окујте
Закопајте ме живог са мртвима
Кроз влагу гроба ропац мој не чујте
Изнесите ме до црнога врха
Разбијте кости у пајлени дармар
Опет ће – шкорпија из заспалог срха –
Плавим пламеном да игра мој дамар

Тамна је река расцветани бог
Изнад ње месец рудним брдом лута
Бескрајно далеко од јутра твог
У лобањи је месечина жута
Разгигте звезде, таван дуге ноћи
На горском седлу размините самар
Али разбијен, и онда ће моћи
Безумну игру да одигра дамар

Већ имам корак и вид ведрога старца
Фењер заклаћен испод ноћне воде
С коња на магарца, с магарца на јарца
Идем онамо куд ме ноге воде
Горе су године и сви нешто хоће
Овде сам ја растурен у дармар
Овде зри цвеће, прити златно воће
Игру сећања игра луди дамар

Падајте звезде у росу, у траву
Под пазунчане росопије вреже
Ноћ има очи али нема главу

Дубока киша црно лишће веже
Зар никог нема да слеђеном крику
Подари прамен, седло, златни самар
Да врати осмех згаженоме лику
– Само безумну игру игра дамар

Зар имам само ове руке збиља
Погружен корак, поглед раног старца
Зар стварно идем суманут, без циља
Селачка свећа јарца-живодарца
Зар сам упао у бездану јаму
Јутро се на ме сручи као шамар
Густ од топлоте насукан на каму
Безумну игру игра сваки дамар

Запалите ми ватру на грудима
У челичну ужад удове окујте
Закопајте ме живог са мртвима
Из влажног гроба ропач мој не чујте
Јаучем, изрод, и свирам кроз зубе
Јаучу кости јечи сав мој дармар
Два одојчета у мени се љубе
И безумну игру игра сваки дамар

БАЛАДА БЕСКУЋНИКА

Златни одсјаји дубоких минута
И вече, ко тиха, древна дрхтавица
Нигде не стижемо, а долазимо с пута
Видик је црн од кишних пијавица
Од ветра што струји као пузавица
Од плавог ваздуха и црвеног прућа
Од ноћи, од њених жила куцавица
Од свег се може направити кућа

Сан је мој кликтај удружених ура
Живот почиње свакога тренутка
Та нездрава и јака температура
Букти у уху врелином белутка
Нада је тајна случајнога кутка
Она је неподвижено вече надахнућа
Не јеца залуд планина с три врукта
Од свег се може направити кућа

И ноћ је топла, празна префектура
Са доконом усредношћу туге
У зидноме сату кад пропева бура
Кад звезде споје златне полукруге
Нек ме избаце крај друма, крај пруге
Пред немуште стражаре смркнућа
Потплатићу их новцем старог слуге:
Од свег се може направити кућа.

ЈЕСЕЊА БАЛАДА

Рђа метала, ветар слани
Плуг потонуо у мали вир,
Јецај јесени, непрестани,
Шарене сенке; светлост; пир;
Конопац или ланац на грани –
Празан загрљај, руке у шир;
Веку, омани, годино, стани;
Све мање ме је: све већи мир.

Стабалце – путоказ на пољани
Крстом заклиње недодир;
Храст, у четвртак одувек знани,
С годином мења последњи жир;
Закачен ветром, три се брани
И кида крпу – хир за хир;
Веку, омани, годино, стани:
Све мање ме је, све већи мир.

Слично огромној, црној рани
Сунце јењава: пукли чир;
Камен, надомак западној страни,
Обележава свеувир;
Не спомињем те, ал по слани
Знам: овде је био твој жбир;
Веку, омани, годино, стани:
Све мање ме је, све већи мир.

Порука

Кнеже, вреди ли? не вреди! Дани
Заокружују неми збир;

Веку, омани, години, стапи!
Све маће ме је, све већи мир.

КУЋА СА ТРЕМОМ

Вече се шири као јек.
По кући с тремом знам: овај век
Трне, под водом гаси трептаје.
Видим га прошлог, премда још траје.
Тај сат с огромним, мртвим пленом
Од свих је недокучивији и дужи.
Ко зна откада фењер под тремом
Неком малом божанству служи.

Размекнао снег опет пао.
На прагу: отворен троугао
Птичије канџе: три црна крака;
Почетно слово у књизи мрака.
Каткад, све пагло бива јасније:
Једни другима невероватни смо.
Гледамо, ал то довољно није.
Не разумемо ми ово писмо.

По ком реду се враћа до нас
Одбегли узвик, реч или глас?
Отвори прозор, нека уђе
У одаје твоје, пусте и туђе;
Залуд; и ћутњи се она одрва.
О клину: седло. Бич. И стремен.
У поноћ, дуж ходника: сува дрва.
И снег, напољу. Чист. Безвремен.

ЗИМСКО ДВОРИШТЕ

Јутрос попово засјале су се
У оку твоје врапчије сузе;
Са голим сунцем дан се срео;
Стари дуд, са штапом, у снег сео.
Ледена сврдла висе са стреје
(Исукани удови; цеди се сок).
Пањ на дрвљанику. Један му бок
Окрепут истоку, да се згреје.

Пирухне, кадикад, изнад снега
Птичије перце, лист, балег,
Задимљена утроба сена,
Вртлог ничијих успомена;
То чег се сећамо зби се у снима
Неког далеког, јасног столећа.
Крава, пред шталом стојећ, осећа
Светлост у мозгу и у костима.

У ведро воде, у твоје лице,
Слећу заостале пахуљице;
Около копне сумраци, дани,
Тренуци лоше изабрани –
Слаба основа за размах бића
Алкохол пролазности празне, хуђе,
Ал случајности такве буде
Јалове заносе код слабића.

Нарамак грања у блату струно.
Сунце се шири кроз овчје руно
Пањ, са секиром у зубима,

На пишану хоризонт има.
По дрвљанику крв просута:
Иверје, скидано срце багрема.
У блеску снега је све чега нема.
Дан стоји насред малог пута.

ЗИМСКА ПЕСМА

Дођеш ми, каткад, у овој соби:
Сву поћ из земље скаче три,
И клин, у тами, брвно дробн:
Тај кутњак звезде, крив и црн.
Под крављу ноздрву! У сепо! Јасле!
У оборе југарње, вруће!
Јер трепет звезде неугасле
Бележи греда, док шкрипуће.

Уродица јаловог иња.
Хук, леден, ретко, али све жешће.
Горки сан биља. Мук животиња.
Гладно преподне пред причешће.
Раскљони грану, у страну; пре ње
Рукуј се с дрветом, из рамена.
Напни слух. Не тражи поређење
За кућни мир потока и камена.

Ветрина зиме. Зла. Наопака.
Мртав, изнова живот сним.
Куљају, до неба, из оцака
Ракија, тамјан, трава, дим.
Не од магле, већ од нестварне
Намисли неке, све бива глуво.
У тишини, кад ветар дарне
Сух лист, и мени такне уво.

Кошито. Папак. Беочуг. Кост.
Прегиб жиле у грлу јаза.
Пробивши се кроз прошлост и будућност

Година се грани показа.
Одахну шума. Врт што лак
Ћув га покрети и срх проже.
Ако ти не можеш – постојан, јак
Ко мутно пачело – Камен може.

ЗА ХЕРБАРИЈУМ

Сања Грахек

У јануару кад се искраде
Небески венчић беле раде
(Боја што саму себе сања
На голом длану непостојања)
Клекни; то земља стара гледа
Низ видик века. Реке се диме,
Блешти, кроз стакло, комад леда –
Топло поподне усред зиме.

Покрај потока, из земље плодне,
Провирила је у поподне
Да види: да је сунце веће
Од наше несреће и од среће.
Ни пчеле. Ни травке. Ни дрхтаја.
Го, сув и зубат, спава глог.
И струјка, за обалом, иза сјаја
Дашак вечери, леден, строг.

Слепа за зебњу и журбу нашу
Испија минут: жежену чашу
Пуну ваздуха, и светлости,
И непојамне извесности.
Све је нестварно. Танке су споне.
Што носи ноћ – наше није.
Са треном сваким, она тоне
У гротло сунца, све опојније.

Нек груне снег. Нек бронзана
Врата палегну преко дана.
Нек кости обала размакне лед,

Нек Гавран опет заведе ред.
Опа са краћим рачуна роком
(Ал у бескрају); ту је тек
Да Земља и Сунце, једним оком,
Утврде Минут. Дан. И век.

ПРЕДЕО

Будиш се: ноћ се у јутро претаче,
На земљи шуме, ко прегаче,
Пале, до хумова и ливада
Из Некада до у Никада.
Одрецн лажну утеху духу,
И крени на пут било који:
Живот и смрт у истом руху
Трају, а трајање не постоји.

Кроз тунел, ноћас издубљен,
Промаче кртица, као сен;
Оде, рањена светлошћу дањом...
Шта вреди кад ти не можеш за њом?
Буђавост лишћа, плеве, сена
(Године влажне, ноћи пловеће)
Кукурек, авај, испод камена
Слави неко тајно пролеће.

Свеједно. Нек се преко живица
Диге и пада препелица.
Нек се, са кришком небеског свода
У празној бразди скупља вода.
Отиди. Премда је јасна и проста
Истина ова тебе боли.
Још ниси зрео. Још преоста
Мрак тај у теби, димљив, тмоли.

БАЛАДА ИЗНЕНАДНЕ САМОЋЕ

Никад нисмо били здрави ни весели
Знамо: свет је широк два-три километра
Знамо то што лету пролеће зажели
Кад зора у пшеницу проспе корпу ветра
Пред кућом нам дрво сву вечност престаја
Тај стражар тишине, друг сна, брат бескраја.

Пропаде у нама прошлост; празно, беље
Сунце би да објасни све изнова зеници
У сенци брда, безгласно, ветар меље
Бели снег века у црној воденици
Вечер се продубљује изнутра, све већа
И звоно се, редом, незнатних ствари сећа.

Никад нисмо били весели ни срећни
Дан је опет краћи, ноћ је опет дужа
Пре подне као минут претпролећни
Преобраћа собу у стаклени врт ружа
Свет опет почиње од нашег јецаја
Свет поновљен сред прастарог бескраја

Сви су болови још у нама: пећине
Са зимским сунцем негде на средокраћи
Дућани крпати хладне месечине
Коју јутро за ситне паре протраћи
Будућност, задња могућност, је храна
Која се једе с ногу, и без плана.

Никад нисмо били весели ни здрави
Туђ глас то певаше у нама, без пратње

И љубав нас, ево, пред свршен чин стави
Прекорачисмо праг печасне патње
Глад смо коју нико још не задовољи
Ал кроз папу ћутњу свет постаде бољи.

То је подлога. Дубље и ниже
 Не може се. Попут жиж
 Пламти под кулом рујног снега
 Минут Давнина и Ничега.
 Почетак и крај. По угару
 Сврака, одсутна врло, шета.
 Јутрос и Никад. У јануару
 Трн показује правце света.

Коњски босиљак пепелкаст, сув.
 Да л га то теши леден ћув?
 Мртва је травка, мртва, заиста,
 Ал препарирана, светла, чиста,
 Дрхтури, трепти, и врлуда
 Од ране зоре па до мрака,
 Отима се, казаљка луда,
 На развођу белих облака.

Влажна и црна, нејасна слова.
 Топи се снег са сламног крова.
 Снег што на крављи зној мирише.
 Пљушти, са сламе, попут кише.
 Хладно је, црно у бездану
 Куд сунце замиче, поток плави.
 Јуче се смрче, данас грану.
 А сутра, а сутра – о, љубави?

КУКУРЕК

Та ноћ: до зоре у зид је тукла
Зарђала кантарска кука,
Пиштала је жица проводница,
Жуч је текла из потковица,
Небеска глад севну кроз црно,
Под балегом замукну зрно,
– Само он, без капе и капуљаче
Претурн ноћ, а не узмаче

Зелени штапић, дрхтав, који
Облаке, сенке и звезде броји
Час скаче, час се жустро клања
Двокрак, раскречен иза пања
Ћутљивац што уста не отвара
И на све одречно одговара
Рог пужа, сличан ветроказу
(А он то пушка зубало мразу)

Свапу. У спег залеже дан.
(Још дрхти биљни зимобран).
У беоњачи – зрно соли.
Слузав и слеђен, живац голи.
Семенке у круни набрекле вене:
Четири мошнице пабијене.
Стидно месо земље, које се
На смрзнутом путељку тресе.

БАЛАДА О ТРАВИ

У фебруару, између два снега,
мокра, прљава, пуна лепљиве слузи,
трава, на крају свега, ил на почетку свега,
из ничег креће, одасвуд стиже, пузи;
не расте, него мирише, што моћније, то немље,
сунце јој светли попут хладнога мача,
нараста, трепти, отима се из земље,
незадржива, од саме себе јача.

Уилиће пипке, кончиће и жилице,
подрхтава (у месту, ваљда, корача!)
овде, мекша од кукурузне свилице,
онамо, зубата као ширевача,
пробија се из шупље коњске вилице,
из псеће длаке, из лањске камилнице,
испод ћерамиде, из живице, из драча,
незадржива, од саме себе јача.

Стрпљива и издржљива, као што су
стрпљиви наше мајке и наше сестре и браћа,
тврдоглава и упорна у послу,
од земље што узме, четвороструко враћа,
док сунце, ено, повлачи се у Босну,
и небо се затамњује (лице уочи плача),
крај старог плота гута вечеру посну,
незадржива, од саме себе јача.

КРУЖНА БАЈАДА

Изгубио сам наду да се вратим
У први живот, онамо где сепе
Пландују, у виру, са зракама златним
И где мирншу баште заливене;
Изгубио сам наду, веру затим:
Песмо, ти њојзи пођи место мене.

И пренеси јој што поверих теби:
Роба сам која је све мање у прођи,
Рачун се, пегде, произвољно преби,
Како је требало црном коловођи
Који нас, све редом, на зло употреби.
Ти к њојзи, песмо, место мене пођи.

По једној ће ме речи препознати,
Кô што се по концу пронађе повесмо...
Ако те одбије, ти кроз суноврати
Иди до тајног кутка, из којег смо
Кренули, давно, као пустосвати.
Ти место мене к њојзи пођи, песмо.

Чекаћу, док мрак, са очима тигра
Пљњи у бездан, а над њим се, уклет
Звездани рингишпил врти као чигра,
Јер узорак је од сваког зла узет
На самом почетку – ово сад је игра.
Место мене, песмо, пођи јој у сусрет.

ЧЕКАЈУЋИ ДА СТАНЕ ПЉУСАК

„Данас је данак који треба платити“
„Платићеш данак који треба платити“
„Данак који треба платити“
„Данак који треба платити“
„Данак који треба платити“
„Данак који треба платити“

„Данак који треба платити“
„Данак који треба платити“
„Данак који треба платити“
„Данак који треба платити“
„Данак који треба платити“
„Данак који треба платити“

„Данак који треба платити“
„Данак који треба платити“
„Данак који треба платити“
„Данак који треба платити“
„Данак који треба платити“
„Данак који треба платити“

СУБОТОМ УВЕЧЕ

Суботом увече, кад земља легне на вагу,
И знамен скопчања појави се на гори,
Обазри се: ничему ниси на трагу,
Што је река довукла, то ветар даље носи;
Не мичи се, тешка врата затвори,
И не питај где си, и не размишљај ко си.

Толика сунца пад брегом овим сјала су,
(У камењу су остали отисци дивских седала).
Стижеш пиоткуд, на високом таласу,
Слеп за обресе, осећаи само додире.
Засни у топлој утроби огледала
Које је неприступачно а одашуд се прозире.

Неће сванути излаз копачан, муљевити!
Неће ти гром у главу сручити моћну поруку!
Вечито питање бити или не бити
Решено је бекством: звезде стигоше пред кућу.
Не можеш донети никакву јасну одлуку:
Беспуће си, ал и једини путоказ у беспућу.

БУДИШ СЕ

Будиш се у времену које је од сна тише
Вече почиње од раног јутра под изговором кише

Гласови и одјеци Гутам их као лекове
Чујем цвркут птица кроз прозрачне мале векове

ПОНЕДЕЉАК

Понедељак одређен за изливање дуго скупљане кише
Изнајмљен за испаравање мокрих, знојавих коља:
Пољаве се суше изнад главобољних, земљаних пећи
И сијалице у подне пале се на ниским таваницама

НЕКА ТЕ ВИХОР

Нека те вихор окрене као грану
Низ плусак, кроз сунце што се са воћем рађа:
Чезнући и падајући се, изгубих сваку ману
Нема правог циља; на океану
Било куд да пође, добро је кренула лађа

Освежи се у мраку ваздухом који клија
Удахни влажно небо и дуго, затим, дршћи
Ниједна звезда у дану твоме не сија
Дом ти је ветар, завичај – провалија
А безнађе ослонац твој најчвршћи

Прави путеви у тирапску самоћу воде
Држи се кривих, себи ћеш бити ближи
Први на дочеку велике непогоде
Сачекај да река у лету, лето у реци оде.
Падни у живот, и више се не дижи.

МОРЕ: ПОДЗЕМЉЕ ПУНО ГВОЖЂУРИЈЕ И ТРАЉА

Море: подземље пуно гвожђурије и траља
У постељи ми ајкуле дави, у сумрак сенке ваља
Што писам изгубио обоћ ми, авај, враћа
(Наш умор је све дужи, а познанства све краћа)
Табаке кад ми лиже, признаје ме за брата
Са заласком сунца за златну сламку се хвата
Па дуго разбија главу на пустим сирудовима
Са усијаним ветром у крвним судовима

Море од шест до девет од један до пола три
У зрику цврчка клас што гори и горећ зри

А потом, над земљом
Ноћ застрвена алгама и неком старом мемлом

Зар
У част смрти тај сјај, и тај жар?

СРЦЕ НАШЕ НЕ ИМА ГОСПОДАРА

Срце наше не има господара
Оно слуги далеки дах промене
Ја нисам ја: то Велика Похара
Довршава се после једног пожара.
Мене месеца и срца мог су мене.

Вратимо се тим зорама из бара
Где трну кржаве, буде се плаве зене,
С гускама израђа и светлост полутара
А дође небо у горњем се раствара:
Мене месеца јесу и наше мене.

Нек благословена буде та превара,
И љубав, са мнош, ал исто и без мене...
Са старог раскршћа, из шуштавог шевара
Конац ветра пролећу пут отвара:
Његове мене јесу и наше мене.

САМО ЈЕДНО НЕБО

Само једно небо само једна звезда и вече је ту
Пред капијом плодови невидљиви и лаки, зру
Плодови од јуче за сутра на стаблу од вајкада
Сунце је оставило врућ нож заривен у темељ града
Само једно небо које из прошлости долази као пово
Само једна звезда као јасно и древно слово
Ништа. Да се сетиш. У малом, чистом трену.
Нечега што није наше. Што је моје и твоје. На смену.

ПРЕД КИШУ

Тама: преслатко и загушљиво саће.
Буби, у зиду, добро миришће креч.
Искуство с кишом ми вели: небеса ће
Да се изруче ко расплођена реч.

ЗГУСНУ СЕ ВАЗДУХ

Згусну се ваздух; светлост оде
под земљу; смркну се у пола три;
помешаше се мртве воде,
и нешто невидљиво поче да зри.

Замириша зпојавост мачја,
облаци помолише главе обле.
Дах непроветрених покривача
дошлови из приземне спаваће собе.

Последњи пролазник убрза корак,
ко да се нечег сети у ходу.
А за њим, један црни облак
кроз шуму, кроз траву и кроз воду

по каменитом кориту реке
разли се, и згусну; иза њега
четири хладне сунчане сенке
измилеше, споро, из ничега.

ПРЕСТАНАК ПЉУСКА

После кише, јаки мириси сокака;
кухиња; дуго зујање у зиду;
кроз ходник, кратки одјецн корака
који, журећи, никуда не иду.

Дуж стазе, маслаци дижу главе;
облаци, у бари, никуда не броде;
гуштер се извлачи из мокре траве
и вијуга, као млаз воде.

ПРЕД ЗОРУ

Пробудих се, предзору, и видех: град
У Месечев се склонно хлад.

У ваздуху, као у тамној бари,
Сазревале су душе и ствари.

СВАЊУЋЕ

Свањива, свањива, свањива
Из дубодолина, са пива,
Тај час светлосног клијања
Испод воде, однекуд, израња,
Или га, кроз откосе,
Свици на прстима проносе.
Из вечности свањива,
А садашњост је хладна, сањива.

Плаве се плаве се плаве се
Три небеске завесе.

Једна је на истоку,
Друга је на потоку,
А трећа, она најшлавља,
На једном егејском отоку.

Плаве се плаве се плаве се
Четири небеске завесе.

ВЕТРОВИТО ЈУТРО

Сунце туче у богазе,
Сјај кроз лишће пљунти.
Дува ветар, а зора се
На конопцу суши.

Земља шкрипи као лађа,
Заглуноше уши:
Не знаш да ли све се рађа,
Или се све руши.

У трави, конци росне пређе.
Бисерне капље, окца жйве.
Звезде су све хладније н све ређе;
Поток н смрт у слози живе.
Ал у пебу се виде међе
Сваке шуме н сваке њиве.

МУЊА

Муња у оку мом, ко метак
Споји крај и почетак,
Обасја шумске изворе,

У гори, у води, завали
Све што је сагориво, запали
И притом и сама изгоре!

ПРЕДВЕЧЕРЈЕ

Вилин коњиц укосо води
Танко перо по мирној води.

И вир се јежи, јер га голица
Додир његових витких ножица.

А у ветру се, ко пламен свеће,
Гаси дан, и шири вече.

ПРИБЛИЖАВАЊЕ ОЛУЈЕ

Најпре, дуго жига и сева;
(Брда од костобоље болују);
Склопи се ноћ, здесна и слева;
Загрми; искључе струју;
А жаба, крај потока, не знаш да л зева
Или гута олују.

ОЛУЈА

Између облака отворен шестар
Опцрта круг, и непогоду
Објави трви. Затим ветар
Узбурка крошњу, а крошња воду;
Заиграше коленца – голи честар –
И заврте се клип у своду.

ПОСЛЕ КИШЕ

Престаде киша – сад у влази
Нешто прадавно надлази:
Ветар дува, а детелина
Узвраћа, мокра и пеједина;
У пезнању – ко кад се изгуби траг –
И сумрак се зачео благ.

ПОСЛЕДЊА КАПЉИЦА НА ЛИСТУ

У почетку, мало врлуда.
Затим се напне, попут ћелије
Пред деобу, па тражи: куда,
Како, и у шта, да се прелије.

Трепти, изнутра. Лежи се. Зебе,
Скупљена, гола, у танкој опни.
Сад хоће, сад неће, и, пуна себе,
Неосетно, дрхтећи, копни.

ХРАСТ КРАЈ ПОТОКА

Од ране зоре по води се
Храст шуња, тражећ своје обресе:
 Покрети су му хитри, крти.
А светлост, што се у небу роди,
Најпре у крошњи, потом у води,
 Пресијава се, огледа, дрхти.

Вода је гола. Њен сјај посни
Прогута муву, сенку и клас.
И састаше се, у тајности,
Месец, извор и тужни пас:
Нек киша усклади случајности,
Јер радост чека свој тајни час.

ИНСЕКТИ

Капљице зејтина: по ивици
Шуме мичу се клизави свици –
Звездани инсекти, пуноглави,
Петролејске сузе у трави;
Попац, на стази, ту негде, слева,
Наизменце са собом пева;
Док рој комараца изнад мог дома
Лебди као нацрт атома.

Одсеви хладног пламена;
крпице светле и чврсте;
мичу се, око камена;
сенке се сливају, крсте;
свадљиве сенке: несклад
на тачно задатој црти;
и срце тако, понекад,
подивљало задрхти.

У БРДИМА ТЕЧЕ РЕКА

(quasi una fantasia)

У брдима тече река. У црним брдима згуснут
Месец из мог сна и нежна воћка од млека.
Сванућем звезде сиђу на велики тихи пут
У тој шуми у брдима где хуји висока река.

КАП

Кап сјаја ко да следи се у јарку.
Заустављен је минут пре истека.
Вече је одвело поток, и сад чека
Са исуканим пожем у шумарку.

Сунце је успомена на оне који су га гледали.
Оно постоји уместо њих. Они су му се предали.

ДОМЕ МОЈ

Доме мој, у зидовима твојим ломни се бришљап
У зидовима твојим положена су црвена птичја јаја
У зидовима твојим зачињу се споре, дуготрајне ватре:
Толико нејасних позива у трајни, прастари сан.

Вече се спушта: скидани худи гласови
Подстичу време да се слије у моћан, спокојан ток.
Дим изпад кровова: тамо тапак, несташан, разигран
Опамо тежак и усправан као старинска беседа.

ПЛАМИЧАК КРОЗ ПРОЗОР УЧИОНИЦЕ

Предвече, у учионици, пламичак шибице који
Плану, у једној клупи, да се истом удвоји
Онамо, над улицом; соба цела
Одсликана, ко да је из себе излетела,
И стала, у празнини, ни на чем и ни у чем;
Видех месингану браву са месинганим кључем,
Таблу, креду и мапу, катедру са постољем
Укосо, према небу, у свету неком бољем:
Све је лебдело у ваздуху, у висини трећег спрата;
Беше час самоће и туге, и минут кад ноћ се хвата.
Слика затим утрну; по ја сам дуго
Мислио на нешто нејасно, другачије, и друго.

ДНЕВНИ ИЗВЕШТАЈ

И јутро, и вече, и град, и стап
И време – животиња што животиње котн
И ја, тај покушај да се остане бескористап
У свеопштој срамоти

Камење у коме сунце пече
Златне хлебове будућности
И звезда што се у зимско вече
Запали као песма немогућности

Преподне од ћутања и од блата
Преподне као чаша синоћне воде
Понекад се у ваздуху отворе безбројна мала врата
Слободе

ПОВРАТАК, ТО ЈЕСТ: КУКАВИЦА У ТЕЛЕФОНСКОЈ СЛУШАЛИЦИ

То је све што су нам оставили преци:
Петпарац под језиком и змију испод прага.
Сад знање врсте обнавља се у деци,
Док ветар, облак, месечина и влага
Улазе у савез, и мрак је пун жилица.
У води труне гвожђе а у магли олово.
Где сунце зађе, кези се коњска вилица.
Сутра ће бити боље а прекутра горе, поново.

Чекали смо дан, а сада, кад освану
Машемо упразно рукама као веслима.
Не, писмо хтели зору, него цветну пољану
Лана, мање на земљи, више на небесима.
Сунце иде до триста, човек до седам,
Затим поново крећу, ко на коњу, ко пешке.
Вратио сам се, у подножје, и цело јутро гледам
Где је почетак, где извориште грешке.

Багрем, порастао уз прозор, у јединству
С мојим животом, са мношћом да умре.
Подигнем слушалицу; гле, као у детињству:
Кукавица се јавља из мокре пролећне шуме.
Тражећи мало, изгубио сам појам о већем.
Негде, на балкону, плач, ил можда кикот.
Док слушам кукавицу из телефона, скрећем
Изван себе, у неживот, у предживот.

ЛИЦЕ

Не полеће више осмех; кротко, пузи,
разлива се у светлост, у горки млеч;
лице човека, поодмакло у тузи:
дуги збир одустајања, попека реч
кратка, а довољно горка да жељу
отрује пре него што наслутн пут до ушћа;
ветар је срушио капије у небеском насељу
и звекир туче у врата празних кућа.

У ЧЕКАОНИЦИ АМБУЛАНТЕ

Камен, додирнут дланом,
Маглицом се облије:
Узврати, прво хладно,
А затим, већ, топлије;

Тела проводе топлоту;
Случајни додир са стеном
Завршио се струјањем,
Разменом;
 скоро сном;

Предај се; у сну прекини
Самовање охоло.
Наслони главу на зид
Да би се затворило коло.

НЕБЕСКА ВОДА

Сву ноћ је гледала у небеса

Сву ноћ дрхтала

Озвездана

Тихо је дисала стара чесма

И мрак су пила огледала

Јутрос су света сва појила

Сазвежђа су у њима преноћила

Ледна звезда у голој души

Ледена игла у корену мяса

Сву ноћ је дрхтала и гледала

Право у небеса

ХУМКА

На хумци, у Б., ветар
Копитом копа у круг;
Сутра, туда ће, поново,
Проћи трава, ил пут.

Гледамо; погледима
У празнину класамо.

Док згњечен прст ми
Држиш
Поветарац нам шири
Насамо

КРАТКО БУЋЕЊЕ

Најнижи ступањ до којег сам мого
Пасти, када ме није било много
У себи, а ако одбије се сало,
И међ ближњима бејаше ме мало
Остало, тек да се у понеком видим
И у мимоходу са собом постидим; –
Године издајства, а да не знам кога,
Запуштање себе, даљење од Бога,
Губљење у малом (труње, молекули!)
Случајне жене (али ко зна, јесу ли
Биле баш случајне). Госноде, опрости
Због свих тих болних произвољности:
Нисам живео, гледао сам филм
О свом животу како се, као дим
Диже, и лебди, и дуго расипа
У сну, између моста и насипа,
На измаку истине, историје, истости,
Јавно власништво нишкости и нискости.

За часак пробуђен питам се: докле ће
Неочекивано потрајати пролеће,
Куда да кренем, и није ли најбоље
Да ни сада нос не помаљам напоље?

СМИРЕЊЕ

Јер истина је неизлечива,
Оштра и болна попут сечива,
Скривена у порти и у припрати,
У трави, у корову, у папрати:
Са ове стране Проклетија
Њено семе преспоро клија.
Век нас је донео као што вода
Доноси кладе из недохода.
У руменилу сунца, смирај кад дође
Своју смрт слави хиљадугође.

Због чега трепери Кумова слама?
Зато, да би рекла нешто што нама
Не иде у главу. Звезде не сјаје,
Већ изгарају кроз трептаје.
Тужна је и немоћна наша свест,
А дух затворен као пест
Која се, згрчена, не отвара
Сем од налета грома и пожара.
Столеће, уз плот, ко пас цркава
Заћутала су звона цркава,
У помрчини хладној као угљен
Од човека је и Бог засужњен.

Ко се, још, почетка сећа?
Све што стекосмо је пенскуство.
Оборисмо очи, повисмо плећа,
Гледамо: у ћутању се дави људство.
Највећа несрећа сада је срећа,
Највећа срећа, неприсуство.

Што је постојало, себе порече.
Дођи ми, не данас ни довече,
Ни вечерас, ни летос, ни јесенас,
Већ никад и нигде, тамо где нас
Ни смркпућа, ни ноћни, ни расвити
Не могу раставити ни разбити.

БДЕЊЕ У РАСВИТ

Од зоре узети језу и нехај,
Дашак што у чашици себе љуља,
Травку, која у зеницу дира бескрај,
Крчаг пун месечине, или уља,
И са дна реке, кратак трептај
Рибе која се мешкољи усред муља.

Што треба знати, то хуче горе
И не треба ми мудрост дубља:
Шуме се преливају, као да горе,
Сваки је храст пламена зубља,
А влажна земља, у цик зоре
Мирише попут опраног рубља.

Тамни кукурузи у дан крећу
Сложно, без пута и путовање,
Пет пчела заводи ред у цвећу,
Облак чека реку да надође:
Зар све то једном преболећу,
Ту тамнину слатку као грожђе?

Ово је бдење налик крађи:
До грла стојим у бистрини;
Зора се у ветровој љуља лађи,
Заклет на верност голој истини.
Не, земља ни с ким није у свађи,
Све зло света смо сами смислили.

НЕПРОСПАВАНА НОЋ

Четири изјутра: кухиња
Ко незасито ждрело зјапи.
Угледавши ме, славина
Испусти две-три капи.

Плач? Не! Од дугог бдења
У ноћи што беше немила
Надошло је земаљско време
И вода се прелила.

СРЕДИНА ЖИВОТА

Средина живота. Поподне. Како је узак
прорез кроз који гледам, чекајући да стане плљусак!
Предамном сливник. Запушач. Кора наранце.
Багрем у земљу зарива дебеле канце.
Киша се појача: олук нагло загрокта.
Малени полумесец подрезаногa нокта
отплови, и с њим бол (у сећању, ил у простати).
Роне се кашн, ал цело ће остати
оно од чега се откидају: исто се мири с истим.
Како плљусак престаје, престајем и ја да мислим.

ТОЧАК ГОДИНЕ

ТОЛКОВОЕ

Вез на прозору: танушна дрвца.
(Космос, и у јаловости, облике куша).
У ветру зврји стргнута врпца,
Пишти што има, и што нема срца.
Зауставила је дах птица-грмуша,
Јер ако дахне – оде јој душа!

Олиста глог. Крошње јасења
С муком задржавају сок и дах.
Сунце завирује испод камења
Где открива опнокрилице, повчиће, прах.
Негде се топи, кашље низ кућу,
Небо би да обујми земљу исцела.
Амови, о греди, сласно шкрипућу,
И ковачница се буди, кисела.
Пунном бокова својих облик
Река обећава пивама срећу.
Слутња и могућност, срж и облик
У голотињи се јутра сусрећу.

Мокро и црно, ко на сахрани.
Утрином газе гладни гаврани.
Средина марта: свуд по Европи
Жути се восак низ вресак топи.
Хучи, из векова ван људског знања,
Из заједничког сећања, из предања,
Из овчјих кожуха, коњских поздрва,
Из штала, са бачија, с јужних острва:
Пукоше цепови небеског штедине,
Све се клисуре одледише!
Капље, у коров, у поћ, у густини,
У то, што не умеш да изустиш.

Ветре, у обор овчији уђи!
У котару остаде само плева.
Проветрава се подрум од буђи,
Сломивши отпор, поток пева.
Је ли то наш свет, или туђи?
И где су границе преподнева?

Шумо, сестро и хајдучице,
Тужно и тајно наше предање!
Пролеће је окићен гроб вучице,
У чистини голо блескање.
Од зујања дрхте љубичице.
Дан је сув: боли гледање.

Отварам прозор у расвит. Влага.
Небо, накривљено као кондир.
Мокро и хладно, киша и магла.
Мора се пазити на сваки додир.
Све је сад важно, као новчићи
Које је сиромах у шапи стисно.
Свете, јутрос би ти требало прићи
Однекуд откуд ниси окисно.

Трут удара у бели дувар
 (Или то старац у браду гунђа),
 А овде, на стакло насрће бумбар
 (Њему је стварност дубоко туђа).
 Тајан је и моћан живота покрет.
 И да се обујем, треба ми надахнуће!
 Одавно побегох у свет, а опет
 Дахнем кад год кренем из куће.

ПРЕДЗОРЈЕ У РЕЦИ

Од залутале зраке далеке
Шта се то пробуди на дну реке
Белутак ил риба? Сабља Месеца
Шест пута плићак испресеца,
И разби се у ситно, ситно комађе,
Да је нико више не пронађе.

Међ жилама врбе, стара корњача
Са све четирн закорача
У месту, а онда се заколеба
Као падобранац пао ван пеба,
Потом се загњури и потону:
Оде пред подводног свог Сотону!

Рак, из глиба, себе откопа
И узлебде кроз вир. Испод оклопа
Плави сјај блесну, па се угаси.
(О, тиха поћи, како дуга си!)
Из рачије боје плавичасте
Под водом небо ће да израсте.

ЛУТРО У ПЛАНІНИ

Букетом хладних цикала
Небо се цело уми.
На високим штиклама
Светлост корача по шуми.

Као на фотографији, горе
Врхови високих шума.
Доле ледено, а горе
Врелина пуста, без шума.

Сунце већ помаља жалце,
По небу зраке пузе:
Црвено огледалце,
Са којег капљу сузе.

На крсту разапет црни трн.
Поћ запоседа земљу, део по део.
Гавран, на снегу, толико црн
Колико је снег, спрам њега, бео –
Усредсређен као несрећа
Привезана лика, црна опута,
Ништа не жели, ничег се не сећа,
И чека помрчина да га прогута.

ЗИМА

Децембар. Дуж пустих, црних друмова

Вуче се век, и јутро, узгред.

Смрт је одсуство знаних шумова.

Са дна постојања нејасан ујед

Хвата ме за срце и за грло:

Прошлост се угасила у смешкању

Које је на усни неба замрло,

И живот се наставља по сећању.

Из погрешног корака, из укрштаја
Знаног и незнаног, из дрхтаја
У часу буђења, из сусрета
Муње и трешње кад уцвета,
Из таласа кад се судари с острвом,
Из Месечеве коске под обрвом,
Из блеска што га је небу предало
У парампарчад разбијено огледало,
Уз кликтај надземни, плаховити
Из ничег, још једном, себе родити.

СВЕТИЉЦИ

Гледам те сваке вечери; увек си ту, једина,
Велика, топла мрљо од магле и зејтина;
У теби поћ се ова са свим поћима спаја,
Пламену залутали, стакленко прљавог сјаја,
Лампо на брдском превоју, у кршу, падомак мору,
Влаго овчјега ока у црном зимском тору,
Кад плодну помрчину патроло лишће ђубри:
Светиљко, гола и пуста, у поћи која бубри.

ИДИЛА

Грађе је печујно дозволило да вече падне; далеко
Месец је на прстима пошао да залије
Све стазе јунске ноћи; онда је бризнуло млеко
Из тешког вимена у ведрину напред авлије

Потекла је травна млечника; двапут задрхта кожа
Рибџи која се успављивала међ дењцима конопље;
Дрвета с рукама увис, а руке ко мир ножа
Кома се не зна намена; сребрно коње

Месеца ко трокар улило се у сапи, у црно
И предано дисање, у дрхтај знојних ткива;
Са срцем, птицом која је прогутала златно зрно,
Ноћ та је мирисала на све што се далеко збива.

СУШНО ЛЕТО

Босиљак зелен и прашњав у загащеној нећи сунца
Које се пет месеци с места није помакло.
Босиљак спарушен, и сав у ватри, буџца,
Са сувим шкргама у пепелу. Сломљено стакло

Креси се, блеска. Ветар је згуснут у зрна.
Ливада спаљена на беспућу свих зала.
Врата су отворена: миш јури сенку преко стрна.
Сунце се трулећи расипа иза великих штала.

На ђубришту је порасла бесцветница, млечна, дебела
Па сад ликује над уништеним здрављем ђива.
Из ископнелог ваздуха лоза је нечујно узела
Последњи удисај смрти, и наставила да снива.

ЛЕТУ ДОЛАЗИ КРАЈ

Лету долази крај.
Поподне глумило јача.
Спуздени предвечерњи сјај
У мрежи јагодњача

Вуче се лагашним ходом
Балегара ил попца,
Док чистим небеским сводом
Крстари сенка копца.

Земља, с источне стране,
Ка себи прави узмак.
Дрхтећи, две голе гране
Оцртавају сумрак.

Копачи, косачи, орачи
Умреше јуче, прекјуче.
Земља се некуд повлачи
И све за собом вуче.

Старе новине. Леп
Чланак о пољопривреди.
На камену гуштер седи,
Гледа пресечен реп.

По рубу прашњаве цесте
Стубови електрике.
Три лепе, три старе сестре
Бољују од јектике.

Обрана пива: жута тапија.
Последњи орах у трње стресен.
До неба дигнута светла капија
Кроз коју се из лета иде у јесен.

Топла типина, са смрћу присна.
Као восак, топе се сати.
Соба мирише на стара писма.
Догоревајући, дан се крати.

Сјај се потуца као просјак.
У кујни никог сат да навије.
У небу, дугачак, кривудава облак
Налик на мапу Скандинавије.

Има ли ништа провидније
Од септембарске провинције:
Сенке се сустижу и нестају
Једна за другом, у бескрају.

Кроз издигнута, гола дрвета
Од цркве до школе стаза води.
Река је стигла на крај лета,
Поређале се крошње у води.

У даљини, бескућно ништа.
Суши се, у плићаку, црно стење.
Са стрништа, ко са згаришта,
Тапак дим се у небо пење.

ВРАТА ЈЕСЕНИ

Пашњак и богаз. Стог извршљан.
Мрављи цар на прашном хуму.
Вињага пошла низ зид, а бршљан
Надсводно улаз у шуму.

Оборено стабло: ђивот
Коме се, пасућни, овца клања.
Што у почетку беше живот
Сада је слатки бол трајања.

Ту нико неће доћ, ни отић.
Плаветне сенке укруг ходе.
У грмље зарастао камени мостић
Над потоком, у којем нема воде.

У НЕДЕЉУ 29. ОКТОБРА

У недељу 29. октобра

Не видех никаквог зла нићи икаквог добра

Одседех, увече, с даљином непознатом

Ветар је лупао по сунцу дрвеном, старом лопатом

Дрхтала су стабла – катарке на лудом броду –

У узалудном напору да се откину, да оду

И вртећи се, ћутке, по старом, знаном кругу

Неосетно, случајно, избегах бол и тугу

Признадох, драговољно, на врху степеништа

Да нисам био нигде и нисам чинио ништа

Ниједна тајна порука до мене се не проби

Дан стаде, свет се заврши у гнусној соби.

ШУМА. ШУШАЊ

Шушањ. Лист листу. Лесе
Од тешких грана, ломног сјаја.
Лист листу шану. Не. Пренесе
Оно од почетка. Оно без краја.
Свуда присутна, стара и иста
Та песма и није песма већ.
Шушањ: два се такоше листа
И поновише тајну реч.
Ветар? Не ветар. То предео
Дрхти у листу. И сат, чист, сја.
Ти чујеш оно што ти у део
Пада. Ништа. Ил ко зна шта.

Ту сам. У шушњу. Ту. Док бдим.
Ту изгубљено ништа није.
Шуми. Не живот. Већ оно с њим.
Оно друкчије. И јасније.

ЈЕСЕЊЕ ЦАРСТВО

Ветар и сјај: златно бесцење!

Падају звезде и ораси.

У жиру, блистање ранојесење.

Реко, на рочиште најзад дошла си

Вучеш се, подно, кроз јесење

Споро, ко просјаци и сиромаси.

Годишно, куд то себе одбацити?

Твоје су сенке све у прошњи.

Кô Кинези и Јапанци, тешки облаци

Пролазе у својој шареној ношњи,

Сви слични, као блиски рођаци,

Пролазе, а у ствари давно су прошли.

Дан, још у подне, реку премости,

Облак нам затамни родну груду.

Давно изгубисмо све предности,

Па везани, чекамо злу пресуду,

А бестрасна преметаљка светлости

Одвија се на речном спруду.

Реко, само твоје прихватам женство,

Ти, вечно друга и вечно иста,

Ко што облацима дадох првенство

У трагању за узорима свејединства.

Упознах муку и несавршенство

Љубави, синовства и сестринства.

Напамет знамо све што следи,

Писано је по песку, трави и води.

Смејмо се, јер плакати више не вреди!
Јесени, у овој се поћи породи!
Сваки се узлет гаси у беди,
А беда нас управља ка слободи.

Јесени-сестро, стара обало:
Жир сав у зноју, зној у обојку.
По трећи пут је цвеће процвало,
Сунце успављује богомољку:
Ту сам, и по целом свету помало,
И бол свој осећам ко туђу бољку.

Нема пораза, ни победе,
Ове су ствари много простије:
Река потону, небо побледе,
Дођоше године најжалосније,
Нешто нас, неосетно, све поједе
И сад смо у утроби грдосије.

ПОСЛАНИЦА ПРВОМ БАЛКАНСКОМ ПЕСНИКУ

*Esse deos Erebi crudeles questus in altam
se recipit Rhodopen pulsumque aquilonibus Haemum*

(Ovidius, Metamorphoses, X)

Трачанине, који си животиње мирно
Трачанине, који си међу биљем ширно благе вести
И сурове богове подземља ражалостно
И старе осветнике небеске умилостивно
Реци једну реч кад ветар око зида
Зарида
И дуга се јесен над даљи века наднесе
Реци лажну реч том срцу отрованом истинама
Тајанственоу реч у времену нижега постојања

Реци

У јецају баштенског ветра у води која у сумрак роши
Шапни
Док црни шестар распоређује сазвежђа изнад брда
Реци, о Трачанине, како да се зима преживи на Балкану.

ЗИМСКИ СУМРАК

Последњи зрак, истањен,
Дотиче лакат окуке;
Речица, напшав на камен
У празно шири руке.

Све је продужен одјек,
Ил тешки, напети спокој;
Грмуша проводи век
У бризи некој дубокој.

Стежу се планинске косе,
Скупља се полукруг плавн.
Бог је у птици што се
С путелка шумског јави.

Храст голи, на ледини,
И птица, под дрветом,
Осташе верни, једини,
Јануару, месецу светом.

ЗИМСКА ИДИЛА

Нападао је снег, до пазуха: пуи метар!
Срце зебе, али је око задивљено, и гледа.
Цакле се искре. По земљи дува ветар
Утростручене брзине, а хладнији од леда.

Сунце, над брегом, издиже крвави стег
И дели благослов изравнатим ракама.
Вукови доручкују мраз: вилице им, ко снег
Блескају кроз шљивике са зубатим зракама.

Северац је, с јабуке, последњи листић обро
Па су границе безнађа сад видљиве и ведре.
Сам против целог света: можда би било добро
Бар једног савезника да и ти нађеш негде.

Покидао си природне, древне везе,
И кораци, сад, у непознатом правцу хитају.
Нек ти је у помоћи вук чији се зуби кезе
У хладном блеску сунца и у дечјем кликтају.

ЗИМСКЕ ФЕРИЈЕ

Две зимске недеље, без наставе.
У подне, снег кратко проплаче.
Фебруар суши беле чаршаве,
Сунце гута хладне колаче.

Свако је дрво стврднут крвоток.
Док гледам у снег, боли безмерје.
Лисица однесе сенку низ поток,
Од кокошке остаде перје.

Пустиња: блесак у слепом оку.
У небу и у мозгу дан се прелама.
Водопад заустављен у смртном скоку
Мирује, укочен међ стенама.

Отворени путеви свуд око мене.
Исто је сутра и ономад.
Нејасне стрепње и опомене.
Парче по парче, комад по комад,

Све би из почетка сад требало,
И ништа да се не понови.
Проћи, као дах, кроз огледало
У којем спавају зимски громови.

Гране смрзнуте и сасвим ниске,
Ниједна до врха плота да допре.
Враћам се у собу, гутам огриске
Од јуче, од јутрос, од малопре.

ФЕБРУАР

Из коњске вилице изникла је трава.

Трава ко мокро куче иза плота.

Сунце је слепа, костобољна крава

У врту пуном зеленог накота.

Балављење по чистом телу зиме!

Чаше, у стрехама, опет су пуне плача.

Изјутра голе ливаде се диме:

Опет је слуз од железног чвора јача.

ПРЕТПРОЛЕЋЈЕ

1

Река Соquet на изласку из зиме.
Недељни дан, влажан од јуче.
Светлости, вода ти узе име.
Кругићњак као гроб препуче.
Тресу се врбе. Ври катао.
Кренимо, у доље пространје.
Ту ширка ветрић, заостао
Од јесенас, ил још од раније.

2

Виноград у бледој, смртној светлости.
Чокоти: поломљене земне кости.
Кажипрст ветра, удица сјаја.
Дрхтури травка: збир два трзаја.
Кукај, кукавице, сестрице века;
Све је без имена и без лека.
У спором, влажном претпролећју
Точкови, под водом, споро се крећу.

3

Зора упире прст у слеме
И зоља жаоком мери време.
Из смркнутог се зида издваја
Ничија рука, рука сјаја.
Река протиче небеским селом

С утробом од звезда изгорелом,
А риба у предворју зоре благе
Репоm помера крајичак ваге.

4

Свеједно у ком си делу круга,
Постоји увек путања друга.
Небо – празно предворје дана.
Малено тражи пут до длана.
Море и земља. Јесте. Није.
Упутар сјаја две линије.
Две јасне линије, које,
Однекле, више не постоје.

НАЈЗАД МАРТ

Најзад март: гола сенка
изјутра, рано, заблиста;
потом се отвори семенка
с два патуљаста листа,

два заперка, два шушња
повести човекове,
два увца, на која слуша
пространства и векове;

распукла грудa, јаој!
чека свог добротвора,
кашљницу кише, да јој
падне у пресек отвора,

у клицу, зеницу очињу,
у трунку што зеници смета,
у крст, из којег почињу
четири стране света.

Ветар, још леден. У муљу
Жаба мехур напреже.
Ваздух скида кошуљу,
Показује младеже.

Живети, ко испод стреје
Што живи врабац-наход
Док сунце бесплатно греје
Дрвета, стоку и народ.

БЛЕСКОВИ

Блескови у марту, кад се острве,
Поглед ми, одједном, дође бистрији,
И со покуља у ноздрве
С мирисом малтера на мистрији:

Трепће, у јарку, трава млада,
Почиње проветравање, кречење соба.
Сва моја радост и моја нада
Јесу у сменама годишњих доба.

Белутак у извору одолеће
Жабн с очима од ахата.
У варошицу је стигло пролеће:
Голорук мајстор, без алата.

Дрвета су се вратила с пута.
Крени, без правца и без вође,
Гледајући у вршак лесковог прута.
И газн, све док живот не прође.

НЕДЕЉНО ЈУТРО

I

Пред зору, ноћ се целом снагом
Навали на свет. У грчу благом
Издигне небо, а паљ кривосед
Стоји на улазу у наш посед.

Воћна садница-чувакућа
Прва искорачи из свапућа.
Једна зрака ми низ леђа плину:
Топло је, као у парном млину.

Кад потковица такне камен
Из калдрме севне хладан пламен:
Ледени одјек! Цилик тај!
Тај плавичасти, тамни кликтај!

Свапуло је јутро пролетње,
Пси се враћају из ноћне шетње.
Ова недеља пречиста је,
И свет је решен да истраје.

II

Да будеш тумач заостале сенке
Која се прве размере и тачног односа сећа;
Мост је пуст због вода које су под њим отекле,
Мирише летње јутро, саксија гладног цвећа.

Густа сенка истиче ти из ребра;
Из реке сунце се отима као пас;

У орманима комади старог сребра
Буде се, и зноје. Ово је њихов час.

ПОТАЈНИ ЗРАЧАК...

Потајни зрачак сунца који је, провукавши се између
новоградњи и високих стабала, срећно пао на
истурени квадратнић полице с књигама

И блиста

Док ноћ се поново привлачи са својим тешким штапом.
Зрачак се расцветава

Јачи и сјајнији од свих књига које си прочитао.

КАД СНЕГ С КРОВОВА ПОЋЕ...

И. Хаџићу

Кад снег с кровова пође, кад низ цреп
Ко сузе слатког бола потеку тамне капи
Стани и слушај: беспућем, ко древни еп
Тутњи предвечерје, и неко негде вапи

Смрт је уморна, а живот нејасно леп.
Снег, објужен, ко зној са коњских сапи
Лије низ стабло, низ бедра, низ космат реп:
Пуни се врч ког нико не може да искани.

Плачу вечери старе, и с њима, у њима, нове
Оне од почетка, и оне до краја света.
Све је празније; неко некога зове.

Џакови снега у мрак тону и плове.
Капље, до поноћи, у корен црнога цвета
Земља нараста: еј, то се кртице тове.

ГЛУВНА НЕДЕЉА

Лањском кромпиру бркови пичу,
Травом се прекрива посна пескуша,
И голубови опет почињу причу
Коју историја, курва, не слуша.

Нема излаза из година огрезлих
У суложништво с умиљатим злом.
Досад ме, једино, не издаде језик:
Детелина у киши, кад је осветли гром.

ПРОЛЕЋЕ У РЕЦИ

Речна обала се ноћас размакла
(Крикало је, као кад шкрипе крста),
И распукао се попут стакла
Лед дебео четири прста.

Сунце кроз утробу реке пронесе
Вагоне санти, грађа и глиба:
Лед се претапа у сенке, а оне се
Згушњавају у тамна леђа риба.

Пре него што озелени поља и брда
Пролеће у реци рибе размрда:
Кад се оне разиђу кроз бистру воду
И година исплива у слободу.

НЕК УЋЕ ТРАВА...

Нек уђе трава кроз завесе
Улица у само време потања
Дрво, с кртицом у корену, диже се
Као ускличник постојања.
Тама је горе

Сунце доле
Свануће: шала над планинама.
Самогласнике скрива поље.
Стални почетак.

Без нас.

И с нама.

Све се јасније, иза магле
Колутови уздижу ведрн.
Премда све знамо, треба нам снаге
Да би знање могло да вреди.

ДРВО НА УТРИНИ

Тако, у сунчаној забити,
Без цвета, без слатка плода,
Испод земље сенку сакрити
И винути се до свода;

Тако, у друштву напрати,
Коприва, гљива, бујади,
Ноћу, са кишом, плакати,
Дању, са сунцем, бујати.

Без пратноца, без вође,
Удисати мирис бајати,
Чекати да све прође,
И сам, против свега, трајати.

МИШЈА РУПА

Мишјата рупа е една од многуте рупи кои се наоѓаат во природата.

Таа е направена од природата и е една од многуте рупи кои се наоѓаат во природата.

Таа е направена од природата и е една од многуте рупи кои се наоѓаат во природата.

Таа е направена од природата и е една од многуте рупи кои се наоѓаат во природата.

Таа е направена од природата и е една од многуте рупи кои се наоѓаат во природата.

Таа е направена од природата и е една од многуте рупи кои се наоѓаат во природата.

Таа е направена од природата и е една од многуте рупи кои се наоѓаат во природата.

ИЗ МАЛОГ МОЗГА

Обалио ме овај дан тамо где му мисао и светлост не
допиру
Те дрхтим, посечено стабло које се над земљом смирује
Животи нам престају у најтишим годинама, а црв
Што корење нагриза већ је у другом априлу

Ја јесам цар, али вече улази у моју државу
Са црним, мокрым кантама, и звезде
Имају мала реска крилца. Кише, кише
Већ непрестано падају сточетрдесетосам година

Извалио ме овај дан дуж целе своје међе
Одавно не пружам руке, не молим и не тражим
Али један мали потрес доћи ће после мене
Који не верујем ниукакво развиће

*

Коњаници спавају око града где пада плави снег
Овце су сишле у црно дно зиме и мучки сањају пролеће
Звезде мисле горе ја патим доле све постоји
И горко ми је кад се отрезним, а биће тако

Стид постоји као ватра све што сам оставио за некад
Нека не знају дуго водимо рат
Ко ли ће коме кости видети само се питам
И не волим што ми толико одбијају на младост

Сунце се одмара у леду оштрина кристала
Буди и изненађује, оне ципеле

Које сам украо на Умки једне јесени
Сада тек признајем, не мислећи о узроцима

Чак и кад је мрак све се може видети
На улицама које искрсавају сваки час наопачке
Сви иду мичу се као инсекти опасно је
Неће ово на добро изићи увек слутим

– Добро јутро, комшија, ову ограду
Ваљало би да подигнемо, сва ће иструлити
Хвала на питању, баш је отишао у школу
Ви сте песник купите му једне бојице

*

Зима кад дође кад жестоко ми у по срца зацвили
Сломљени, пусти ветар, кад спустим хладну завесу
Кад намакнем резу и ставим сикиру поред врата
Вратим се и седнем и заплачем: зар тако изгледа
жизнот?

Помешан сам са неким обичним, али многим стварима
Доцкан је да се пође јадно је ако се остане
Због хиљаду могућности за које сада могу да живим
Одлучујем се да ћутим и да никога не будим

*

Важно је скупити много неиздржљивих ствари, дуго
их држати под креветом
Сваке вечери их разгледати, ћутећи
Потом се дуго мучити, избацити их пред кућу и
враћати их у собу
И на крају, кад већ немаш куд, поверовати

Важно је живети на чистом ваздуху, говорити
Убиствено много, а оно иза тога ћутати
Наћи пуно леба белог лука и сира
И неки зид где те нико не види, па јести

Али оно под креветом увек држати на уму
Мрзети га тежити га ником не показивати
Добро је заборављати трзајући се у спу
Важно је ући у моју кожу и разумети целу ствар

*

Прођи свој пут од почетка до краја
Не знамо се о ти у толико лица
Врати се поподне у лето наћи ћеш ме
Где седим са рукама а око мене муве

Узми једну ноћ колико год је дугачка
Седни на камен и туци петом у земљу
Сведи се на голи живот на реку облак ветар
Или на поздрав дрвећа улици негде је лек

Заборави пусти нека однесу јутра
Нека се слегне пепео, тамо иза живота
Има мира папретек. Застани
Исплачи целог себе и научи да сањаш

*

Зар не умеш да ми говориш нешто друго зар има
Неке љубави у томе што чинимо
Зашто не схватиш ову подметнуту тишину, ово
глувило
И не претвориш се у моје руке у птицу макар за инат

За инат, да побегнем да полудим од среће ако ништа
друго

Животи су нам без трагедије у томе је цела ствар
Док ово пишем са љубављу мислим на неке људе
Који ми верују, и пада ми на памет да умрем

Али кад потерам од рата па овамо, кад се сетим
Свега онога код куће, и после, у ноћима
Дође ми сасвим неспојиво: шта ћеш ти са мном?
Јер оно како је пошло друкчије се и није могло

*

Сутра ћу већ узети ове хартије као какав песник
Мислити колико су ми стихови лепи и остало
– Откад ли сам се претворио у скота, застрашен
могућношћу
Непредвиђених мука и отворених каверни

Живот ми је јадан и због тога се никоме не жалим
Не знам како да изађем на крај и мислим
Да је криво ово време, ово дуго гледање у звезде
Кад сам био мали, као и то

Што много страхујем за себе, што нисам
Растао као скрушено мирно дрво
Као заспало дрво о које се ево чешем
И које неће да чује за мене јер мисли далеким лишћем

Добар дан признајем шта можемо
Лево ил десно на исто ти се хвата
Разбио бих нешто невидљиво кад би ме рука
Хтела послушати јер постоји једна обала

МИШИЈА РУПА

ГЛАВА I

Одоздо жуља, а одозго дува.

Ту сам пет стотина деведесет година,
Под даском, између темељнице и прага.
У неке одаје још писам поворио.

У моју утробу повремено
Куљу сокови из одлеђене црпице:
Пролетне воде размичу кости земље.

Узнемirim се, што само погоршава
Мој ипак неубодан положај.

ГЛАВА II

Прво бејач човек, па овца, па зец,
А сад сам уистину постао миш.
Куд год ногу померим, напицам ништа,
Благо ништа унапред потртих живота.

Постојим у граматичи историје,
У обрасцима опште судбине,
И немам разумевања за оне који држе
Да се мора пошто-пото живети.

Повремено, протурим нос:
Уместо мене, једна суза
Откопља се, низбрдо, у свет.

ГЛАВА III

То тече као смењивање
Незавршених низова, немерљивих величина
Свепочињуће, а кад замре
У свом се клонућу препороди.

Кадикад урликнем:
Талас који се из поћи у поћ ваља
Ударн ме мало јаче у чело.

За наду, као и за истински очај,
Недостаје пресудни услов.

ГЛАВА IV

Тренуци кад пиљим: једини тренуци
У којима склоп постаје прихватљив.
Очи су увиђавне према глупости.
На шта год се дуже усмере, с тим се сроде.

Кроз голе гране брише кошава
И убрзано пада поћ.
Тачно утврђен редослед ветрова
За последњих осамдесет столећа
Испуњава се: уз праг трепери лоза.

На ђубришту историје узроци и последице
Отимају се око отпадака.

ГЛАВА V

Ни сам не знам шта ме то држи,
Али признајем да ми је понекад добро.

Упознао сам блаженство неприпадања.

Волим да заспим недељом у подне,
Да се предам служби изван датума.
Кад се испавам, себи дођем чист
И чаша воде са чесме тад ми прија.

Ваљда је то оно што ме држи.

ГЛАВА VI

Вечери у чијем се запушеном слуху
Сурвава прашина после земљотреса.

Засео сам за бедем помрчине
Као за сточић.

Преда мном пола Европе, готово цела Азија
И делови Африке.

Положај ми је сада много јаснији.
(Географија нам одређује судбину.)

Између редова уцртам покоју звезду
Да би игра добила космичку димензију.

Задао сам себе поћи и ништавилу.
Укочен, повремено утањам у блаженство
Оних који из досаде освојше светост.

Можете ме појести, нећете ме сварити.

ГЛАВА VII

С времена на време, у тој проломини
У којој се плава прозирност укрстила

Са хормонима непостојеће птице,
Нешто се деси.

Непредвиђено, застрашујуће
Нешто пукне.

Они тада зачепе уши,
Сакрију очи,
Сачекају да прође.

После рашчисте крш и наставе по старом.

ГЛАВА VIII

Могао бих ја и њипо да разумем.
Могао, али нећу.
Није им лако, знам,
Али нећу да знам.

Нек само за часак посустанем,
Одмах ме спопадне и савлада,
Ко да ме никад напуштало није.

Долазим одоздо, а то значи:
Ниско смерам, сиромашки сањам,
И одувек на једно око жмурим.

Они само то и траже, да им попустиш.
И толико би им од помоћи било.
Од сваког према могућностима,
А после, свима, по заслуги: исто.

ГЛАВА IX

Завлаче се, и овамо чак,
Протурају час прсте, час нос,

Псећних осмеха, измучених душа.
Срцоловци! Сад за сису уједу,
Сад але за ногу, за уво, за реп.

Заувек су ми додељени.
Гузати, неиспавани говорници,
Родбина загледљива и неизбежна.

Да заурлам, било би претерано,
Да се насмешим, кукавички и ниско.

Дуго сам бежао, више немам куд.

ГЛАВА X

Моја лажна браћа: моја права браћа.
Да сам ја бољи, били би и они.
Мрзимо се тупо и страсно
Како се само најближи мрзе.

Почело је на нос да им избија:
Од глупости црвене се у лицу.

Све је учвршћено и повезано,
А почетне побуде заборављене.
Тек кад се доврши преображај
Моћи ће се рећи по која тачна реч.
Ал кога ће то онда запитати?

Јесам страх скупљен у тачку
Која у помрчини репом мрда.
Једно не могу, друго не смем:
Узалудно је раздвајати разлоге.

Све се догодило, ништа није важно:
Ни значење смрти ко да нам није јасно.

ГЛАВА XI

Оволико чекање, а награда
Оно што мрав, уз пут, пронађе и присвоји.

Па да бар није те песносне дреке
Пијаних заповедника Историје!
Час убијају, час на гробу играју.

Веровао сам, више него што су тражили.
Верујући, све сам дубље сумњао.
Ближећи се, неповратно побегох.
На крају, избих на супротну страну:
Вратио се себи као из болести.

ГЛАВА XII

Постоји јутарња сигурност, која није
Од овог света, али га опкољава.
Она нарасте кад домаћини напусте кућу
И кокошке се размиле по дворишту.

Вино у бурадима, сјај у склопљеним очима,
Хлеб на столу, коњ под пуном опремом,
Новац у каси и деца у школи
Јесу чувари јутарње сигурности.

Од зоре, сунце ме у чело боцка.
Светлост ме на бесплатну гозбу зове.

Један зрак пао је у моју рупу
И стоји, усправљен: плетаћа игла
Коју је отурила сањива старица.

До подне сањам, после подне спавам.

Букти сунце изнад светог свињца.
Овде сам се родно, овде ми је лоше.
Где ми је лоше, ту ми је домовина.

ГЛАВА XIII

Друго ми беше обећано:
Имаће крај воде, радосна кућна ватра
У којој шимшир и кедар коло играју.

Нестајало ме је дуго и полагапо.
Учесташе године, уживех се у мањак,
Као речно острво, упазад се осипам.

У реду, ако је то једини начин.
Слажем се, нако ме нико ништа не пита.
Слажем се као лишће које пада.

Слажем се, као ноћ
Која долази, не куцајући на врата.

А мислио си, о, краљевнџу,
Да се то теби не може догодити.

Сад шта је, ту је: одавно се вртиш
Око лажног, намештутог средишта.
Неким деловима себе већ си мртав,
Као празнину, руна те је појела.

ГЛАВА XIV

Бескрајна подлост множи се и шири
На свим местима са којих побегах.
У родној кући, у селу, у држави,

Свуд ћутао сам смерно, постиђено,
Док ме властити не издаде крик.

Од неког времена, никог се не стидим.
Али да говорим, још нисам научио.
Понешто процедим, тек толико
Да самог себе једном годишње чујем.
Један део даха у врисак преобраћам,
Други гутам, млак и неискоришћен.

А вера у бољитак само је још једна,
Највећа гадост у нашој невољи.

ГЛАВА XV

Потрчи овамо, држи онамо,
Загреј се за ово, руку у ватру за оно,
Ако једни лажу, ваљда други не лажу,
Ако су ови у криву, ваљда су они у праву:
А па крају, све саме голе заблуде.

Човеку није дано да види,
Ни животињи да израчуна.

По навици, још увек повирујем у небо:
Из ове рупе једино се оно и види.

(А што се обмана тиче, оне су свуда.
Једном их хоћеш, други пут нам нису потребне.)

ГЛАВА XVI

Не залећи се, душо моја!
На коју год страну у заносу да кренеш,
Улетећеш у оно од чега си утекла.

Умири се, заћуги.

Не очекуј од мене да причам како ти је:

Твој положај књижевности је добро познат.

Ти си несрећна, то се подразумева.

Твоја несрећа је, међутим, превртљива.

Има часова, па и читавих дана,

Кад се заборавиш, и онда ти је готово добро.

Време је да одвратиш поглед од света

И да почнеш у себи уживати.

ГЛАВА XVII

Сва се моја божанства налазе

У једном пресахлом потоку

Где труну римски плугови и келтски српови.

Година, узев обличје комарца,

Огледа се на каменитом дну вира.

Моја су божанства безимена,

Не траже дивљење, већ нежну оданост.

Сваки пут кад се у њих загледам

Почну ми пристизати охрабрења.

Ако сам ја усамљен,

Ни она немају никог осим мене.

ГЛАВА XVIII

Јутрос је отоплило од источног зида,

Избио сам упоље запушач малтера,

Провукао нос, и мотрим.

На пиској грани цветови трешње:
Зуј снежних пчела пред полетање.
Грана хуји и подрхтава
Ко телефонска жица над ливадам.
Мирисима накрпан брод путује
Кроз облаке и кроз празна дворништа.

Од часа до часа, дан затамни,
Небо нанесе мргодну топлину.
Не знам је ли зима заиста прошла,
Или се хладноћа слабије види.

Живот: ово што сада гледам.
Све, што се са смрћу губи.

ГЛАВА XIX

Ишло је како већ обично иде,
Из шупљег у празно, од лошег нагоре,
И ко би, сада, ухватио грешку?
Све је ово једна дуга погрешка.

Поскупљује живот, пада вредност новца,
Сити једу гладне, инфлација
Једне и друге, и себе саму, гута.
Негде, ал не знам где,
Једном, ал не знам кад,
Све сам ово одживео и преболео.
Ко да сам на свет по други пут дошао,
Али мртав, или врло уморан.

Кад би се могло још једанпут,
Исто бих чинио, ал на други начин.
Пре свега, штедео бих одушевљење.
Обузет лудилом тачног говорења

Сводио бих се из часа у час
На најмањи могући збир.

ГЛАВА XX

У сумрак, далеки и незнали пријатељ да ми дође:
У углу чека га лежај,
На столу хлеб и пиће.
Пун речи, од ране зоре се надам.
Нема га и ја, растужен, самога себе хвалим.

ГЛАВА XXI

Дође и прође лето, разменише се звезде.
Јесен, по стоти пут, олиза мала брда.
У сваком трену свршава се по један век.
Жив створ се не рађа увек кад треба и где треба.
Има нараштаја који одстоје пред капијом.

Шта имам од тога што утврдих
Да су господари времена питкови и убице?
С њиховим добом и моје доба пролази.

Нама, са ове стране сунчевога залаза,
Остављени су мање важни послови.
Ако их се данас не прихватимо,
Сутра ни на њих нећемо имати право.

ГЛАВА XXII

Корак тамо, ил овамо, то је исто
Сад кад ми само присилне лудости остадоше.
Лудости да чиним, не верујући у њих.

Песак гута воду, земља тишину.
Хидра поподнева у светлом плићаку труне,
Сунце јој у пипцима микробе размножава.
Натрула светлост по земљи је попала,
Да се покрене не може, да ишчезне не уме.
Гледам је, сатима, и век ми тако пролази.

ГЛАВА XXIII

Што можеш данас, то остави за сутра.
Што не можеш сад, нећеш моћи никад.
Мој усхит је жесток, као и моје очајање,
А обоје су свакако бесмислени.

Ако је судити по мпрису новина
Које грицкам кад се кућа умири,
Они можда и мисле то у шта верују.

(Сад знам зашто оно беше добро,
Али још не знам зашто је ово рђаво.)

У изненадним надоласцима туге,
У грчу слепог отимања,
У ничијем болу који пресеца дах,
Сва је преостала тежина мојега постојања.

ГЛАВА XXIV

Згрчен у празној туби зубне пасте,
Између Божића и Јовањдана,
Понављам лако памтљиве реченице,
Мумлам као мешина до врха пуна смећа.
Један део мог тела непрестано трне,
Други се топи, трећи, одузет, леди.

Мрак је млеко поћи, разливена река
Што протиче свукуд, не дотичућ ништа.
Свеједино ми је је л јутро ил вече:
Прво изгубих паду, онда јасноћу суда.
Го и безимен, стојим на свом почетку,
Ако не слободан, бар спреман на слободу.
Путниче, пожури, ко зна шта те чека:
Хитај напред, наћи ћеш све што си изгубио.

ГЛАВА XXV

Скупивши храброст, полазим у шетњу
И целу зграду повлачим за собом.
Кућа стрчава низ сопствене степенице,
Ломи се на одмориштима,
Загњурује у подрум,
Потом се, истим путем, као опруга
Усправља и диже до својега крова.
(Откоси сјаја скачу и падају.)

Узбуркао сам бетонско степениште
Као да сам кроз базен пропливао.

НОЋНО ПУТОВАЊЕ

1

Бол има своју вечност. Она је испуњена џиме
Као лавезом паса дуге и снежне зиме;
Изгубимо се, зато, утонимо у црно;
Успимо, у себи, сами и чисти као зрно;
Јер шта смо него ћелија, и где до у ћелији,
И што су дани топлији, то су нам веселији.
А зло које наносимо и зло које нам наносе
Том дугом ноћном лавезу прикључиће се најпосле.

2

Шта нам остаје, кад нагло падне вече:
Путићи који су тајно, у помрчини, покисли;
Одгурнуте у поћ ливаде које се лече;
Притајена трава, устављене помисли;
Затим везе са Богом, неизбројне, ал слабе;
Тамна крила небеса, спремна за лет;
Пољска болница, по којој шапућу жабе;
Нејасан и безимен убод; широки свет.

НЕЈАСНЕ ПОРУКЕ ЖЕНСКИХ ЛИЦА, У ХОДУ

Нејасне поруке женских лица, у ходу,
Као почаст тешко очуваној самоћи,
Утврђују недостижну слободу
Свих мојих кретњи, и жудњи, и моћи:

Несумњиво је, несумњиво да има
Закон, и сврха; паслутимо их кад
Неких вечери, у јавним возилима,
Између речи и лица блесне могући склад.

НИШТА СЕ НЕ ЗАВРШАВА...

Ништа се не завршава (потврда: то сунце на смирају)
Једанпут започето ништа не тежи своме крају
Време је да напустимо тајне и страшљиве кумире
Јер ништа се не рађа и ништа никада не умире
Ништа ни бол ни радост ни мржња ни пометња
Ислужена патња почиње из почетка
Постоје само сумраци што један за другим следе
И заокрети месеца сваке непарне среде
Четка под стрехом куће упрта пут севера
И плес вечерњих киша око речних фењера
Тишина што из сумрака преводи у раздање

Лишће

Што у поноћ одржава

То затечено стање

Ништа изузев земље – а земља је то ништа
Њу доје кише и тове рудници стајског ђубришта
Између мене и ње сунце у златној игтали
Њу једу и њу хране њој никад ништа не фали
Између мене и ње та грана непостојећа
Још каткад такне прозор (у дан уочи пролећа)
Бити близу Природан и јак усред самоће
Јер само Једна Ствар присуство наше хоће
Остатак плуска под стрехом тренутак нагле тишине
Затим жестоки судар трамвајског точка и шине
Напред сложено и тихо завереници те среће
Од које нема мање а може бити ни веће
Само то само то Ништа улица чедна и чиста
На углу улице ветар насрће на два листа
Само то: стара дрвета пред нама и за нама
И осветљени часовници с длакавим казаљкама

Показују исти минут истога километра.
У којој групи звезда, у ком атару ветра.
У ком сусрету крпе године и Месеца
Препознати тајну белегу и благу руку свеца
Која ће нас повести јединим путем без смера.
Јер пут којим ходимо и сам се, ето, помера.
Губим се, губим те, и налазим на црти
Где се сећање спаја са јасном свешћу о смрти.
Није у нашим рукама кључ могућега мира,
А оно што је најважније то се никад не бира.
Јер све се само раздваја напаја и опет спаја
Ништа се не завршава ничему нема краја,
Ничему нема утехе ни зоре ни излаза:
Све је тамни пламсај повременог израза.
О грано под прозором час краћа а час дужа
Јесен те узима а пролеће те пружа
Киша ти срце разједа ветрић те после лечи

С вечери у теби хуче тамне и топле речи

МОЈА ДОМОВИНА

Моја домовина, моја домовина, моја домовина,

Моја домовина, моја домовина, моја домовина,

Моја домовина, моја домовина, моја домовина,

Моја домовина, моја домовина, моја домовина,

Моја домовина, моја домовина, моја домовина,

Моја домовина, моја домовина, моја домовина,

Моја домовина, моја домовина, моја домовина,

Моја домовина, моја домовина, моја домовина,

МОЛДОВАНИН

Молдавия — это страна, где каждый человек знает свое место и свои обязанности. Здесь люди живут в дружбе и согласии, заботясь друг о друге.

В Молдавии много талантливых людей, которые делают нашу страну славной. Мы гордимся ими и поддерживаем их творчество.

Наша задача — развивать экономику, улучшать образование и здравоохранение. Только так мы сможем обеспечить будущее нашей страны.

Мы должны быть честными и открытыми. Только так мы сможем построить сильное и процветающее государство.

Молдавия — это наша родина. Мы должны любить ее и защищать ее интересы. Только так мы сможем обеспечить ее будущее.

Мы должны быть активными гражданами. Только так мы сможем внести свой вклад в развитие нашей страны.

Молдавия — это страна, где каждый человек имеет право на жизнь и свободу. Мы должны защищать эти права и обеспечивать их.

Мы должны быть ответственными. Только так мы сможем построить сильное и процветающее государство.

Молдавия — это наша родина. Мы должны любить ее и защищать ее интересы. Только так мы сможем обеспечить ее будущее.

Мы должны быть активными гражданами. Только так мы сможем внести свой вклад в развитие нашей страны.

Молдавия — это страна, где каждый человек имеет право на жизнь и свободу. Мы должны защищать эти права и обеспечивать их.

Мы должны быть ответственными. Только так мы сможем построить сильное и процветающее государство.

Молдавия — это наша родина. Мы должны любить ее и защищать ее интересы. Только так мы сможем обеспечить ее будущее.

Мы должны быть активными гражданами. Только так мы сможем внести свой вклад в развитие нашей страны.

Молдавия — это страна, где каждый человек имеет право на жизнь и свободу. Мы должны защищать эти права и обеспечивать их.

Мы должны быть ответственными. Только так мы сможем построить сильное и процветающее государство.

Молдавия — это наша родина. Мы должны любить ее и защищать ее интересы. Только так мы сможем обеспечить ее будущее.

Мы должны быть активными гражданами. Только так мы сможем внести свой вклад в развитие нашей страны.

Молдавия — это страна, где каждый человек имеет право на жизнь и свободу. Мы должны защищать эти права и обеспечивать их.

ОПИС ПРАЗНИНЕ

Липе чекају јесен. Сунцокрет у сунцу печен
Што га кљуцају птице пред долазак ноћи,
Путеви без људи, дан у бедру сасечен
Сиромаштина којој не умем помоћи.

Гледам је – девојка коју сви заобилазе
Тужна и ружна, траљава и маљава
Србија, веселница, да сачува образе
Никако да погреши, – као да отаљава.

ПРВОМАЈСКА

Заплакала вила била та радмила износила
Живот ко мараму белу што се тако гадно прља
Поподне ми дах растаче крупне сузе крокодила
Тај свет пошто да не дође та јевтина мутна брља
Куд ћу шта ћу одакле ћу где је срећа нека већа
Празни сати празна душа празно сунце из бескраја
Ангелина пила вина па залива баште цвећа
Улицама пионири хармонике гужва граја
Сузу једну да испустиш ту не можеш остаје ти
Да поднимљен гледаш некуд дуго дуго и предуго
Лети плети ко ће смети да излети из намети
То је празник првомајски туго туго туго туго
Празник празно испразнила разник разно изразила
На улице измамила све што има очи плесни
Патер кратер махер крахер и кишица још сипила
Усном врисни руком рукни гневном главом гневно
тресни

Куд ћу шта ћу одакле ћу где је пут из овог смећа
Где је свећа где је трећа срећа нека понајвећа
Ваздух је млак и загушљив ко пара из пеглераја
Ангелина пила вина па залива баште цвећа
Улицама хармонике пионири гужва раја

1957.

ЗИМОВНИК

сада, када се ко уволаже
у зими стекоше сви наши путе,
мало шта има да се каже,
ту има много да се ћути;

били смо слепи, ниски, њихови
у мржњи, у глади и у јагми;
то прође; остадоше: магла, зидови;
и ми, међ зидовима; ми, у магли;

на почетку другог дела зиме
задатак је јасан и стари:
подсетити се на своје име,
учврстити називе ствари –

спојити танку светлост и реч,
загледати се у слог и писмо;
то нам је, што нам је, кад већ
оно истинито пропустисмо.

1977.

ТО ЈЕ МОЈА ЗЕМЉА

То је моја земља: петком, у Милановцу,
мука гони сељака, а сељак гони овцу.

Понегде: миран кутак, да се човек одлучи
колико метака у слепоочницу да сручи.

Јутро: мутно око бездоме сиротиње;
далеко нешто пролази, још даље нешто почиње.

У зиму, поред пута: дрво на своме месту;
во гледа у даљину, петао негује кресту.

У јесен: ваздух искрпљен паучинастим концима,
к. бр. 83 и цвеће у врло плавим лонцима.

ОВЕ НОЋИ У СРБИЈИ

Ове ноћи у Србији кад се влага препорађа,
Ове ноћи у којима задах вечни свуда трули
У муку нас болну тера бритки ветрић из свемира
Који пирка мимо свега из нехата из немира
Ове ноћи ком смо близу којег хода који корак
Све је било све ће бити и све јесте ко што није
Обреновац Барич Умка Моштаница Мали Борак
Свињски обор у брлогу и враташца Паноније
И дрвета џинови што нашој власти измакоше
Мртву шетњу мртвом стражом у дну ноћи дочекују
Заман будност заман бдење криве сенке сред мртваје
Кад ту службу обала јој нити види нит признаје

Ове ноћи у селима у кишама у травама
Моле неко друго време за тај живот што пролази
Поређане изнад штала звезде снују са кравама
На небу су и на земљи проваљени сви богази.

О ДА ДУГА ЛИ СУ ПОПОДНЕВА

О да дуга ли су поподнева пред празним кућама где
се беспослица са лажном вечношћу коцка
На сунцу испечен Лазаревац блатом заваљен
Младеновац у шуму избегла Ивањица и
наднарођена Гроцка
Четири јарма земље што се у наручју једном у вечер
века носе
Кад јесен стара ко свет замути одлежана јутра а шуме
измеђ облака и река расплете као косе
Умиру четворопрезни сокака што ускопштили су се
сваки пред својим брдом па ни мацац напред ни
корак натраг а време досадно за стајање
Но уголико су обноћ чистије звезде и срцу ближи
бескрај и дубље очајање
Корача човек за воловима што камен и дрво тегле и
копитима живот мере
Што зима у небу запрља то киша претпролећна за
једно јутро спере
И нигде уљуђене светлости ни цветне рачунице ни
исплаћеног труда
За безимену патњу која се непрестано нагомилава у
књигама вечног суда.

УМИРУ ПАЛАНКЕ

Умиру паланке од јутра па до мрака и то је смрт
која саму себе одуговлачи умиру превеле
варошице затечене на произвољним
километрима надалеко запућених друмова
нестају споро као године а заједно са
годинама

Појачавају се закућни смрадови и вечерње мемле
загађених речица и осећај да смо на
вашаришту сунца продати најгорем трговцу
док кокодачу кокошке и мала звона звоне по
празним општинама

Као звер топлог заклона човек се докопао власти
па засео у среској канцеларији где мирише
олај и јевтино мастило и зној сељачки
убиствени очај помешан са врло старим
тугама

Кад као златни мотор небеса до високих прозора
дозврји сунчева апаратура у облику тешке
светлости у полугама

На кога лају пси куд оде чађави воз кога узалудно
чекају кљусине испрегнуте и риђе

Отпушите једну рупу да устајали ваздух из земље
моје изиђе

Ево туге којој не видим краја ево бола коме не
има лека

Човека који се потуца за љубављу по возном реду
сирена и по страшним законима века.

БАСМЕ

Погледати у очи пуној истини,
Пресећи са лажима (Ах, пресећи...)
Утврдити се на било којој висини,
Одупрети се лудој несрећи;

Час је да се очисти старо оруђе:
Туга нас опседа, ко Азија Беч.
Скупити што је остало – наше, не туђе –
И проговорити, мерећи сваку реч.

Кукавица се опет јавља из горе,
На њеном се чуну лето навезе:
Крикнути, да од крика шуме изгоре,
У сасвим нове ући савезе

Са травом, кишом, росом; у траву
Клекнути: земља је чиста и строга.
Предзору, три пута трепераву
Светиљку обнети око глога!

Увис и улево, само не доле!
Наш круг је уклет, наш мрак је убог.
Мрзе нас, пошто себе не воле,
И гризу нас јер немају никог другог.

Душмани сами себи најљући,
Дарове носе богу-Случају,
Сикћу и реже, не знајући
Ни да заповедају, ни да слушају.

Ко оде, разумеће, јер њему ће
Пући пред очима ватра и лед.
А ми, ту, чувајмо своје беспуће,
Из пања сећања лучимо мед:

У губитку нађимо склад и слогу,
Јер изнад Немогућег стоји Могуће.
Водимо отпор, ред по ред,
Као што се сриче молитва Богу.

Погледати у очи пуној Истини,
Са обманама свим пресећи,
Свугде, у висини и у низини
Одупирати се слепој несрећи,

И усправити се: наш је понос
Тврд, сјајан и црн као абонос.

РУГАЛИЦА ИЗЛАСКУ У ЕВРОПУ

Лондон, Париз, Берлин, Беч и Будимпешта:
Rubbish, N'importe quoi, Blödsinn и Којешта!
Чак ни у Грацу, Горици и Печују
Не разумеју те, не виде и не чују.
Кисело грожђе и незреле смокве
Нижу се дуж пута од Београда до Москве,
А Карађорђа и Принципа Гаврила
Продали би за четири барила.

Европа је стара пизда, а пизда је
Знамен превртљивости и издаје,
Са свима увиђавна и ни са ким добра
Увија се као припитомљена кобра,
Према јачима подешава садејство,
А ми се убисмо за њено пријатељство,
С два века закашњења неуморно касамо
И никад да останемо са собом и насамо,
Песницама тучемо у њен намакнут крачун
Који нам отвара само кад јој иде у рачун.

Онамо, 'намо, па макар на место шездесетосмо
Само да не будемо ту где смо и то што смо:
Време је да се наш запуштени каравансерај
Преуреди у модеран куплерај!

1988.

РУГАЛИЦА САПУТНИЦИМА У ЛИФТУ

Кавез, пун подмуклог шкргутања,
Клизи, ко у воду да утања:
Сва лица бледа, уста утихла...
Исувише је стрма ова путања!
Пет усамљеника, пет путника,
У сваком по сто кила ћутања.

Ко ликови уклесани на гробној плочи,
Гледају се очи у очи,
Спремни за напад муњевити.
Гледају се, а нико никог не види.
Напорно, ко у часу агоније,
Слушају шта ко рекао није.

Високи и ниски, добри, рђави,
Затворени у лифту ко у тврђави.

Тај мир, утврђен измеђ сабласти,
Сваког би се часа могō распасти,
И свако кренути на суседа
Са бујицом псовки и увреда!
Видим их, искежене као моржеве,
Како потежу оштре пожеве,
Једни другима кидају гркљане

Док их лифт, искасапљене и скркљане,

Одвози

Пошто је Приземље

Промакао

У средиште земље,

У Пакао.

РУГАЛИЦА ЈУГОСЛОВЕНИМА

(1989)

Сведен на снагу што се у клину
Збила, не откривам се пред бестидним
Очима, које би да ме учине
Празнијим од магле и паучине.
Суштина? Хвала, нећу суштину!
Ја разлику више не видим
Измеђ утрине и ветра што утрину
Напада налетима непрекидним.

Та река је изгубила извор и ушће,
У граду су пресушиле све фонтане,
И сви се нађосмо у недођији,
Затворише се врата седмера.
О, широке словенске душе,
Како су вам мржње простране!
Не зна се ко је пакоснији и подлији,
Они са југа, ил са севера.

Извор те злобе стар је и дубок,
Широко је поље омразе.
Бацише им кости и цубок,
Да се пакошћу стомак напуни.
Боцу посејаше свуд по њиви.
Зашто? Не питај: узрок је урок!
Смрад и трулеж су неодољиви:
Чим их осети, хита човек,
Не обазирјући се на указе.
Јуче Југословени, данас мајмуни
Који у Двадесетпрви век
Са стражњацима напред улазе.

Над стоним градом сумрак се хвата,
Тону, а никад доћи до дна.
Чувари бензинских пумпи, космати
Будућност проричу из људских плећки.
Ах, како радосно брат мрзи брата:
И реч их раздваја истородна.
А нама, по страни, остаје: ћутећи
Да гледамо у шта ће се све сторјати.

РУГАЛИЦА ВЕЛИКОЈ ЛУДОСТИ

Хтели би усрећитељи са Мораву
Да им се грешке забораву.

Лудости наша руководећа,
Рођена из охолости и греха крвног,
Дошла си да останеш сто столећа,
А повлачиш се на крају првог.

Не могу усрећитељи са Мораве
Од чуђења да се опораве.

Наиђоше времена тешка,
Кула од песка у прах се расу!
Многи се чуде: где је грешка?
Она је од почетка, у сваком часу.

Усрећитељи са Мораву
Хтели би привреду да оздраву.

Они би волели кад би се дало,
Они би хтели, кад би могли –
Звекеће микрофон ко клепетало
Којим се игра ђаво ил Бог ли.

Усрећитељи са Мораву
И даље се протежу преко пољаву.

Заблудели, сањали су да нам буде
Као у бајци с добрим чинима.
Сад, лако бисмо за заблуде,
Али шта ћемо са злочинима?

Никако усрећитељи са Мораву
Тај живот на миру да оставу.

Лудости, гледај само докле си
Стигла, а и ми с тобом, такође!
Где су ти сад пленуми и конгреси –
Путокази у будућност која не дође?

У другом правцу тече Морава,
И ток те њезин оспорава.

У Јордан, у Христово свето корито,
Ступа јучерашњи устарабар.
Махнити би хтели разборито,
Бараба, са чистим, хоће барабар...

Усрећитељи са Мораве
Упињу се ту ствар да поправе.

Лудости, оставила си лепу Брену ми,
Празна појила, гола косила...
Где су ти сад седнице и пленуми
Којима си се некад поносила?

Усрећитељи са Мораву
Сад не знају како да се поставу.

Ах, Циљ је светао, заувек задат,
На недостижном стоји вису.
Да им је само још један мандат
Па да испробају што још нису.

Не могу усрећитељи са Мораве
Да се оставе радње ћораве.

Низбрдо, ако пеће навише!
Жмурећки, ако искрсну незгоде!

Пристају да поруше што саградише,
Ал да и у рушењу они предводе...

Усрећитељи са Мораву
У погрешном падежу сад бораву.

У ТУЋИНИ

Темељац из Препорода, а излог
Стакло, бетон: наш век; нови бог немушт је;
Кривудави спојеви полудоброг и злог;
Чађаве греде и блиставо бездушје; –

Књижаре у патрицијским домовима,
Порнографија, окултизам, леви покрет;
И ово да ми је домовина,
Од бола бих се кривио опет; –

Али ту, барем, нема оне але
Што слена и глува тамо иде пред нама;
Кликћем, запуштен, док се улице паре
На неонским шипкама и кафанским свећама.

ЗАДУШНИЦЕ

Предуго траје наше изузеће.
(Сја сунце, али снег се још не крави.)
На ниској клупи, запаљене свеће.
Храну са гроба разнели су мрави.
Јабука. Босиљак забоден у теглу.
Отопљен восак стеже се на снегу.

А река опет тече некуд мимо,
И миш у темељу родне куће гребе.
Ми пристадосмо да не постојимо:
Пред горима се постидесмо себе.
Кратко је време, дуго сагрешење:
Ни смрт неће донети решење.

РАВНОТЕЖА

Свршено је. Још само да нам јаве
да нас нема; остадосмо у кругу.
Две месингане гушчје главе
на теразијама, гледају једна другу.

Што их раздваја, оно их и спаја;
очи су им испражњене и трезне.
Између бронзаних кљупова, конач сјаја
повремено занскри, па нишчезне.

Равнотежа светова! Ко би мислио о нама
који смо поткусур на ваги светског мира?
Десно: тег од једног килограма.
Лево: гомила прљавог кромпира.

Свршено је. Ко је остао краћи
за сопствени живот нема с ким да се мења.
Језичци ваге никад се неће дотаћи;
нађена је равнотежа досаде и стрпљења.

НЕПОСТОЈЕЋА ЗЕМЉА

Ова земља ни са једном није једнака,
У њу се улази као у вучје раље.
На сунцу, групе давно мртвих предака.
Све је већ прошло а нешто се чека и даље
Њен је поглавар управник Месне кланице:
(Није јасно, коље ли *месо*, ил *место*.)
– Прекорачисмо све видљиве границе,
И сад у ништавилу учвршћујемо престо.
Време је за дуге и болне исповести,
Док се речи, и сећања, сасвим не истаје.
Непрестано, померају се границе свести,
А очај, безимен, прелази у блистање.
Прошлост је глува. Прашњави летописи
Спаљени, и даске заковане преко прозора.
Да себе чујеш, крикни, ти, који си
Заточеник одузетог времена и простора.

ПУНА ПРАЗНИНА

Нема га, истопио се ледник,
Прешао у маглу и у безвремље,
Председник, врховни заповедник
Оружаних снага неба и земље,
Оде, с ветрином која фијуче,
Не кану, за њим, ни капља воска,
Нестаде то чудо, што ми је јуче
Гледало кроз мозак, и иза мозга,
Тај лажни цар, теорема
Криво постављена, та Голгота
Смисла и истине – и кад га нема,
Опет је део мог живота!

Лукаве очи, усне сличне сушеној скуши,
И чежња за висином не духа, него тела,
Нос, да набуши успех, увек напете уши,
Глатко зачешљана коса, одело из три дела,
Уредност Средње Европе, оне од два и по спрата,
Завидљива услужност и осветничка пизма.
Видим поручника у штабу, за време рата:
У сјају се надмећу лева и десна чизма,
Понекад превише посла, не зна се шта је прече,
Ал он је савестац, тачан, и не једе се изнутра.
Добре цигарете, партија покера увече,
А списковн сељака за стрељање изјутра.
Ни за шта крив, ни заслужан. Једноставно, рођен
Да успева, поне се, хода лака
Најдаље што се може, да горе прими орден
Од председника стрељаних талаца и сељака.

Живео Друг Тито! сви други доле!
Звучници су гласни, а године неродне.
Ђаци који се враћају из школе,
и закључане пекаре у подне.

На *Мосту победе* два страшљивца. Ко су?
Имам дух старца и очи свезналца:
Младић с бубуљицом и длаком на носу
у друштву постаријег хомосексуалца.

У биоскопу Задружног дома, *Баичелик*.
Племи је моје слуђено, ал охоло.
Изнад екрана, метални срп и чекић.
Гипсани класови поређани около.

Боза, баклава и халва *Код Исмеи*.
Сајдија Мика, поп Воја, воскар Среја.
Муве поређане у круг око измета
у нужнику Завичајног музеја.

У мени кликће. Да л радост, или очај?
Од рођења до смрти затегнут оштар конач.
Гледам, и већ знам: издржаће онај
ко на време пронађе тајни ослонац.

МОЈА ДОМОВИНА

Јесмо ли криви што нас има
На земљи, под земљом, у небесима,
У зрелој пшеници, у икони
Којој се, предвече, сунце приклони,
У ђурђевској киши, у запису
Испред општине, у Апису
Који, пред цевима стојећ, види
Све што је потопљено у Атлантиди,
У сузама оних који не плачу,
У лески, босиљку, славском колачу,
У подрхтавању пчелиње рилице,
У хлебној доброту ћирилице?

Историјо, курво, хајде, обрежи
И мене у цркви Самодрежи,
Ако ти хоћеш, прећи ћу и сām
У католичанство, или у ислам:
Мујезине, брате, не презри ме,
Променићу име и презиме,
Да не будеш усамљен, и једини
Окренут Меки и Медини!
Ако треба, постаћу уштва
Рад пријатељства, слоге и друштва,
Прилагодићу се свакој мањини,
С курјацима урлати у планини,
Зелен ћу постати као шпинат,
И од мене ће остати само мој инат!

Свете, у освит Дана судњег
Све ћеш сварити, осим Њега –

Његоша – и наше чврсте воље
Да нам никад не буде боље!
Кротко је, ујесен, Поморавље
(Купус му ноћу чува здравље)
А мрзли закутци по дољама
Знају све што треба знати о нама...

Не читај ни звезде ни новине.
Узми дашчицу липовине
И у њој дубок урежи усек:
Где је шта стајало, стајаће увек!

СТРАХ ОД ПРОМАЈЕ

У нашем пароду веома је
Раширен страх од промаје:

У чекаоници, у колиби, у палачи
Свак се боји да га не закачи!

Србија, Црна Гора и Босна
Држе да је промаја смртоносна.

Како ли је било нашој светини
Вековима, на балканској ветрометини

Где дању и поћу дува одасвуд
А не знаш кога да гониш на суд?

Неки вребају кроз далекозоре
Одшкринуте капке и прозоре

Па чим који смотре, већ хитају
Да га затворе, ма био у Китају!

Такво је устројство нашег духа:
Бојимо се чистог ваздуха;

У загушљивој соби јесте
Да су несвестице прилично честе

Али смо зато понајбоље
Заптићени од мигрене и главобоље!

А иначе, цела нам је историја
Једна загушљива просторија:

Стога је најважније да нам домаја
Буде заштићена од промаја!

КАРАЋОРЂЕ И БЕТОВЕН

Понекад ми, само од себе, на ум дође:
Шта би се десило да се Карађорђе
Док је, са устаницима, војевао пред Белом Стеном,
Сусрео са Моцартом, Листом ил Бетовеном?

Можда их не би напао, можда би позно да
У питању су уважена господа
Коју, на путу до царствујушћег града Вијене,
Ваља безбедно пропустити крај Беле Стене...

Питам се, ипак, шта би мислио о њима,
Док пролазе, у кочијама и на коњима,
У меким чизмама, с марамама око вратова,
Један за другим, у колони, попут сватова?

А шта ли би Бетовен, Моцарт, Лист или
Брамс о Карађорђу мислили?
И да ли би у неком хану покрај Мораве
Разменили мисли, поклоне и поздраве?

А како би се, тек, румелијски паша Нусрет
Укључио у тај невероватни сусрет?
Ваљда му Карађорђе не би пред гостима главу смакао
И послао га директно у пакао?

Зар није чудно да у истом тренутку живе личности
Које између себе немају баш никакве сличности?
Брамс би војевање и могао схватити, можда,
Али ми сумњамо у музичко образовање Вожда...

Колико је ту испредљачно Немац, колико заостао Словен?
Где стоји Карађорђе, а где је, према њему, Бетовен?
Карађорђе је по Мишару гонно хордију, – и то колику! –
Док је Бетовен, на миру, стварао *Хероику*.

Рат и мир, живот и уметност, Запад и Исток:
Јаз свуда једнако дубок и подједнако широк.
Кроз Повест једни иду *Andante*, други *Presto*
Ал на крају ће сви стићи на исто место!

СОНЕТ СА ПАРАДЕ

Један за другим, уз лупу добоша, и звуке
Војних маршева, грђу стари и млади.
Мужевни, ко ђаци, ступају држећи се за руке:
Човечанство клеча на првомајској парадн.

Извиру, као поток, иза уличне окуке,
Да ухвате корак, трче они позади.
Високо, у рукама, пароле и поруке
Љубави према Партији и оданости влади.

У првом реду, горштак – ај, јуначки потомак! –
Слику живог вође притиснуо на стомак,
Онако, како се из реке тешко камење вади.

Изнад трибине, врабац, несташан и ногобос
Полеће накосо, и узлеће у Космос:
Човек свашта може, али врапцу се гади.

1971.

На сваком месту где је човек био понижен и где се,
сваке вечери такође, организује залазак сунца
Свуда где тишина поткрада свет, и где јутро, као
сунцокрет у олуји, бунца

Сваки ничији трен, трен што не може проћи, што
се не може стрти
Неуништиво је језгро слободе што преостало је иза
нечијег пораза и иза нечије смрти.

Шта мари што јесен је отворила вече као магазу у
којој чува звезде и тешку влагу:
Сав око и ухо, сав сам, човек стоји на Земљи као
на кућном прагу.

Оно што бисмо могли наши непријатељи никада нису
и ниједном неће моћи
Наша победа је тишина: тај звездани кисеоник
концентрисан у базену поћи.

Браћо, тишина је милошта! она почиње увек изнова
недовршени круг среће:
Свечано предворје будућности које из вечери у вече
бива све пространије и све веће.

Свуда где је човек био понижен и где је, у бездану
његове смрти, нестало страховладе
Свуда је остало огромно чистог времена и вечне
извесности и бескрајно тврде наде.

ДВОУМИЦА

Чекали смо росу, а паде нам слана,
И на Град се град сручи место дожда.
Усред лета, снег нас засу са свих страна,
Уместо вина, допаде нам дрожда.

Последњи од Прага до Казахастана,
У лепшу прошлост пронађосмо Вожда!
Стара Пазова и Велика Плана
Сад су нам Атина, Спарта... Москва, ил Рим, можда.

Још постојимо: то нам је сва смелост!
Живот нам прође у стању одгоде.
Свикнуте на мрак, сад нас полусветлост

Засећује као сунце слободе.
Двоумимо се чему дати предност:
Води без лађа, ил лађама без воде?

1990.

НАЈВАЖНИЈИ ПУТ ИСТОРИЈЕ

Та стаза којом, предвече,
Полако, ногу пред ногу,
Говеда силазе смерно
На реку, да пију воду;

Пут који води ка води
Срећни би нас могло довести;
Газови и појила су
На главном правцу повести!

Гледај те краве, брижне,
И волове, горде и леђе,
Док силазе, свечано,
На појило, ко на криштење;

Иду, ни о чем не мисле,
У сумрак топал и тих;
А пут је стар и излокан,
Угажен давно пре њих;

У овом лудом веку,
У овој трци и стиду,
Једино говеда, предвече,
Тачно знају куд иду.

ВЕЧИТИ НАИЛАЗАК

РАЗГОРЕВАЊЕ ВАТРЕ

Оно, како ватра у почетку оклева,
Док пламичком, као ноктом, кору гребе,
У тишини мразнога преподнева,

Оно, док жмирка кроз тапке трепавице,
Угрожена озго и оздо, здесна и с лева,
(Пламен, док не нађе правац, спор као пуж је)

Оно, док премишља, хоће ли у свет или у себе,
Да потом, у темељу тростране пирамиде
Прва варница севне, и згасне, ко да

Паликућа жели да поштеди окружје,
Или мудри жар, пазећи да се не ода
Пре времена, устукне, да га не опази који

Нису достојни до краја да га виде;
Оно, док ватра носи прозиран, танак хаљетак,
Док се сузбија, користећ сваку излику

Да продужи тренутак између сна и бдења;
Оно, кад у трептању њише чисти заматак
Себе, па истовремено постоји и не постоји –

Оно, док одлаже за повољнију прилику
Издазак, љуљушкајући се у зипци предрођења,
Док се тајно, као кошница, у себи роји,

И оно после, кад слична борбеној чети,
Исуче ножеве, покаже сабље, знамења,
И, као неко ко се у последњи час сети

Одложеног посла, од стопала до чела
Задрхти, из себе куљне, одасвуд здружи пламење,
И зажари се, слично сунчаној груди

Кад се, на црти зоре, распрсне у плавилу,
Па, захвативши све што часак повести нуди,
Размрска, у себи, језгро дубоко скрито –

Да касније заврши онамо где је почела:
У тишини и суштом ништавилу.
(Само што је ништавило сад подмирено и сито).

СВРШЕТАК НОЋНОГ ПРОГРАМА

Ако је судити по ономе што се
Види кроз одшкринута врата, у малом стану:
Лептир, који се врти око осе

Првобитне ноћи, док на тв-екрану
Приште импулси (ублажена рика
Мора Тишине) – тад ево доказа

Да је свет ишчезô, а остала слика
Наглог ишчезнућа, или одраз одраза,
Трептаће, у месту, и оно што после

Свршетка долази – дуг пад без одјека,
Трајање, не у ноћи, не ни у дану
Са још увек јаким присуством човека,

Док старица, програму нашав ману,
Спава, у фотелји, и у сну, можда, чека
Наставак приче... Али ко се, ко се

– Глув за завештања толиких пораза –
Буди, споро и нежно, попут мачке,
И маше, у празном, рукама ил крилма?

Ко не прихвата крај тог игроказа:
Свет, разложен на црнобеле тачке,
Епилог космичког полицијског филма?

ДОЛАЗАК

С белегом рођен, провидним узама
Везан за понор, из ледних зидина
Ближио се, пијућ воду са усана

Туђинске поћи; била је узана
Стаза до зоре. Ал која истина
Није заливена скривеним сузама?

Онај, што даде и оца и сина,
Удави удава челичним уздама.
А бол је обол: плаћа се истиха.

Из даха и страха живот се изњиха,
Док јутро – светлост остала у нама –
Не блесну из риме четвртог тристиха.

ПРОПУШТЕНЕ МОГУЋНОСТИ

Ниједан трамвај
Крај мене не прође
А да не помислим
Како би било

Сваког возача трамваја
Гледам право у лице
И они гледају мене
И досећају се понекад.

УНУТРАШЊИ МОНОЛОГ У САМОУСЛУЗИ

Субота увече

Чекам

Да продавачица спакује

Везује дебелим канапом

Јак канап (мислим)

И довољно дугачак

То би могло још вечерас

Ево готово

Каже, изнебуха.

НАЈБОЉИ НАЧИН

Самоубиство се може извршити
Пиштољем
Ножем
Трамвајским точком
(Углавном гвожђем)

Неки употребљавају и отров
Неки воду и ватру
Има их који скачу с висока
То су околишњи путеви

У свим наведеним случајевима
Троши се
Десетак пута више снаге
Него што је потребно

Реците и сами
Јуришање на захуктали воз
Личи на смешно самопрецењивање

Тврдим да је најприкладније вешање
Јер тело тежи тачно онолико
Колико му је потребно
Да само са собом изиђе на крај.

ВЕЧИТИ НАИЛАЗАК

У изнуђеној грижи,
У зебњи и омрази,
То се непрестано ближи,
И ближећи се, пролази.

Олуја одлази некамо,
Облаци знојни мру.
Измождени, чекамо
Оно што је већ ту.

МОГЛО БИ СЕ ТО...

Могло би се то и другачије уредити
Нагло проговорити свете наонакости,
Помоћи непостојећим речима да провале у језик
Отворити тамнице противсвета о коме учтиво ћутимо
Могло би се то и другачије уредити.

Стара луда песма исмејана и одрођена
Може се наслутити када се све утиса
Блуди бескрајним мраком посрће црним сокацима
Тешки је хиљадугодишња птица неуким тужним цвркутом
Из неке баште којој приступа нема

Могло би се то и другачије уредити
Проговорити иза себе изрећи се против свега
Макар се простор нагло смањено макар остали заувек
Сами и голи у истинитој ноћи

СТРОФЕ ИЗ ХОТЕЛСКЕ СОБЕ

Зора је нежна ко смрт, док људи
Дишу испод провидне опне,
И лампа у жичаној мрежи руди,
И метали се, ко восак, топе.

Сва устрептала, једна лиска
Преноси звездни поруку мрава:
Вредност наших суза је писка,
Кроз плач ми светлост просијава;

У помрчини, каткад, то плине,
Затрепти, око сијалице, као плева;
Пређе, из мене, у вал топлине,
Почне да светли и да пева:

Што је ноћију, све их зали
Раздаће, ко дечји мозгови плаво;
Истина ће згромити њих, али
Ни нама неће дати за право!

Небеса су се источила,
Кристали воде свуда блескају;
Светле, пред смртним твојим очима,
А у несумњивом, свом, бескрају.

Детелина у мраку; киша
По стаклу, кадикад; свете, липи
Из најдубљег, тамног средишта
И разлиј се, по детелини.

Одмерено се, споро точи
И стреса, ко воћка, кад и где треба:

Та киша је прошла кроз божје очи,
Олуци пштију књигу пеба.

Наш бол јесте прљава плима
Која свуд саму себе среће;
Бол неба другим процолима
Тече, и увек у знаку среће.

У овој се киши не кисне:
Божја реч грми у олуку;
Час је: размени паде и сне
За непрозборну, тешку одлуку.

Безнебна кишо! Кликћи, кликћи;
Песма је све што нас чини!
Пијучу јасни водени птићи
У олуцима, у помрчини.

Сабраним сјајем крст каткад сине:
Замре гром који није праснуо;
Да није такве, горке чврстине
Свет би се, одавно, у прах расуо.

Њу Орлеанс, 1977.

НОВЕМБАРСКА

Небо ми јурну у очи: блесак ме, одједном, споји
Са оним што јаче од мене, од свега јаче, постоји:
Преподне, трен недирнут, у коме се изравна
Мој немир и тишина највиша, јасна, давна;
Преподне: земљо пуста, у коме, за кога трајеш?
Сад кад си гола и празна, тек сада ти се дајеш.
Преподне: извор под липом; мир воде; беличаста
Магла око развршја и око главе храста.

На три метра од земље, у оку пустоши светлеће
Оно је што не пролази и никад проћи неће:
Праведни исход, помир, риба у златној пени,
Вазда недограђена кућа, дрвени рам јесени;
Пребудно око пиљи, и прст – сен прста – пипа;
Великим, светлим штапом благосиља ме липа.
О, Сјају! Реч је јасна оном ко хоће да слуша:
Сама, без тебе, не може далеко душа.

Утрну све што рекох... У теби, светлости блага,
Нек премрем, као мушица, нек нестанем, без трага.
Чиста њиво небеса – и ти рађаш, такође,
Онда кад све прецвета, када летина прође.
Нема краја ван тебе: у теби смрт је давање
Где се добија све за мало и за најмање.
Свет нагло губи цену; све копни; али зато
Ништавило се кроза ме разлива као злато.

Сунце, пламену свети! Тај налет ванземног сјаја
Дочекује ме уместо љубави и завичаја.
Нестајем: кроза ме тону путеви, небо бело,

Најзад се на истом пламену греју душа и тело.
Знам да те има; долазиш; видим те у простору
Ко једно, неизбежно време, као једину зору;
А оно што годину и реч моју надраста
Слива се, у новембру, кроз крошњу старог храста.

Хвала ти, *браћие-сунце*: мир твој на ме се сипа.
Ја сам зрак у кошу сјаја, нада мнома влада липа.
Водиш ме; корачам; идеш на корак испред мене.
Газиш кроз поља, кроз врбе, кроз воде што се румене;
Пржиш ми очи и руке: како кап која кане
Тако нарастају бедне и непостојеће ране.
Љубав се то, она се шири, спојиви њени се чине:
Ти растеш, огромно, чисто – преслатки плод празнине.

СЕСТРЕ НЕДЕЉИЦЕ

М. П.

Сестре Недељице, у септембру и у октобру
Долазе благо насмешене са границама жутог лишћа
Са сенкама испод липа са корпицама сјаја
Високо, у ваздуху, на рубу ливада и шума
Сестре Недељице, нежне и милосрдне,
Пролазе испод небеса, испод наших прозора
Ваздушастим ходом, и године се претанају
Године се изједначавају са негодинама, животи
с неживотима

Крај и почетак се провиде кроз полуголу крошњу
Док светле гране се претварају у полуге чистог злата
Оне су неизбројиве, премда их нема много,
Кроз сав су најближе, ал и тад су недоступне
Ходају, босе, старом и тужном земљом
На којој смо се родили

(А умрећемо другде)

АВЛИЈСКА КРОШЊА, ПОДЈЕСЕН

Шум је све муклији, гране су пеме.
Надрастав кућу, дрво се пад кров савило.
Коприве су надјачале хризантеме,
И изузетак постао је правило.
Испливах из реда и нереда, из скиталаштва, боеме:
Столеће ми је у грудима свој будилник павило.
Испод воћњака, као воз, тутњи време,
А чело и уши гризе ми Ништавило.

Нико неће размрсити плетиво
Исто на почетку и на крају века:
Овде се први пут укресало кресиво
Између леда, и сунца, и кукурека.
Ту је све: не очекуј ништа из прека.
У воду баци знање, у ватру све тециво!
Шуми крошња, као широка река
Што из незнаног тече у нерециво.

И баш ту је нешто наопако спојено,
Укриво су отишла сва четири потега.
Трепћеш, убрзано, да избегнеш сузе, којено
Крећу, ни из чега, никуда и ни због чега.
Из стогодишњег рата не враћа се војено,
А крошња шумор још шаље тамо, до њега.
Над кровом се грана савила кô колено,
Празнина и туга једнаког су опсега.

НА ОБАЛИ

Сунце је раширило облаке као новине.
Нема збивања. Једини догађај који
Вечно се дешава летописца не треба:
Ту живи, дише и радује се ништа.
У први понедељак изасмртне године
По рибљем календару (који се уназад броји)
Проток ваздуха стао је у грлу неба
Зинулог изнад терасе излетишта.

Минути, врло речити, и секунде, натчулно јаке.
Узалуд сва вика: не, нисмо се дозвали.
Шта може златна душа ако је глава манита?
Ближи се крај, и свака погрешна реч је кажњива
Хиљаде морских мачака, вукућ по шљунку стомаке
И мотрећ лево-десно, надиру ка обали,
Која их чека с искеженим зубима од гранита;
Мачке устукну, и беже, док се талас рашива.

Ништа од шетњи, од читања, од повртарства.
Како је јалова и мрзла небеска хладовина!
Кајање после давнашње теревенке
Коју тишина седам пута надгласа...
На граници Римског и Биљног Царства
Темељни преврат је извела маховина.
И ево, пред невидљивим ловцем беже сенке
Облака, дрвета, ветрова и таласа.

Колеба се јарбол, пошто није у стању
Да реши с које ће му стране сунце најлакше прићи.
Океан, повремено, изведе слепу провалу

Између угљенисаних пањева, налик на црне старице.
Встар је, с породицом, овуда на пропутовању
(Жена му спава, трчкарају синчићи).
Талас се, онда, повуче остављајући празну обалу
И шкољке жудно пију преостале барице.

МРТВА ПРИРОДА

Небеса и море. Штива, брижно пробрана.
Узмичући са шљунка, талас изнутра чисти ме.
Ово што читам служи ми као одбрана
Од неизвесности, од људи и од истине.
Подрхтава јара: Хефест се предао вигњу.
Небеска полулопта нагла ми се над књигу.

Гори брег. Језа смрти увукла ми се у кости
Море се пропиње ка небу, небо се дави у мору.
Читајући, љуљам се у својој неукости.
Рибе, стење и биљке, здружене у мом умору
Губе имена, достижући обличја нова,
Претапајући се најпре у речи, потом у слова,

А онда, кроз земљоуз сећања, тону ни у шта:
Што не видим, то јесте, што видим, то ми се чини.
Присутност је слаба, само је одсутност сушта.
Мртва природа с морем и књигом у позадини
Стоји, у том тренутку напорном, несувислом,
Ко оквир безнадежног потуцања за смислом.

ИГРА

Ветар подиже куле, које се руше у дим:
Небо је дрхтав океан, а олује таласи
Што јуре с краја на крај Галаксије.
Небеснице, ти одувек знала си
То што, недосежно, час осећам, час слутим:
Да од Нејасноће не има ништа јасније.

Ноћ је изажела облак, ко црну јетру.
Јесен је сува, свањива све позније,
Венући, година пуца увек по истом шаву,
Док сунце зида склоништа у голом ветру.
Сва та помрачења, преврате и експлозије
Олуја преко света разноси ко божју славу

Једна за другом, пролећу голе девице
Кроз прстенове светле равнодневице.

Од зрелог жира злати се свети луг.
Небо се лечи, доста је себи удило.
Зарастају огреботине, не боли трн у пети,
Ветар и сунце врте се нежно, у круг.
Час те хвата слепило, час радосно лудило,
И могао би, све тако, неприметно, умрети.

Око неразумног посла богови се, горе, упињу,
А човек је играчка, или збуњени лутак
Што на махове из мрака у дан израђа.
Сваки налет ветра откине по једну буктињу,
Свака буктиња осветли један тренутак
Вечите немоћи и слепога кидања.

Сунце промашује земљу зракама косим,
Пресушени вир прогута мрену и штуку,
Година наставља тих и немилосрдни помор.
Поподне је мирно, осим
Што се повремено, уз пригушену хуку,
Понеко хиљадугође, негде, сурва у понор.

НЕСАЗНАТИ ЗВУЦИ

Пролазност и лаж удружују своје снаге
Време је барометар нагризен од сна и влаге
Огледало – трговина предјесењих чистина
А све што дотакнем велика и тужна неистина

Тај мрачни шумор света што ушну шкољку нам дражи
Тај шумор, та црна песма пролазности и лажи
Тај чекић који туче на непознатом месту
Можда
Ах можда
Можда
Уграђује први камен у спасоносну цесту

(Запамти, заувек, то влажно и тихо вече
Где се у вечност прочу секира дрвосече)

Са четири стране света, у смртној дубини зене
То пева против мене
И трипут лепше од мене.

КАМЕН

Истурен, а себи заклон,
С празнином као потпором,
Законодавац и закон,
Дуг вапај за говором,
Трајање у смрти, након
Рођења на тлу опором,

Узидан у храм несвети
Он слуша коњицу што рже,
Двоношци чудни су свати:
Непомичан, у трави, лети
Спорије од сунца, ал брже
Од сенке која га прати.

Сребрна завеса са небеса
Руши се низ камен у немо вече,
Сврдла у празном, и потреса
Пространство сто пута од себе веће:
О, слатко језо крви и мяса
Што нисам онде!

Ко то рече

Да вода и ватра су у опречности?
Једно у другом згуснуто тече,
Творитељ течности у вечности
Од капљица зида росне куће,
Да трен и искон пађу јединство,
Док ми, од завапљења и неизречности
Крпимо наше крхко бивство,
Вода – васкрснуће кроз распрснуће –
Да би блеснула, врши самоубиство.

ПРОБДЕВЕНА НОЋ

Целу су ноћ незваници
Један за другим, ногу пред ногу,
Улазили у ме као у вигвам,
И тискали се у тврдом логу:

Сад у несаници-несваници
Кришом од њих молим се Богу:
Преблагн, остави ми ово што имам,
А што немам, без тога могу.

БУЂЕЊЕ

Из сна – из тешке, црне гомиле –
устукнух; поноћ је била прошла;
кад очи отворих, к мени домиле
пуна кише, под прозор, крошња;

и сад се молим теби, гrome,
укрсти сечиво са нечујем,
осветли, објави, јасно, ко ме
пробуди, и кога очекујем!

ЗБОГ СВИХ САМИХ СТВАРИ

Због свих самих ствари

Због лома и грома

Због сунца што квари

Вреди. Вреди веома

О, време све искапи

Заведе, проневери

Ал вреди због кишних капи

У мојој врелој вечери

И дрво, тај гром с кореном

Процвета, и недогледи

Снађу се у дану створеном

Ни од чег. Ал вреди. Вреди.

Вреди!

НОЋНЕ ТУЖАЉКЕ

I

Утехе неће бити и неће бити сјаја
Ни руке згрчене да га кроз дане распе
И неће бити месеца над травом завичаја
Вечерњег мира ни попевке касне
У грлу рибе пред зору вир сахне
Јутро ће капи по лишћу да збраја
Са утрине ће сенка да узмакне
И само светлост хуји у крај краја
Што нас раздваја оно нас и спаја
А наде су нам већ невероватне
Дишемо задах из небеских стаја
И кишну пару из утробе ватре

Баких се, давно, мрмору у мору
А сад ме талас дохватио јаче
Но ипда, и тресе обалом: у зору
Сужањ сам који доцкан, доцкан плаче
На рубу ноћи вапе биљна грла
Са плуском да се разрасту у гору
У мразном мраку трава обамрла
Премрежила је посну земну кору
Утехе неће бити за вечност спору
Ни за разлог сунца, о мој лепи Боже
Кад си могао, што ми не поможе
Губим изгледе у безумном спору

Три таме у мени померају ватру
Из срца у уста, из уста у цвет
Ту је сунце са сунцем у непрестаном рату

И сваки крет поповљен је крет
Не знамо ко је неуклет, ко клет
Шта дуга киша у невид претаче
У покајању свршава се лет
А новим скоком стари пад се заче
Једина моја вера је невера
Једина црква напуштени храм
У грудима ми плачу два зарђала фењера
Док не прође младост и не останем сам

II

Пршти цвет до врха, цвета росна жива
Очи су ми негде где сан треба снити
Текла нека река, сад само ноћ плива
У ноћи крик зоре, у крику ја и ти
У прошлост голу не могу се скрити
Ни поново расти са маглом из њива
Пијем што се не сме у тишини пити:
И мени биће ко што свима бива.

Али ни ту утехе неће бити
Ни у реци што се са дрвета слива
Њена блага рука на крају ће ме збити
Иза великих врата, у предвечерја сива
Расуло моје главе не излечише
Ниједан прозор, и ниједан кут.
Дозивање ми је све тише и тише
– Пут, драги мој, пут. Онај пут

Који води према умирућем дану
И окну што се под реком румени
Ова лаж о звезданом меридијану
Једино је још што страшно живи у мени
Издах ми је магла где крвари сенка
И крошња која се пред даљином стреса;
Ал нек сам што сам: залутала семенка,
Испуцан крик у празно, у небеса,

И ноћ нека се у свом кругу креће:
У паклу пева април, цвета лан;

Утехе неће бити, и неће
Из тебе светлосни да се јави сип;
И плусак кише, у ноћи, крај пута
С тишином ће се у свањуће слити;
За право значење оног који лута
Утехе неће бити.

Отварају се кругови незнања
Све слабије су и слабије нити
Које те за век држе. Сенко испод грађа
Пробуди се, тамна, јер утехе неће бити.

MESSA VERDE

Милион година
Као лака превара:
Минут се у зуј мухе,
У светли кончић претвара.

Прилажем себе, а то је
Чист поглед и го дах,
Једино што беше моје
По земљи докле ходах;

А вал ће ми, кроз сан
У поћима расутим,
Објашњавати то што сад
Не могу да наслутим.

До неба нарасло ништа,
И минут овај, ненаш
Руше се као киша
Коју не чујеш, а гледаш.

ПУТ И СЈАЈ

Блага случајности, снаго у сразмери
Са педоходним пространством вечери
Зрако прispела заувек, дрхтећа
Измеђ мог трена и вечног пролећа
Ја нећу савез нејасни, и нећу
Исти изговор небу и дрвећу;
У болу што нас, још једанпут, пови
Стара је слутња, и почетак нови,
Зрно светлости, плавет леда; час је
Под бледим стаклом да задрхти класје
И успавана, лелујава риба
Да помилује свице усред глиба.

Није слободан облак, није птица
И није зрака у медљивој реци;
Врба је двострука заробљеница
У води трну велики почеци.

Неочекивана очајања јесу
Слепе ватрице у крви и месу
Јасни, напорни трзаји, и вести
Да морска со се у хелији мрести;
Јер од почетка никуд се не мичем
Јер крст и суза везаше се бичем;
Једно је питање, а одговор даће
Разбоји кише, ветрина и влаће.

Пропелер на срушеној страни неба
Нагања сенке, дотиче их с бока
Нестају шуме, а изнад сугреба

Пасја је кост и струк боснока;
Да л нас прогута вучина ил псина
Ил траје зима, дуга, без месеца:
Од рибљих намисли тешка је тишина
Птице у поноћ причају ко деца;
И плава тама продужава блуд;
Спреман на полет ко и на предају
Одбијам ближње. Пристајем на суд
Животиња које ме тужно гледају.

Боја и мера и след су познати,
Последњи век је дошао позлати;
И зато ваља пребројати ствари
Сад, кад никаква тајна их не зâри.

Ничије небо изнад звер-улице
Кљуцка у таван кљуном смрзле птице
А иза лонца што ври, иза стакла
У копиту је барица-усахла;
Ветар напада грану огољену
Која би своју да сустигне сену;
Ал нади годи и само сећање
Црта сломљена, прегиб, ил још мање
Да се усправи кретом ненадним
У односу на стабло и на дим.

Град је продана, освећена доља
Магла се диже из цеви, из шоља
Прамење магле из спаваћих соба
Као слободна, лака, нежна злоба
Магла на уста, на ноздрве, уши
Кафанска пара на мразу се пуши
Дан нам почиње у дугом гледању
Препознајемо заблуду негдању

Две црте које никад да се утру
Исказују се у мразноме јутру

Одсеви ветра што исти час плану
На низбрдици и на благом длану
Сумрак је зверка мучки убијена
Њен воњ се меша с мирисом угљена
Пристало вече, доба за одласке
Отворен прозор и опране даске
Међ отпацима кожным ту се пађе
Стврдног хлеба плесниво комађе

(Мраз је сећање, исто столећима
Новац изливен у вражјим пећима
Кружи од руке до руке, те прсти
Поцрпеше нам, изгореше грсти
Али у срцу титра сјај лукави
Онако, скоро као у љубави)

Овде ил тамо, само не између
Само не самом себи у залеђу
Оно по страни, о дане пространи
Не видех, никад не врати се јек
Ал дрхтај вира, кад сасвим одани
У једну жижу збира век по век

Мир полувека, најтише промене
Касни одједи у рочишта глува
Летопис старих зима, успомене
Које пропланак са извором чува;
Изједначени пораз и победа
А знамен птичји измет на међашу
У дугом сату, измеђ два обеда
Поток би да се излије у чашу

У рачви неба вече ко плод стоји
Неразумљиви узлети су твоји
Излечити нас могу слике, оне
Што без средишта лебде, и без споне:

Ветар, ил трава то се поћу шуња
Дуж ниске живице, око пања; муња
Укива ексер у лукобран капије;
Отвориће се, раније ил касније
Тај пут, цик сјаја од куће до куће:
Време нестало, време предбудуће.

(Одбаци лажи, погази основу
У обману ћеш улетети нову
Јер отимаш се, заклињеш залуду
Заблуда јеси, увек у заблуду
Тонеш, свеједно срљаш ли, или се
Дижеш, друкчије слутећи мирисе)

Допола срећу чеках, а отпола
Погледом збрајам врхове топола
Где голубови пролећу по старом:
Цик-маказице, и кљун са шестаром
Што описује час брзе, час споре
Кругове који у блеску сагоре.

Плави порцулан у предлетњи дан
Заплавио се око крушке лан
Лептир залепљен на травнатој међи
И модро труње галице и глеђи
У пауковој мрежи скупило се
Четири капље пречишћене росе
Из маја у јун дорасла је врежа
Преуздигнутог, сненог ладолежа
Препуна кише, стоји лисна купа
Јутро је: хладна сенка не одступа

Изиђи у шуму, и видећеш да се
Пламичци ваздуха преостали, гасе
Камени гуштер, дивљи коњ и вепар
Прегризли су душник светлости, а ветар

Стоји: кроз лишће протнут зрачан штап.
У пресушеном извору сја кап.
Млад, непокретан, пада са висине,
Окамењени, црни стуб тишине.
А сунце, надгледник урвина и јама
Прехрађује се заспалим змијама.

Клони се језе предвечерњих њива
Јер си честица мрака, разменљива
(Ноћ травом прекри црни видик, по ком
У четри врха туче исти гром)

Ал згажен, у мрак као камен сешћу
С друкчијом вољом и са јачом свешћу
Пробдећу ноћ, с лицем ка северу
Поштујућ тајну, несхватљиву меру
Док не просине: на траве и стење
Дуго чекано, пашће осветљење
Мојом заслугом; јер сваки наш труд се
Губи у сунцу ил понире у се:
Заспивам с белим покладама и ја.
(Ко зна у киши шта труне, шта клија)

На платну ветар кида се у блеску
Песак ће трагове
И песак по песку
Насред пустиње, под смркнутим сводом
Бензинска канта с устајалом водом
Између Земље и Венере пошта
Ваздух се чисти кроз предворја-жлезде
И само свест (не моја, већ општа)
Високо, горе, препознаје звезде

Витло у ветру, точак сече реку
И вода лута у кружном протеку
Седам ждралова у сумрак одлеће

До подне зима од подне пролеће
Изви се јато из лиснога пругла
Пуче, над мостом, застакљена кугла
И лину светлост од које је врт
И после смрти јачи него смрт

Ту једно око гледа, друго се сећа
А за облаком воденаста лећа
Разлаже боје и лађе потапа
И труне мрак међ ребрима долапа
Зурећи, приближаваш се равнотежи
Којој ниједно пространство не бежи
Али док снујеш снет бели прекрива
Камен, и књигу, и влакна и ткива

Пламену нежни у облачном дану
Сад си на стаклу, сад блеснеш кроз грану
У мртвој барици згаснеш; истог часа
Проструји језа леденог појаса
Поново одсјај згусне се и сине
На завијутку углачане шине
У дворинште, између два конопца
Хладна сенка се сјури, попут копца

То ми је земља, то град мој. То су ми
Знаци и слова – листови по шуми
Цвет детелине, и речи из грмља
Где успавана летошњица мрмља
Угљен у ноздрви, препади из кутка
Брзи уједи познатог тренутка
Кисела воћа, калдрма у диму
Старице које дочекују зиму
Влажно предсобље, испод отирача
Чамова даска гуши се од плача
Узалуд, цело вече, за асталом
Тражимо име тренутку засталом

Кукурекање варошких петлова
Смешна павика из бивних светова
И подсећање да смо увек више
Другде, по овде; и цвет после кише
Шта је, до густа нека капљевина
Јарког стрпљења; дим и јарчевина
У носницама кад се такну, земља
За стару слутњу биће опет спремна.

Капљица на листу окислеме плану
И вага претеже на погрешну страну

Довде сам срећу чекао, одавде
На милости сам безимене правде
Која би истом речју да означи
Гонича, зверку и крик на ломачи;
Мало је закон слутити; тражи се
Да поштујемо бар јасне записе
О том што није: а ово што јесте
(Дуг бруј из празне поподневне честе)
Поништава се у свакоме трену;
Плен си, а цену не признајеш плену

Не превисоко, и не предалеко:
Теби се молим, једвачујна реко
Вид ми прочисти и поглед управи
Почетку сјаја у слеђеној трави
Где увек шуми море пренесено:
Лишће у ветру, сенке, плаво сено,
Сунчеве кости у магли која се
Кроз слојевите простире појасе
И враћа води, потом испарава
На уста риба и на окца трава

Тишина је дуга и непалачка
Ал чекај Чекај да оживи тачка

На једном месту, с једном мишљу стој
Притаји се и сасвим усни у њој
Зрака зеницу пробуди и сӯзи
И сада сева као сјај у сӯзи
Жмурећи, дуго гледај како расте
Тама кроз пруге рујно-љубичасте
Под очним капцима лебдеће грумеће
Једино ти је знање и умење

Сваки је рачун погрешан, јер
Постоји само твој збир и твој смер
Жила на ветру, у предзорју, гола
Раст лишћа, благост одтрпљеног бола.
Шкољка, белутак, водено сазвежђе:
Једна их сенка замрачи и пређе.
Што више главу помала корњача
То иза зоре светлост бива јача,
И клокот што га уху слуша није
Из овог часа, јер све су јасније
Везе између звукова од некад
И сјаја који закриљује несклад.

ЗВЕЗДЕ

У јануару, без дна и без числа
Гледамо их из топлих соба
Како се, пахуљама сличне, коте:

У мразну пест се година стисла,
Ово су ноћи кад Творац проба
Изддржљивост твари, и тако те

Меси и пршти, цеди и сиса
До задњег прегипа, глежња и зглоба,
Куцка ти чело од теракоте

Куша, можеш ли ледено доба
Да издржиш, и да на врху Голготе
С травкама избориш обнову смисла!

ПСАЛАМ

Господе, кишо светлосна, плаха,
Господе пад морима и над пољима,
Ослободи ме, Господе, страха
Од земаљскијех разбојника.

Они су јачи: искомска тама
Променила је метаболизам.
А ти, над горама и над водама,
У нашој слабости, слабиш и сам.

Гаси се пламен са налоџа,
Кров прокишњава, мокре су хаље,
Превазишао сам у тузи коња
И отишао од пса даље

У послушноме незадовољству.
Нису ми ове године миле.
Господе, сабери у растројству,
Окрепи, Господе, против силе!

МОЛИТВА

Погледај овај смотуљак прља,
Крив штап, на питању црну гуку,
Забрисак прашице, шлеве и триља,
Жив страх
И црну муку,
Обазри се, моћни, на хрпу
У ћошку свратишта, на смртно јештво,
Погледај ову раздрту крпу,
Заставу војске разбијене,
Уочи на дну
Страву јадну,
Ту ниског што прелази у витештво,
Неизвесност и зебњу, све што
Оста од мене
Без одмене,
Ти, господару васељене,
Преобрази ништа у нешто!

ЗЕЛЕНИ ВЕНАЦ

Майи Виттби

ДА РАЗАЗНАШ ТА ТАКО ВИДНА, АЛИ НЕДОКУЧИВА МЕСТА

Да разазнаш та тако видна, али недокучива места
у угластом рукопису зимзеленога биља –
расплети четвороструку ужад приземних повијуша,
ослушни дах навале, рашчешљај госпоину косу,
добричицу, зеленику, лозицу, мечју шапу,
размрси зелену азбуку, закучаста биљна слова,
косе танке између главног и бочног лисног нерва;
у густом писму шипрага, међ хитрим вињагама
што као змије се пужу, гризући храстову кору,
наћи ћеш одломке тајне што одгонетнути се не може;
коленаста стабала, дрхтаве јелење ноге
које стоје, укопане, у звиждуку приземног ветра,
зимзелена слова дуж замрзнуте стазе:
кукице, петељке, трепељке, зарђали пупољци,
срцасте лиске назубљене маказицама ветра;
обли и пуни самогласници, мужјаци-сугласници,
црне запете, жичице, жилице, случајне риме:
децембар то је и кроз воћњаке свиње се одране диме;
израз оштар и чист, замисао као стрела
слепа и затегнута кроз гладно безвремље села;
реченица вечно млада, јер се из земље храни
(читај је, почећеш да схваташ: куда одлазе дани);
понекад, преко потока, ломна овчја колена
претрче, мрсећи хијероглифе по лишајивом камењу;
отпорна, љута основа, ритам ломан, ипчишћен,
заграде, велике и мале, бодље и одсечни знаци;
лист коштрике искован од танког, црног лима,
с црвеном бобицом у врху (радост луда која праве
разлоге од времена и места скрива);
писмена са шумског тла, стихови што их

прочитавају снене очи, смисао кријући за се;
рука која је писала није ту, значење тек се слуги
ал нама, сем те слуге, и не треба ништа више;
изгубљени, хвалимо творца, док ниско, ниско чује се
звиздуц ветра преко слеђене, нгличасте странеце.

НАЈВЕЋА ЗАГОНЕТКА

То бива у марту, једне среде, нл петка
Кад година коловрат заврти из почетка.

Измеђ сунца и реке зачне се снлетка:
Сунце је добре воље, а вода мрзла и јетка.

Ноћас је погинула зима, без пуцња, без метка,
И врабац, по крову, већ се безбрижно шетка.

Уз плот избија трава, нежна, проретка:
Пролеће почиње од бубице, травке и цветка.

Оно нема тетке, ни јетрве, ни тетка,
Ни деде, ни прадеде, нити иједног претка.

Букти сунце: небо је отворена клетка!
Из ничег ниче трава, зелена четка.

Шта је Ништа? Шта Нешто? Заметак заметка
Прва је и перешива загонетка.

КРОМПИР

У марту, чим прво сунце засија,
у остави кромпир почне да клија;
јер сваки кромпир клицом осећа
крај зиме и први дан пролећа.
Зато тих дана кромпир не једи,
него у шетњу ти га изведи,
далеко од града, у топлој њиви,
закопај га, да би мого да живи.

ПЕРШУН

Када загризем лист першуна,
Душа ми постане пуна, препуна.

Бризну, из рецкаве ове травчице,
Мирисне тачкице, слане варнице...

Од те племените мирођије
Живот чистији укус добије.

Заструје, из ко зна каквих дубина,
Зелени жмарци це витамина;

Грицнеш га: с врхом се језика слије
Листић електричне батерије.

КРАСТАВАЦ

Из влажне баште, код Сталаћа,
Краставац, попут пужа голаћа,
На далек пут је кренуо, али
Врежа, припета на обали,
Не даде му у свет да оде:
Оста, заувек крај хладне воде
Беличаст, дебео, на росној врежи
Ка даљинама залуд да тежи.

Ротквице – образи им рујем горе –
у гомилицама нешто ћућоре;
погнутих главица, црвено-сјајне,
шапућу росне баштенске тајне;
а лишће њихово ћути, чучећи,
тек тако, да свежањ буде већи.

ГРОЗДОВИ

Пчеле се на грозђе окомиле.
Гроздови сложени у гомиле:
свакоме ко да на души лакне
од гомиле кад се одмакне!
Ал и у хрпи за живу главу
грозд не да боју лудо плаву.
Боју: тај нежни, плавкасти дашак,
траг магле и креде, онај прашак
што се, потајно, целог века
преноси међу прсте човека,
ко доказ да нешто нејасно има
на земљи и на небесима.

ДУЊА

Ко светиљка која тиња и куња,
мутним се сјајем прелива дуња;
тај сјај: све месечине у њ се слише,
сјај, ал и мирис, јоште више,
који нас, увек изнова, сећа
да негде – ван земље – постоји срећа,
и да смо, пре но што смо на земљу пали,
све већ видели и све знали.

КЛИП КУКУРУЗА

Клипови кукуруза, средовечни,
Пуни и једри, зубати, млечни;
Носеви под крагном: сви су, наине,
Обучени ко усред зиме.
Зелени капут, рујна брчина,
Кукурушчина из Врчина
Наслоњен на пашку као на штуду
Потајно пуши своју лулу.
(Омириши га: светла свилница
Ноздрву ће да ти заголица).

ОРАХ

Нити га копах, нити орах:
Као дар с небеса, паде орах.

Одбаци с леђа тешки капут
И склизну у суво лишће, на пут;

Разбиј га; у њему, ко у гнезду,
Наћи ћеш кракату, млечну језгру:

Четири скакача, четири џамбаса
Који се држе око паса,

И плешу, у месту;
 четири брата
Који се заглавише у кружна врата.

ЛОНАЦ ПАСУЉА

Потуцала се бабура по пасуљу,
Мучила се на ватри, давила се у уљу.

Дрмусао се лонац попут трамвајских стакала:
Вода је врела, а бабура скакала.

И лебдела су зрна, у води, без ослонца
Покушавајући да побегну из лонца.

Црни лук, нашав се сред те гунгуле праве,
Превртао се преко ћелаве главе.

И друго поврће године добре и родне
Кувало се, с пасуљем, у летњи дан до подне.

ЧОВЕК И ЈАБУКА

У том свету, који је час цветни тепих,
Час долина суза и јаука,
Мало је призора тако лепих
Као кад се сретну човек и јабука...

То обично бива на крају јела,
Кад се са стола прибор посклања:
Нађу се зрео човек и јабука зрела,
Пун међусобног поштовања.

Стоје, насамо, очи у очи,
Једно спрам другог, као Ђердап и Голубац.
Кад човек, најзад, јабуку присмочи,
Угриз му је нежан као пољубац.

Ја не волим односе крње и кусе,
Ни досаду преношену с колена на колено!
...Кад се човек сретне с јабуком, ту се
Догоди нешто крепко и поштено.

ЖИВЕТИ КРАЈ ДОБРЕ ПИЈАЦЕ

Живети крај добре пијаце,
И изворске воде пијаће,
Имати бар једног пријатеља –
То ми је жеља.

Сваког јутра раном зором ранити,
Црним хлебом и сиром се хранити,
За вечеру – чорба од зеља,
То ми је жеља.

ЈЕСЕН НА ПИЈАЦИ

У срце ме такну светла игла.
Гле: јутро шуми.
Јесен је стигла.

Тезга пуна паприка
Црвених ко Африка
Чека да се
Наслика

Просто брдско цвеће,
Ај, нико га неће!
А бундеве жуте
Десет сати ћуте.

Ћуте, недирнуте.

Сунце гледа
У теглу меда.

Смедеревско грозђе
Тамно као гвожђе:

Дуњо моја, рано моја,
Јесен дође.

ЈАБУКА ИЗГУБЉЕНА НА КАЛЕНИЋА ПИЈАЦИ

Поподне, на пијаци, у клоаци
Леже остаци и отпаци;
Међ њима, тугујући без јаука,
И једна румена, крупна јабука...

Чмава, изгубив сваку наду
У непознатом, бездушном граду...
То значи у животу немати среће:
Млад, здрав и слadak – па у смеће!

ПИЈАЦА НА КРАЈУ ГРАДА

То није пијаца, то је лађа,
зора што дан црвени рађа,
у лишћу, кад ветар дуне бешње,
открије се минђуша трешње,
и нестане је, одмах после,
у капљицама кише и росе;

то није пијаца, то је лађа,
барјак развијен сред предграђа,
палуба старе дереглије
што вуче четири среза Србије,
са свим што у дугој години роди
на стаблу, на земљи и на води;

у праскозорје маглена, сива
промичу накривљена стабла шљива,
рањаче, белошљиве и маџарке
пуне сунчеве светлости жарке,
па и на њима плавичаст прах
од ког се поглед мути, на мах;

то није пијаца, то је брод
што у град довлачи приплод и род,
и носи, кроз маглу, благом косом,
стабалце вишње, све са росом,
кошницу меда, жутог ко јантар,
са сањем – и све то ставља на кантар.

Тако знам: докле је дошла година,
шта је до сада стигла да скуп,

како је родила Војводина,
и какво је стање у Жупи.

Ротквице,
шаргарепе,
патлицани,
зелени лукац,
грашак рани.

Пролазе године као дани.

Душановачка ме пијаца храни.

РОДНА ГОДИНА

И то се чудо догодило
Родило. Родило. И преродило.

Хајд што су родили воћњаци, њиве:
Ту смо се трудили... Али, ено
И живице се од рода криве.
Шибље крај пута, некалемљено,
Понело, па претегле све врзине
На зрна грозђа личе трњине,
Дрењине, глогиње (за јело фине),
Црне бобице пасиковине,
Па шипак, што главицу држи смерно;
Купине, зреле неравномерно,
Родило је, широм Србије,
И што је сејано, и што није.

Путниче, ако си гладан, стани
Негде уз живицу, па се нахрани!
Јесен је, брзо краћају дани,
Ал још се на голој, вршној грани,
Јабука, златаста, ко осмех знани,
Опире киши, мразу и слани.

Земља родила и преродила;
Високо, јабука од чиста злата
Стоји, да се зна: да је година
Била берићетна и богата.

СЕЧЕЊЕ ДРВЕЋА

Човек који посади дрво као да је написао
Да живот има неки виши смисао;
Ко посече садницу, тај је као неман
За све и свашта способан и сиреман!

Ко шуму обара, не цени је
Јер су потребне деценије
Да порасте високо, до облака.
Горосечина је радња олака:
Крошња, до Месеца извишута,
Обори се за три минута!

Тамо, где електричне зује тестере,
Зец не спава и птица гнездо не стеру.
Онде, где у пањ туче секира,
Ни звер не залази, да не рескира
Живот, већ бежи лудо, насумце,
Водећ за собом своје младунце!

Тристогодишњи храст у Куманову
Личи на државну установу,
На мост, на музеј, на библиотеку,
И они који би хтели да га посеку
(Управо се испитује таква могућност)
Мрзе прошлост, садашњост и будућност...

Јер то тако само почиње:
Прво дрвета, па животиње,
А на крају ће горосече
И до тебе стићи, луди човече!

Ко је кадар дрво пред кућом пресећи
Од њега се падај свакој несрећи!

БАЛАДЕ О СТАРИМ ШЉИВАМА

Почетком априла, у воћњаку, бива
Да сељак посече неколико шљива
Натрулих, чији је век временит
Премашио животни зенит.

Ал и напуклих костију, шупље коже,
Срушена и мртва, шљива може
Да се, по нагону веома старом,
Окити блештаво белим бехаром.

У дане претпролећне, ничије, благе,
Који чекају годину да моћно гране,
Она и мртва нађе снаге
Да цвећем окити своје ране,

Цвећем које неће донети род...

Лежи, у трави, као насукан брод.
Из дебла, ослоњеног на бокове,
Цветови пију последње сокове,
А кад га изнуре, сјајне латице
Почну се гасити, као ватрице.

Латице-лептири, који због проклете
Слабости неке, не могу да полете...

Посечена, дишући све тање и тање
Шљива довршава своје листање
У смрти, предајући душу пречисту
Небу, блиставом аметисту.

ПЕСМЕ ЗА ДЕЦУ И ОСЕТЉИВЕ

ОВАЈ ДЕЧАК ЗОВЕ СЕ ПЕПО КРСТА

Овај дечак зове се Пепо Крста.
Он станује у последњој улици у велико каменој кући.
Његов тата је џамбас коме су у једној тучи
Одсекли пола увета и два прста.

Овај тужни дечак зове се Крста Пепо
Од мајке Лизе и оца Хохохонда.
Па лепо.
И шта онда?

Зар не видите: дечак је погружен, као цар
Кога су прогнали из домовине, тако свирепо...
Е, ту лежи цела ствар,
То јест, ту је оно што није лепо.

Џон Хохохонд изнад свега воли да се напије,
Касно у ноћ се враћа, пуца у небо, виче.
Кад дође пред кућу – извали пола капије,
А престрашени Пепо задрхти као птиче.

Мама Лиза га сачека на прагу, тужна као ружа
У јесен, са нежним лицем Ђоконде,
Скине му блатњаве чизме, целог га разоружа,
И тихо запита: „Докле, о Џоне Хохохонде?“

А Хохохонд се мршти, ко да из земље чупа
дебеле сонде,
И никад не каже
Ни „довде“
Ни „донде“.

Код других није тако. Свуд лепше сунце грије,
У свим другим кућама боље се живети може.
Ено, Џим Хухухинд виски уопште не пије,
Има дућан препун седларске коже,
Своје синове мази и никада их не бије.

Живот Крсте Пепе зато је препун бола...
Сам, у каменој кући, он не зна за другарство.
Гледајте га: личи на цара без престола
Коме су варвари отели дечје царство.

РАЗБОЛЕО СЕ ПЕПО КРСТА

Разболео се Пепо Крста,
Једне мрачне ноћи кад су облаци наносили буру,
Заболела га глава, груди, крста,
Добио високу температуру.

Код кревета бди мама; светиљка дрхти кроз тмину,
И ветар, око зидина, као пас љутит кевће.
Дошао и Џон Хохохонд, отпасао револвер, скинуо
шеширчину
Стао уз кревет, велики као брдо, и почео да трепће.

Први пут се џамбас сетио да, ето, има сина,
Па из кухиње, где су јела разних врста,
Донео, у једној руци, млека и мандарина,
А другом руком (оном на којој нема два прста),
Пажљиво, као кад ветар дуне у обрве трави,
Помиловао болесног дечака по глави.

Погледао Крста чисту, мирну собицу,
И мамину плаву, изношену блузу,
И још је спазио на Џоновом лицу
Нешто што је, можда, личило на сузу

Па поново заспао, ознојен, као снег кад ојужи,
Са нечим топлим и ведрим испод очних капака,
Зажелевши да се то вече доброте продужи
До краја живота кроз живот свих дечака.

КРСТА ПЕПО ПОСЛЕ БОЛЕСТИ

Два месеца је Пепо лежао у кревету,
И јутрос ишетао на снег где се светлост ко сребро точи.
Сунце блешти по дрвећу, по целом белом свету,
Млечни зимски зраци заслепљују му очи.

Размишља дечак о сунцу као о лепој причи,
Која се дуго преноси и кроз сећања множи;
На мангупску фуруну сунце личи,
Стално гори, а нико га не ложи.

Џон Хохохонд је отишао на вашар коња, у правцу
Џорџије.

Мама, поред прозора, плете и нешто певуши...
Уопште, кад је Џон на путу, све је чистије и радосније,
И мирно, ко рубље на конопцу које се поспано суши.

У врту, грана грану од снега, нежно, брише.
А двориште је тако светло и бело...
И све му некако чудно, свеже мирише,
Онако... онако... као тек сашивено одело.

ШТА ЧОВЕК ДА РАДИ

Шта човек да ради у недељу
Кад воденице жито не мељу?

Кад село, река, брдо и град
Прилегну – свако у свој хлад;

Тад ветар дува, ал се не чује:
Грана се с граном попречује;

И сунце чека да му неко
Рекне то што му нико није реко.

Шта човек да учини у недељу
Кад воденице жито не мељу –

Сем да се и сам на траву прући!
Где год легао, свуд је у кући!

СТАРЦИ УЛЕТО

У време годишњих одмора
Пландују, ал далеко ђд мора:

Заседну, свако пред кућом
У друштву са досаdom текућом

И све тако, седећи,
Питају се: „Ко је следећи?“

Открила им се нит најтања:
Сласт чистогa трајања.

По цео дан чекају
До грла у бескрају,

С ногама спуштеним у лаворе
Тихи и срећни, таворе.

УЧЕЊАЦИ И ЗИДАРИ

Београд. Сењак. На Сењаку – вењак
Под којим цео дан седи учењак
Чији је посао стручна обрада
Далеке прошлости Београда.

У бараци, на ушћу Саве
Живи шест зидара из Црне Траве
Који наврат-нанос, збрда-здола,
Сазидаше пола Дорћола.

Црнотравци, срећан вам рад!
Забављени око димњака, крова и стреје,
Да ли бар наслућујете будући град,
Зпате ли његов главни трг где је?

А ти, који све знаш о Сингидунуму,
Погледај, мало, на улице врвеће!
Ако зидари од дрвета не виде шуму,
Ти, од шуме, не видиш дрвеће...

Град није садашњица гола и боса,
А ни прошлост, како је замисља неко:
Зидари не виде даље од носа,
Док учењак гледа одвећ далеко.

Град је тишина Народне библиотеке,
Град је оно што на крају века претече:
Град је нешто мирно, заспало крај реке
После сто година, предвече.

ОБРОК МАШИНЕ ЗА ПРАЊЕ ВЕША

Моја машина за прање веша
По два сата жваће, чија и чешља
Залогај од пет кила: тканине
Служе јој место сира и сланине,
Кува их и меси као погаче.
Кроз рукаве се по сто пута провлаче
Кошуље, учкур лута ко Улис,
Гаће се такмиче у скоку увис,
Пљушти вода, ко у потоку:
Машина ужива у свом оброку.

Искључиво јој пријају крпе –
Све калорије из њих црпе,
По два сата их сласно жваће,
Ко да су колачи, ил медно саће;
Претура рубље, из којег сише
Прљавишћину као слаткише.
Јер је прљавиштина пуна живота,
А јалова и мртва свака чистота!

Кад исиса свежањ рубља мусави,
Она се сама заустави
И испљуне, у корпу, остатак исхране:
Кошуље и гаће, добро испране!

ГДЕ СПАВА ВРАБАЦ

Врабац, створење непромишљено, пуно ведрине
О сутрашњици не мисли и ни о чем не брине.
Бескућник, а то значи да је код куће свуд,
Он се, кад падне мрак, обично склони у дуд –
Завуче се у крошњу која је са свих страна
Затворена и где не допиру ни роса, ни слана,
И ко што се, пред починак, помоли домаћин куће,
Пред спавање и он са собом процвркуће,
Затим се проврпољи, да се боље намести,
И истог часа заспи, сто посто чисте савести.

Крошња старог дуда личи на кућицу или на
Колибу у којој је коначити милина.
Усред крошње, већ две године пребива
Укосо укљештена мотка, неупотребљива.
На тој мотки, мачке се не бојећи,
Преспављује врабац (а он спава стојећи).

КАКО ЖИВИ ПОЉСКИ МИШ

На рубу шуме, у брвнари, преко целе године
Пољски миш неуморно грицка старе новине.

Около, на сат хода, ниједне нема мачке:
На миру, он гута упитнике, ускличнике и тачке.

Заривши главу у папир (баш ко у песак ној)
Већ седам дана тамани дебели празнични број.

Вести не чита, нити га занима шта има ново;
Он једе, ред по ред, и гута, слово по слово.

Слике великих људи мрви малом вилицом,
Мучи се с латиницом, бори се с ћирилицом.

Ту спава, у хрпи новина, док ноћу, испод стреје
Мећава луда дува, и снег у кланцу веје.

То ти је прави живот: у каквој старој појати
Спавати и грицкати; грицкати и постојати.

МИШЕВО РОЂЕЊЕ

Целе вечери су тукли громови,
Тресли су се Цер и Комови,
Блистале муње попут сабљица.

Капије скичале као прасад,
Док на земљу не паде, најзад,
Шест врло крупних капљица!

Шест капи! мајко моја,
Ко да их лекар одброја
У болесникова уста!

Грмљавина жалосно подбаци:
Одоше тамни облаци
Чак тамо, на крај августа.

И онда, кад се све муње
Распадоше у светло труње
И мрак се смекша ко плиш,

Из дуге напетости и грча
У поноћ спарну истрча
Новорођени миш.

РОМЕО И ЈУЛИЈА БРАКУ

Један глупи породични спор је омео
Да се венчају Јулија и Ромео.

А шта би било да им се није мрзела родбина,
И да им је брак потрајао двадесетак година?

Једно време би се волели, а после би
Свађали се и мирили, како кад, по потреби...

Ромео би се угојио, а и Јулија
Постала би пунија и подбулија.

Он би се по граду јадао како не уме
Да се излечи од ишијаса и од реуме,

И изгледао би поприлично гнусан
Кад се ували, после ручка, у сан,

Па захрче, да се тресе Верона,
Као кад пролази камјон од десет тона.

(Камиони у Ренесанси! И у Верони, обашка!
Ово вам је права шекспировска омашка!)

А Јулија би потајно сузе ронила:
„Боже, ово није човек, него гомила

Месншта – ах, у шта сам се пекада
Загледала, неискусна и премлада!“

Стара нетрпељивост, нешто неприметнија
Између Монтегија и Капулетија,

Оживела би с удвострученим силама
У његовој жучној кесици и њеним нежним жилама!

Сад реците, шта је боље: пламен љубави
Који се, моћан, до небеса усправи

За ноћ букне и згасне, или
Уредан живот, у којем ти се ништа не мили?

МИЛИЦАЈАЦ

Миладин Митевић, из Почуче, човек сиромаш
Запослио се у Милицији, и ома

Дао се у насиље: без речи
Почео је да млати и да пендречи!

Нервирају га београдски фрајери,
И туче их, где се на кога намери.

„Нисам, маме ми“, каже фрајер. „Је ли, маме ти?“
„Овамо-де, у хаустор, да те научим памети!“

Острвио се Миладин, па бије
И криве и праве, и јаче и слабије...

И није га срамота, увече, код куће,
Кад се ослободи униформе, пиштоља и обуће,

Да руком, која људима ударце наноси,
Помилује жену по образу и синчића по коси!

Осилио се Митевић, попут каквог велможе,
Па бије и без бијења живети више не може!

Он није у томе сам: на Балкану многи је
Полицајац поборник овакве педагогије.

Распустио се Београд, а Миладин
Корача с пендреком као с лампом Аладин,

На све стране дели батине, равним частима,
Учећи народ поштовању према властима!

Таква је парав неких житеља села Почуче:
Они би цео свет у ред да доведу и да поуче.

БАЛАДА О ОБУЋАРИМА – КРПАМА

Волим обућарске радње, јер миришу
По уштављеној кожи, по ималину и по ћиришу;

И волим старе обућаре – у Београду их зову *крџе* –
Који се научили да ћутке раде и трпе.

Од куће понесу лончић – тако плав, да га насликаш! –
А у њему синоћ скуван паприкаш,

Докупе хлеба, празилука, кафе, мало шећера,
И то им је доручак, и ручак, и вечера!

К њима не долазе они у свили, злату и срми:
Обућари помажу народу да прегрми

Тешке године, а у нашој држави
Све су године зле и сви су дани рђави!

Поваздан згурен, никад да се опрући,
Крпа удара ђонове подераној обући,

Цело поподне, до мрака – понекад и претера! –
А међ уснама му, стално, по седам-осам ексера,

Јер пенце кад се укива нема радње потпуне
Док се сваки клинац не олиже и не опљуне!

Толико озбиљности! Кад се погледа побоље,
Мајсторска одговорност ту је доведена до мрзовоље.

Једној ципели појача ђон, другој удари блокеј,
Трећу само погледа, чвркне је, и рекне: „Ти си океј!“

Неке, прешавши неизбројне стазе и богазе,
Код њега, као код лекара, на контролу долазе.

Не волим оне који мисле како једино да ућаре,
Ал зато дубокоштујем крпе и обућаре,

Који, у овом гадном времену, кад су сви дани сиви,
Помажу народу да издржи и да преживи!

ЖИТИЈЕ ВЕСЕЛОГ ДИМИТРИЈА

На крају улице најзабитије
Живи Весели Димитрије:
Он нема занимања, нити је
Пријављен код општине и полиције.

Димитрије не зна за досаду:
По цео дан шпарта по Београду!
Ту укори, тамо изда заповед,
Надгледа поредак и распоред
Улица, трамваја, сати, аута,
Пун корисних савета и напута...

У зиму и у лето, увек исти је
Весели Београђанин Димитрије.
Стопала му као две мистрије
Које укршта хитро, све хитрије;
До подне обигра све биргије,
Поздрављени лештине најзнаменитије,
Распита се да се негде није
Догодило какво важно збитије...

Сретнем ли га негде, пре подне,
Из главе ми оду мисли незгодне:
Да, вредело је доћи у свет
Да се с њиме доживи сусрет!
Кад се сретнем са Димитријем,
Не умем радост да прикријем!

Он живи о јогурту и о буреку,
И не боји се да га урекну,

А над шкртошћу и похотом
Смеје се на сав глас, грохотом.
Забављен питањима чисте суштине
Он је саветник Градске скупштине
За доколицу, добро расположење,
И за цене (кад им дође снижење).

Е, Димитрије, мој Димитрије,
Узорито је твоје житије!

ВИСОРАВАН

У благом децембру, у крављем даху,
У брдима што се диме,
У горњим селима, у Старом Влаху,
Високо изнад зиме,
Под небом скоро – тамо су наше
Ливаде и испаше.

Кров завичаја, Месечев таван,
На њему јармови, рогови,
Заталасана висоравап –
Колибе, дебла, стогови,
А рубом неба – богазе
Куд сазвежђа само пролазе.

Све је ту чисто, нежно и шумно,
И све сам негде већ срео:
Празно двориште, котар, гумно,
И под сунцем снег врео,
Трен сјаја у ком се дотичу лено
Врабац, ветрић и сено.

У тихом децембру, у крављем даху,
У брдима што се диме,
У горњим селима, у Старом Влаху,
Лево ил десно од зиме,
Под небом скоро – тамо су наше
Ливаде и испаше.

КАКО СПАВАЈУ ТРАМВАЈИ

Ноћ кад одмакне,
Кад тек понека сијалица ко златна крушка засјаји,
И сваком на срцу кад одлакне,
– Шта раде тада трамваји?

У ноћи топлог градског месеца видео сам их како
су спавали;
На неки велики интернат подсећао је депо;
Нису се много разликовали ни распознавали;
У дворишту су шумеле гране ко небо, бескрајно, лепо.

Ноћ кад се спусти без звоњаве и вике,
Како спавају трамваји у свом стособном стану?
Имају ли, можда, неке ружне навике?
Лежу ли на леву или на десну страну?

– На леву страну починак није здрав.
На десну не могу да се окрену, јер је у спаваони тесно.
На леђа, жуља трола. – Трамвај спава прав,
На точковима, дакле, ни лево ни десно.

Трепери светлост – црвена магла у ноћи,
Тек ако понегде одјекну на ципелама ђонови.
Трамваји спавају у ванредној самоћи
Спокојни, као краве, и добри, као слонов.

СЕДМИЦА, још топла од путника са железничке станице;
ДВОЈКА, обневидела од непрестаног кружења;
ЧЕТВОРКА, љубав између града и Чукарице;
Како је пријатна ноћ кратког трамвајског дружења!

ДЕСЕТКА, поносите, фудбалер кад наступа;
ДЕВЕТКА, светлост Вождовца кад тамо нестане струје;
ТРОЈКА, која се сваког јутра у Кошутњаку окупа:
Кроз њихове отворене уши сад благи ветрићи хује.

Спавају, на ногама. Само им чистачица чисти
Уши, пере им зубе, да бели никад не труну.
Сутра, сви морају бити примерно уредни и чисти
Пре него што у град кô велика војска груну.

Трепере сијалице кô тихи поздрав у ноћи.
Стабла су изнутра топла, и све су хладне браве.
Трамваји спавају у неутешној самоћи
Велики, као слоновии, и добри, као краве.

Ноћ кад дубоко одмакне,
Кад тек понека сијалица ко златна крушка засјаји,
И сваком на срцу терет дана одлакне,
Ето шта раде трамваји.

ДВА САПУНА

У Прњавору
Прошлог јуна
Купала се
Два сапуна.

Скинули су кошуљице од лискуна
И с полице упали у пун лавор.
Могоа је видети цео Прњавор
Како су се купала та два сапуна.

Баш тада су главе почели да лупају:
Где им паде напамет да се купају?

Два миришљава сапуна бућнула у воду,
Цео летњи дан се брчкала и прала,
А Прњаворци никако да оду:
Стоје и чекају крај церемонијала.

Као бебе су се тицали и клицали
Два сапуна голишава, две јогунице,
Један другог по леђима голицали,
А очи су затворили, због сапунице.

Лавор пун је мехурова, сапуни се не виде.
Још се чује како цикћу, како се перекају.
Прошло подне, дан прошао, вече иде,
А Прњаворци чекају ли, чекају...

...У зло доба разгрнули сапуницу, постиђено
Скупили се са свих страна, и авлија беше пуна,

И видели чудо једно невиђено:
– У лавору није било ниједног сапуна.

Покуњени, стајали су сатима пред вратима
И пиљили у пену безгласно, безгласно...
Сви су они били вични многим занатима,
Ал то им је и до данас остало нејасно.

ОГРАДА НА КРАЈУ БЕОГРАДА

На самом крају Београда
Уздиже се стара ограда,

Засута асфалтом – очврслом лавом
А с друге стране обрасла травом.

За оградом, у зрелој тузи,
Шуморе жути кукурузи.

Ти кукурузи у предграђу
С ветром се, у поноћ, насамо нађу,

Јави се, у септембру, њива цела
Хуком далеких, пустих села.

Тај ћув нас подсети, невесело,
На детињство, на родно село.

Хукне: њива се нарогуши,
И блесну старе звезде у души.

Стојимо покрај сивога плота,
На граници између два живота.

Са ове стране ограде: град.
Са оне: Србија и месец млад

Са ове: трамвај, и два киоска.
Са оне: тишина, црна, сеоска.

Лево: блистају Теразије.
Десно: мрак све до Мале Азије.

Овде: ноћ, топла и кратка.
Тамо: године без повратка.

Ој, Београде, Београде,
Тужно је стати крај те ограде.

И чути то што у вечној тузи
Шушкају зрели кукурузи.

ТРЕНУТАК ИСТОРИЈЕ

Сањи Божиковић

Године 1634, у среду, трећег јуна
Један човек, који се ни у каквој не води картотеци,
Касно поподне, у близини Пожуна,
Купао се у потоку или у реци.
У међувремену (а време је вечни проток!)
Пресушила је река и ишчезао поток...

Замишљај тај тренутак: негде се чује рог,
Сунце, на заласку, прикупља прње шамтеће,
И видим човека – није ми ни род, ни помозбог,
А опет ми се страховито намеће –
Безимени купач у безименој реци,
Изузетан, као што су сви људи изузеци.

Дакле: предвечерје. Седамнаесто столеће.
(Или дванаесто: хитнут високо, камен подбаци!)
Над реком, у клинастом поретку, јато пролеће,
У углу неба скупљају се облаци,
И човек, загледан у даљине, поља и шуме
Све види, а ништа не разуме.

Неписмени усамљеник, надамак сунчаног захода.
Несвестан историје и, у њој, судбине своје,
Изван свих еснафа, сталежа и народа
(У оном тренутку нације не постоје)
Нигде, ни у најдубљем кутку његове свести
Нема представе о томе ко је Платон, ко Хенрик Шести!

О том човеку нема ниједног писаног трага
У књигама ни у архивама, ко да

Није ни живео, и ево, једини ја га
Видим, како излази из реке, док му се вода
Слива низ леђа. Тај приказ, ишчупан из древности
Завештавам, овде, домаћој књижевности!

СТАРИНСКА ПЕСМА

Далеко, иза седам брда,
Где река успорено, лено тече
А сунце напаса шарена крда –
Далеко, иза седам брда,
Увек је тихо, увек је вече.

Нема поднева, ни поноћи,
Нема зиме ни врелог лета;
Да ми је једном тим крајем проћи
Где се разговетно, у самоћи,
Чује комарац кад прошета.

Далеко, иза три планине
У високој трави птице се гнезде
И светлост тече кроз славине
У земљи топлој од давнине
Чији су гранични стубови – звезде.

Да коња ободем, да тамо одем,
Не бих више био тужан ни љут.
Зове ме тај видик плав и воден,
Али да коња ободем, да одем
Не могу, јер не знам прави пут.

КАКО СЕ РОДИЛА ЉУДСКА МИСАО

Бејах у Крапини, и тамо сних
Време пре временā свих,
Мир и тишину давнога света,
Оног од пре милион лета;
Била је јесен, кишна ко сада,
Ал нигде куће, села ни града...

У такву вечер, између брда,
Преплашен и нем, као звер,
Крапинац један изгуби смер
Оставши сам, без свог крда.

Гладан, попе се на дивљаку
Али не нађе воћку никакву!
Зашто? Откуда? Како то? Како?
Космати човек је горко плакô,
Што од глади, што од самоће.
Куд се с дрвета деде воће?

Покушавао је и да мисли
Ојађен, сломљен и потресен.
Киша је росила, пропланци кисли
И мрко лишће сејао кестен,
Ал у то време, авај, Крапинци
Још нису знали шта је јесен.

Кисло је у гори свако дебло,
А он је празним, тужним очима
Гледао у црно и ниско небо
Као у мрског поочима:

„На земљи нешто није добро...
Воће... Ко ми је воће обро?“

У поноћ, ваздух се ко креч згуснуо,
Само је киша танко музла,
И Крапинац је, гладан, уснуо;
Низ образ му је једна суза
Потекла, док је тешко дисао.

Тако се родила људска мисао.

ГДЕ СУ ПОЧЕТАК И КРАЈ СВЕТА

Данима, данима, данима
Само ме једно занима.

Мучи ме загонетка
Свих људских нараштаја:
Где је почетак почетка,
Постоји ли крај краја?

Из књиге то не научи!
Слушај кишу, ђен ромор,
Или ветар кад хучи,
И чућеш одговор.

Почетак је у једној бубици
Која живи у Доњој Стубици,
Може је видети ко год хоће
У лето, поподне, на улици:
У топлој сунчевој струји
Та бубица јасно зуји.

А за крај
Ово знај:
Крај је у једној њиви,
Па у потоку подно те њиве –
Велики, црни, влажан камен
Око кога расту беле гљиве.

Ко крај хоће да пипне,
Ко гљиве жели да штипне,
Нек оде с јесени,

Увече,
Кад су путеви росни...

А њива?

Мислим да се њива налази у Босни.

КАКО УМИРЕ СТОЛЕЋЕ

У смирај дана, код Окучана,
Видех како зрака осунчана
Блесну у барици воде стојеће:
У блеску том згасну цело столеће.

Век букну кроз кап чисте течности
И намигну према вечности
Која је, мало даље, крај Винковаца
Напасала стадо оваца.

Седео сам у возу. Схватих: столеће,
То је нешто што стално пролеће,
Док Вечност чека, без узмака,
На рубу шуме и сумрака.

Сваки пут кад из искони древне
У капљици воде зрака севне
Знај, то у срцу пролазности сласне
По један век букне и згасне.

ЖАГУБИЦА

Где си, о где си, лепа дангубице,
Па да отпутујем до Жагубице!

Ах, нико не зна шта човека
У Жагубици може да чека!

Кад је јануар и кад је зима,
Тишине тамо много има;

У главној улици, у кротко вече,
Можеш гледати како све тече:

Два милицајца, као два брата,
Шеткају, и ноћ се полако хвата.

Ђак са књигама, коњ пред бичем,
Лампа што светли ником и ничем.

Мали аутобус у седам сати
Оде, да се никад не врати.

Једнога дана ја ћу, збиља,
Доћи до тога коначног циља,

И проводити лета вечита
С књигама које нико не чита.

Мој нос јесте мој понос
Са целом планетом однос
Одржава, скупља се, шири се
И најдаље хвата мирисе...

Осетиће кору сомуне
Од Цариграда, и од Солуна,

Запршку од алеве паприке
Са другог краја Африке;

Суву цепаницу храстову
На острву Ластову;

Од испегланих кошуља
И маслиновог уља
Падне у занос, ко да је
У рајске зашао одаје;

Пуна му је ноздрва
Жалфије са острва;

Кроза њ, право у потиљак
Тресне ме коњски босиљак.

Нос је мој велики страсник
А ја, носилац и носовласник,

Уживам, као богови,
У маргу, кад цветају глогови,
И кад он, у земљу благуши,
Корен рена нађуши.

РАДОСТ ПУТОВАЊА

Кад јесен земљом проспе руј
И ветар донесе прастари бруј,
Однекуд се јави складан глас:
„Куцнуо је час! Једини спас
Је у путовању! Обуци капут
И с ветром у пешевима крени на пут!“

Пођи, онако, у Монако!
Полети, на чаршаву, за Варшаву!
Појаши на коњу за Гаскоњу!
Шап у руку па у Бања Луку!
Седи у воз и терај скроз!
Прошишај, у авиону, васиону!

Тахити ил Хаити тајновити:
Није важно где ћеш заноћити!
Кроз шуму, траву, шевар, луг
Лети на Север, зими на Југ,
У нечуј, у Печуј, тамо, туј:
Дуј-дуј, дуј-дуј, путуј у Птуј!

Слатко је Европи пркосити
Из града званог Мексико Сити,
А стигнеш ли, једном, до Целебеса
После ти остају само небеса,
И звезде, у ноћној паведрини.
(И тамо ћеш стићи, не брини)

Напред, у путу се лечи назеб,
У Софију, Атину и у Загреб,

А понекад је, богме, заувар
Отићи у Мионицу ил у Дарувар –
Свугде је боље – зар не, песмо? –
Него ту, где овог часа јесмо!

ПРЕПЕВИ И НАДОПЕВИ

ПУТОВАЊЕ У ВИЗАНТ

I

Није то земља за старце. Младићи
У загрљају младића, птице с грана – те
Умируће лозе – своју песму сричу,
Ври море од скуша, плушти лосос; све:
Риба, плот и перад целог лета кличу
Оном што се зачиње, рађа се, и мре.
Бића, сва у чулној музици, су глуха
За завештања безвременог духа.

II

Нико и ништа, то је стар човек;
Дроњак на штапу; сем ако се не вине
Душа, плеснувши рукама, и у јек
Слију се ројте смртне јој хаљине;
Ту друге школе певања нема, све је тек
Изучавање белега сопствене величине.
Ето зашто преплових мора, и сад
Пристижем у Визант, свети град.

III

Мудраци у светом пламену Бога
Као у златном мозанку цркава,
Извијте се, лучно, из светачког огња,
Ваш пример да душу песми поучава.
Спалите ми срце, болно од жеље, што га

Своје животиња и звер што цркава,
Јер оно не зна шта је; кости ове
Скупите у том чуду што се вечност зове.

IV

Кад одем из природе, облик тварни
Никада више нећу припозвати,
Већ онај што га грчки ковинари
Творе у емајлу, лију у позлати,
Да им не заспи сањиви цар, ил
На златној грани ћу запевати
За византску господу и госпође
О оном што би, бива, ил ће да дође.

В. Б. Јејџис

ОСЛОБОЂЕЊЕ

Сада јегуља и кечига
Плове рибњаком повоздан
Шева најури копца Безбрига
Вратила се у шумски стап

Човек ступа иза таљига
Жена испира бели лан
Шлем бачен – квочка насели га –
Доказ је да све беше сан

Луј Арагон

CANTO XLV

C Usurom

C usurom не зида се кућа од тврдога пешчара
где сваки блок је отесан и како ваља сложен,
на прочељу украс да се покаже,
c usurom
нико на зиду цркве нема насликан рај
harpes et luthes
или девицу с благовешћу
и урез из кога ореол се издваја,
c usurom
не би било Гонзаге његових наследника и милосница
c usurom не прави се слика да човек крај ње живи
већ да се прода, и да се прода што брже
c usurom, грехом против природе,
бајате комаде једеш,
и хлеб што је сув као стара хартија,
с њом нема житних стогова, жестоког брашна
c usurom црта дебља,
јасни се обриси губе
и човек не може станишта себи да нађе.
Клесар отргнут од камена, ткач од разбоја
C USUROM
вуна не стиже на тржницу
овце *c usurom* нису берићетне
Usura је говеђа пошаст, *usura*
тупи иглу у руци везиље
вештину преље убија. Пјетро Ломбардо
не дође *c usurom*
Дучо не дође *c usurom*

ни Пјеро дела Франческа; ни Зуан Белин с *usurom*
нит је „La Calunnia“ насликана с њом.
Ни Анђелико с *usurom*; ни Амброђо Предис
Ни црква од тесаника, с потписом: Adamo me fecit
Није *usura* св. Трофима
Ни светог Иларија *usura* дала није,
Од *usure* рђа длето хвата
Запуштају се вештина и вештак
И труне конач у разбоју
Она не учи како се у основу уткива жица златница;
С њом плавет од рака побољева; платно неизвезено остаје
Смарагд не налази Мелинга
Usura гуши дете у утроби матере
Гуши младића који девојку гледа,
Уноси немоћ у постељу, леже
између младожење и младе

CONTRA NATURAM

На Елеузину довели су курве
За трпезу лешине посадили
по налогу *usure*.

Езра Паунд

НА СТЕПЕНИШТУ

Мачке, дигавши велике њушке,
Запоселе су степениште,
Седе и блуде као Буде
Ил ко трубе љубави – шиште.
Стидљиве мачкице, нежна створења
Гуркају се, уз извињења,
Кокете! Као да ће пасти
Иду, по кругу, косо, док
Излива им се љубавни сок
Дрхте, ширећи мирис страсти
Горе и доле, кроз целу кућу,
Отворе губице, и мјаучу –
Ко ђаволи се, горе, врзу
У сребрикастом своме крзну.

А један мачак седи, сетно,
И ћути, усред туђине глуве.
У његовоме крзну костретном
Лудо коло играју буве.
Испосник степеништа, пуст и свет,
Монах крај канте за помије
Он тражи љубави прве свет
Без престанка, све немоћније.
Кроз врата, цео стан слутећи
Он зна: почиње дневна работа.
Између клозета и пећи
Женски се труп тамо мота.
Примус је справа за мучење;
На њему, дрхтећи од страве
У приштевима уља стеће

Сушичава риба сред таве.
Животиње, мртве и свеже
На тепсијама хладним леже,
И лонци, крстионице суза
Крунишу апотеозу зла.

Мачак посрће, све ломније.
Нема излаза из света тог,
Јер једино пљуште помије
Тамо где је мудрости бог.
На две се ноге диже, скоком,
И креће; шапе му узнесене.
Тоне степениште. Прст пред оком
Не види се. Узмичу жене,
Али касно је. На шију седа,
Удара, ђаволски, препун једа,
Раскида жиле, без милости,
Потом канцама вади кости...
Боже, ох, свиреп, нимало леп.
Не зна се: је л бесан или слеп?

Ноћ мирна, кротка. Они што рију
Свуд носем, видеше, пре зоре
У врту – мачју погипију,
И месечеве краке споре.
Дрвеће, пуно здружене снаге
Њихало се од тајне слоге,
И крештале су птице наге
Померајући лажне ноге.
Над њима, кезећи зуб свој жут
Мачков је труп висно, крут.

О, обешени! Монаше дивни!
До виђења! Под мојим кровом

Припремајући карневал дивљи
прогоне се мачке поново.

А ја, поносан, сав у седим,

Са степеништа се не мичем.

Живот твој настављам, следим

О ти, мој храбри праведниче.

Николај Заболоцки

ЛЕЗДИШ, А ОКОЛО СУ...

Лездиш, а околи су брегови хладни, и тама,
брезове шуме тискају се с троугластим избама,
јуриш мрзлих травњаком, урвином, сувим коритом,
осветљен месечином, њега тек видиш притом.
Топот копита по леду – неупоредива је јека та –
то си ти, доле, дуж јаруга нит се бескрајна тка,
од пута твог узмиче поток, у таму некуда хита,
падином, по хрпту цигала, шушти сен твоја муњевита.

Галопира смрзнутом травом, нестаје у помрчини,
израћа далеко, по брежју, на јасној месечини,
мине крај црног жбуња, укрсти лице с ветром,
у чарну гору улети, и изгуби се, нетом.
Ал по урвинама пустим стопе се наћи не могу,
ма био дрзак и макар ти се светлост обвила око ногу,
никад га сустићи нећеш, ма колико био смео,
ко то тамо по брдима скаче, да знам, да знам бих хтео.

Ко тамо, ко то јури кроз маглу и шикару,
говорим, худо лице окренув шумском цару,
у име трокутих кућа обраћам се природи,
кога то владар брежја светиљком својом води?
Али јелова готика руских равница одговор гута,
из раздртих прозора чудесни лију се звуци, и сјај шута,
и јури неко брежјем, кроз месечину, у сама небеса стиже,
травом смрзнутом, шикаром црном. И шума је све ближе.

Међ ниским гранама каткад се коњски смарагд опажа,
ко то клечи у тами дабрових водојажа,
ко гледа одраз свог лица у црној водурини,

вратио се у себе скакач по бреговима, у тмини.
Не мисли да је живот круг затворен око нас,
јер моћније су од брда сапи кобила, што нас,
у ноћи, по месечини, низ крајину снену и дугу,
благо заспале, нежно и лако носе ка југу.

Обраћам се природи: то коњаници у мрак замичу
градећи свој свет сходно твоме обличју,
од дабрових јазова, пустињских ватри севера,
до гломазних брана и немих хрпа фењера.
Свеједно повратак то је, јер из моћног клицања,
из ритма баладе, – бије дах тужнога узмицања,
чак ако на иконама не живи и не спи творац сам,
нешто копиту слично севне кроз јелов храм.

Шумо моја, и водо, док једни пишкају околне путе,
други, попут јужњака, дубоко продиру у те.
Неко стоји по страни, длан ставивши на раме,
у ледном потоку, на леђима, неко лежи сред таме.
Не изнуђуј одлазак, не тражи све да разумемо,
јер није то живот, већ други бол што немо
улази у тебе, и не чује се тутањ пролећног сјаја,
и шуме, у тами врхови, ко клатно сна, без краја.

Јосиф Бродски

БУВА

Погледај буву, ситну, њу баш,
Меру онога што не даш;
Пецну ме; на теби сада стоји;
У буви тој крв се наша споји;
Губитак невиности то није; знам
То није грех и то није срам;
Ужива, пре но што постане стрв,
Дрхти, прија јој смешана крв;
Авај, надмаши нас божји црв.

Стани, поштеди живота три,
Више но супрузи смо ја и ти.
Бува је спој бића мог и твог,
Храм за венчање, брачни лог.
Залуд се диже гневान глас,
Јантарски зид је око нас.
Да је убијеш? Зар њу? Не.
Не дижи руку на себе!
Троструко убиство; и грех је.

Од крви невине, у један трен
Нокат твој поста прецрвен.
Зар бува крива? Зато што у
Теби попи капљицу ту?
Ништа! још поносно тврдиш да
Слабији нисам сада ја;
Због части те је можда страх?
Мање ћеш згрешити у тај мах
Но пресекавши буви дах.

Џон Дон

ПОЗИВ НА ПУТОВАЊЕ

(препев у две верзије)

I

Замисли, сестро драга
Кад бисмо нестали без трага
И отишли у земљу где би
Живот живота вредео
И окруживао нас предео
По свему сличан теби,
Где звезде, што влажно блескају
У мутноме бескрају
За мене би имале дражи
Стрелица, што у трену
Пробију се кроз мрену
Од суза и од лажи.

Онамо је радосно Сад:
Пожуда, мир, раскош и склад.

Намештај стари, бокати
Што га време позлати
По собама би стајао нашим;
Најређи цветови свој пах
Мешали би с маха на мах
С мирисом амбре лагашним.
Тавани, шарене стубе,
Зрцала што простор дубе
С азијском орнаментиком,
Све што се око нас застало
Тихо би души шептало

Прастарим, родним језиком.
Онамо је радосно Сад:
Пожуда, мир, раскош и склад.

Погледај те мртве воде,
Те лађе које не броде:
Познајем ћуди њихове –
Зов даљине је јак,
И на твој најмањи знак
Спремне су да исплове.
Ћунце, на дну поподнева,
У злато и кадифу одева
Град, канал, површи њива
И свет – реч без нагласка –
У топлом сјају заласка
Полагано уснива.

Онамо је радосно Сад:
Пожуда, мир, раскош и склад.

2

Сестрице најмилија,
О кад бисмо ти и ја
Отишли скупа онамо,
У крају том, ко у причи
Што само на тебе личи
Да љубав без међа спознамо!
А сунце кад проблесне
Кроз мокре магле небесне
Да ми се, каткад, учини
Ко да је зрака дубока
Из сузног, варљивог ока
Плинула по пучини.

Онамо, све је лепота и ред
Раскош, наслада, освештани след.

Углачани намештај
Ком време даде сјај
Красно би нам одаје,
Магнолија и ирис
Чији се тежак мирис
Даху амбре псодаје;
Тавани – небеса звездана,
Огледала бездана,
Источњачка дивота,
Све што се ту застало
Нашим би душама шапталo
Речи с почетка живота.

Онамо, све је лепота и ред,
Раскош, наслада, освештани след.

Те лађе по каналима
Уснуле на валима
Ко скитнице ми се чине;
На миг твој, у заносу
Испливиће – зато су
И дошле из нигдине.
Сунце, што управо трне
Земљу би да огрне
У љубичасто-златан вео;
У даљи топле, сањиве
Тону градови, њиве,
И уснива свет цео.

Онамо, све је лепота и ред,
Раскош, наслада, освештани след.

Шарл Бодлер

ОПЕТ ПРОЛЕЋЕ

Воз оде. Оста црна страна.
Не видим пут. Мрачна, худа
Земља ми, овде није знана,
Премда тек јуче пођох отуда.
Јењава шином звоњава сана.
Ал где – какве су то нова чуда?
Сплеткаш некакав, сакалуда.
Какав нас смућује сад сатана?

Одломке, речи што роморе
Где то чух, лане, у време ово?
Ах, сигурно је, ноћас, поново
Изишао поток из горе.
То, као некад, талас пропет
Лед и зид бране надима лудо.
То је, заиста, ново чудо,
То је, ко и пре, пролеће опет.

То оно, оно, ево, нуди
Чаролије своје несхватљиве,
Њихов је то цемпер иза иве,
Рамена, кике, леђа, груди.
Снежана изнад хридине сиве.
О њему на дну јаруге гуди
Пребрзу повест, без почивке,
Брбљивац један полулуди.

Пред њим, јурећи преко ограда
Брзак утања у несвестицу,
Ко лампа висећег водопада

Шумно прикованог за лигицу.
Зубима цвокоћућ, трпећи студ,
Ледени млаз бризга, израња
У рибњак, и из рибњака у други суд.
Збор поплава – бунило постојања.

Борис Пастернак

ОБРЕДНИК ЗА ПОЗДРАВ НОВОМ СТОЛЕЋУ

Служба је одржала, чин благодати се дочини.
Procedamus in pace, in nomine Domini.¹

Као губавац чија се кожа залечила и зарастао сваки чир,
Човек, коме су опроштени греси, такав осваја мир.

Ко Илија који се тридесет дана пењао на Хорив,
гору Господњу,
Обнављајући снагу хлебом испеченим на брзину,
у огњу,

И као Хебрејци који су, са штапом у руци, по
утврђеном обреду
Ускршње јагње, стојећи, спремни за полазак,
умели да поједу,

Тако и ми, ко патријарси древни, бежећи од Содоме,
под шаторима правимо конаке,
И, пошто овде немамо сталног станишта, непрестано
убрзавамо кораке.

Обедовасмо у дому нашег Оца, јутрос, кад сунце ограну.
Премало синова за гозбу онако богату и храну
онако пробрану,

Јер оно беше тело Исуса Христа, и крв од крви Његове,
Који је, како је написано, добровољно умро за нас
и наше грехове.

¹ Пођимо с миром, у име Господње! – Прим. прев.

Премало верних синова, ал' вера нам не би згаснула ни
мање да нас бејаше,
Јер Божија обећања не пролазе, и јер су ко ветар и дим
људске речи све наше.

Одјекну, кратко, смех, као кад у ватри букне грање
глогово.
Ал' хлеб који једосмо крв је Његова, и тело Његово

Госпoде, нисам достојан да ти под својим кровом
дам склониште,
Ал' оном кога волиш довољна је једна Твоја реч,
па да се све мукe његове пониште.

Служба је одржана, сад дубоко дејство благодати долази.
Пођимо, уз Божју помоћ, онамо где су отворени пролази.

Тешко је напустити олтар у којем пребиваш, и поћи,
у недоба,
Кроз песак и подмуклу траву, где те чека свака тегоба,

И, уместо вечне Божје речи, слушати људске повике
и вапаје.
Ал' ми Те обожавамо због Твоје воље, а она сада таква је.

Срећан ко у Твом светилишту збаци окове, ко има
удела у Твом путиру.
Ал' пред нама се још многи и дуги путеви утиру.

Ту су земне дужности, и спољашњи свет, који
почиње одавде:
Не презирати ближњег, волети га по могућности,
клонити се насиља и неправде,

Поштујући Десет Заповести боље него што чиних
икада,

Молећи се јутром и вечером и дајући сваком што
му по заслуги припада.

Ево целе земље, под Сунцем и Месецом, који ноћ и
дан доносе својом опходњом,
Са небом које је горе, и морем које је окол; ево
земље са својом производњом.

Верујем да је Бог, иако га не видим, усред
свакодневнице,
Као што је са анђелима на небу, и као што је у
срцу безгрешне Девике,
Ту, на железничкој станици, у фабрици, у јаслама
и у винском подруму, и на гумну пуном пшенице.

Небеса и земљо, дела јутра и дела вечери, у сваком
поводу
Славите Господа и изричите хвалу Господу.

Kyrie eleison!
Kyrie eleison!
Kyrie eleison!¹

Као што свештеници и верници, три пута годишње,
приређују литије,
Па ходе, у расвит, кроз обрађена поља и њиве најзабитије,
Молећи Бога да летину благослови, сачува и
заштити је,

Тако и ми, сад, у свети дан Велике Госпојине
Крећемо у сусрет земљи и врховном часу године.

Данас, између жетве и бербе, у тренутку кад је
година сасвим сазрела,

¹ Смилуј се Господе! – Прим. ирв.

И кад је, сваку ствар привевши крају, умрла Божија Мајка,
окожуена са Дванаест Апостола, и дигнута у небо
на рукама анђела.

Једно зрно пшенице произвело је тридесет, друго
шездесет, треће сто;
Шездесет, тридесет, или стотину: достигнута је
бројка, и то је сада то.

Све се зауставило, довршило се родом и плодом,
Свака је семенка просуђена својом семенком-
производом.

Ово је дан просуђења: пред Господњим очима
нижу се снопови, стогови, откоси,
Дан кад Надзорник имања Власнику рачун
подноси.

Приступимо Највишем Суду, не зазиримо од њег,
Приђимо, са делима наших руку, пуним благослова
Господњег,

Знајући да је лик овог света пролазан, као што је
летина кратковека,
Ал' ми смо Твоја деца, и у сваком од нас почетак
је Твога човека.

Ускоро ће и на нас доћи ред, сабраћемо се на
Твоме гумну и у хамбару Твом,
И слава живогa Бога одјекнуће као гром!

Ко муња што од истока до запада у исти мах
засија свуд,
Тако ће се, на облацима, јавити Божји Син, да
живима и мртвима изрекне суд.

Добре ће поставити десно, а лево прљаве и нељуде.
Господе, стави ме десно, и учини да ме на
левој страни не буде!

Није моје да разумем, већ да се молим у љубави и
у престрави.

Исусе Боже, у дан другог Доласка, с очима
пуним суза, и мени се представи!

Идите, проклетсници, у вечну ватру, спремљену за
ђавола и његову братију!

Нек приђу они које мој отац љуби, нек се наједу
и напију!

Свети́а Дево Мари́јо, моли се за нас!

Свети́и Анђели и Арханђели, моли́те се за нас!

Свети́и Апо́столи и Јеванђе́листи́и, моли́те се за нас!

Сви свети́и Мучени́ци, моли́те се за нас!

Свети́и Уче́њаци и Исцове́дници, моли́те се за нас!

Свети́е Деви́це и Удови́це, моли́те се за нас!

Сви Све́ци и Свети́ице, моли́те се за нас!

Не бринимо, дакле, ни због чега ту доле: шта нам
могу људи ако је Свемогући са нама још?

А бројнији смо од птичица које се продају туце за
један грош.

Ако је терет тренутка превелик, и ако су људске
ствари врло досадне,

Све ће то убрзо проћи и мали је део патње који
појединцу допадне.

Не страхуј за себе, не брини шта ћеш јести и
пити; гледај гавране

Који не ору и не копају и летину не дижу на
таване,

Гледај пољске љиљане лепше него Соломон у
слави свој и обести!

Можеш ли свом расту додати иједан педаљ? и зар
ће лице твоје у забуну огледало довести?

Не мучи себе, и не усхићуј се собом, тражи
Божије Царство, и Божију Правду за веке векова.
Остало је неважно и сваком је дану довољна
пакост његова.

Живот је претежнији од хлеба и тело од одеће. –
Мир склопих
Са свим бићима испод небеса светлодубоких!

Пола живота већ ми прође, тај део ми је заувек
исплаћен и дан,
И неће се поновити; већ видим, испред себе, то
место на којем прекида се пут и завршава дан.

Од постања света до данас, преда мном, у једној
поворци,
Стоје, по реду рођења, патријарси, и свец и пророци.

Abraham genuit Isaac, Isaac autem genuit Jacob,
Jacob autem genuit Judam et fratres eius,
Et post multas generationes Jacob iterum genuit
Joseph virum Mariae de qua natus est Christus.¹

Ево светог Петра, разапетог, и светог Павла, мог
заштитника,
Који је писао посланице за Божју службу, и
одсекоше му главу за време Нерона, цара-силника

¹ Аврам роди Исака, Исак роди Јакова, Јаков затим роди Јуду и браћу
његову,

И после многих нараштаја Јаков са своје стране роди Јосифа,
Маријиног мужа, која Христа породи. – *Прим. њев.*

И Стефана милосног и моћног, и свих мученика, и
отпадника, Јевреја и пагана,
Чија су имена уписана у небу и по нашим
диптисима сабрана.

Ево утемељивача вере, саборских светих отаца,
папа које разјарени тирани нису сломили,
И који се одупреше бедној и малоумној гомили.

Ниси наредио да победимо, него нас да не победе!
И да нетакнуту сачувамо веру коју у срце нам доведе.

Ту је сав католички народ, тај једнодушни безброј, жив
брат крај мртваг сабрата,
Дванаест Израилевих племена и три цркве које једна
базилика захвата

Ево, побеђен је свет, почиње крах Сатане.
Из Јерусалима ће, ево, најзад истински град да настане!

Ево Визије Мира која ће утрти сваку сузу очињу.
Долази накнада Беднима и окрепа за сиротињу.
Ствари, које су изгледале немогуће, пред мојим очима
почињу.

Ево, по годишњим добима, редом, свих светаца из
календара,
Оних који зверима најављују излазак из зимског сна,
светаца леда и сунца и цветнога бехара,
Свстог Крепена и Крепинијана, светог Варнаве, светог
Медара,

Свете Макре из Фер-ан-Тарденуа, која се у тој
варошици слави, и светог Мартина, и светог
Венсена, драгог виноградарској сабраћи,

И свете Луције, у децембру: њен је дан у години
најкраћи.

Дан кад будем умирао биће за мене дан најдужи,
Мрак, кад ћу се наћи на прагу смрти! Нека се у
пакленој каљужи

Душа моја не заглиби, нека јој под Аврамов скут
Михаило, мој извештач, прокрчи пут!

Од чега страхујем? кад погледам те мученике, и оне
који тихо извршише задатак, и дуги след
Мајки и прамајки и сестара, врлих жена што
поумираше како је ред.

Иду, испред мене, самопоуздане и подвига несвесне.
Једна се повремено осврне и погледа ме, и очи су јој
пуне светлости небесне!

Анастасија и Аполина, Перпети и Фелисите, и
Емеренцијана, кошута,
Чије су очи плаве, а трепавице жућкасте и оборене, и
глава црвеним пегاما осута.

И свети отац, који ме исповеди, на крају вишегодишњег
тужног лудила.

Видим мртве родитеље, у погледу им се смешљива
благодат скупила.

Кажу ми: Сине, прихвати наслеђе које је твоје! За нама,
крви наша! следи нас, јер си наш син!

Одржи заклетву крштења и понос што си хришћанин.

Све што са мном започе, по годинама, месецима и
данима, излази ми пред очи,

И оно што се са мном наставља, што ће са мном у
вечност да се преточи.

Гледам године иза себе, са свиме што у њима учиних, и
добрим и бестидним:

Што је лоше, тога се стидим, а што је добро, не видим.

Лоше сам очистио покајањем и Христовом крвљу га опро.
А Бог нек унапреди оно што буде нашао да је добро.

Видим, оживљују ствари које учиних, гледам траву која
се диже, и са њом

Нараштаје који устају и крећу мојом путањом.

Дајем мир, и осећам у себи мир браће ми безимене.

Нека зру, као јединствена жетва, на имању Твоме, кроз
мене.

Као што се, у мом завичају, пшенична поља протежу
све докле се види оком,

Онде где се Оаз и Ен здружују, тихо, као два
супружника у љубавном загрљају дубоком.

Гледам крај себе жену, и моје дете, ведро, како у искоку
Ногама туче у колевку и кикоће се у Сунце грануло на
истоку.

У његовом малом срцу је радост која би да се, кроз
гугутање, према светлу излије,
Јер Бог га не створи за смрт, него за живот живе визије.

Славимо Господа! Сву пошту и сву славу Њему ћемо
давати.

Господе, хвалимо Те, јер је моћ Твоја безмерна.

Господе, слава Ти!

Молим Ти се, Господе, обема ногама стојећи на родном
тлу,

У овом дану који није јуче или сутра, него данас и ту.

Верујем у оно у шта ми вероваху очеви и дедови, и
ништа не мењам у њиној представи,

Исповедам Спаситеља људи и Исуса који се на крсту
престави,

Исповедам Оца који је Бог, и Сина који је Бог, и Светог
Духа, богоданог,

Који нису три божанства, већ јединствени Бог,

Оца који је вечан, и Сина који је вечан, и Светог Духа,
вечног, и то

Нису три вечна бога, већ Бог један вечито

Верујем у Оца који је родио Сина, у Сина који је рођен
и у животу се одрази,

И у Светога Духа, који не рађа и није рођен, а који од
Оца и од Сина долази.

Шанкајкван, 1907.

Пол Клодел

НЕИЗЛЕЧИВИ ПЕСНИК

*Et, quod tentabam
scribere, versus
erat.*

Ovidius

Све што заустих
То у стих
Спустих.

*Esse deos Erebi crudeles questus in altam
se recipit
Rhodopen pulsumque aquilonibus Haemum.*

Када се смркну сви обриси,
Нагомилају грешке неопростиве,
Кад изгубиш што си имао и што ниси,
Кад се над тобом смилоствиве
Чак и богови Хада, сурови,
Кад ти Европа наду покопа,
Узми секиру, па се урови
У непроходне шуме Родопа,
Где ветар глође звезде, где брда
Играју око пасје богомоље,
А балканска ће зима тврда
Да те очеличи, или закоље.

...et partout l'inimitié des nations...

Два пута земља крвљу пропишта,
А они би још, Бого мили!
Циркузанти вечног страдалништва,
Хришћани, мухамеданци, богумили:
Сви су се, на све, окомили!
Гледам их, са стране, из склоништа,
Јер запостављање себе у гомили
Телеса о којима не знам ништа
Није решење; а са попршта
Ни да одем, ни клање да ми омили!

ПО НОСТРАДАМУСУ

(За раздобље 1999–2026)

*L'antechrist trois bien tost annichilez,
Vingt et sept ans sang durera sa guerre;
Les heretiques morts, captifs exile,
Sang corps humain eau rougie greler terre.*

Из псеће погани, из кокошињаца,
Из душе која на понижење приста,
Диже се, змијским језиком палаца
Слика и прилика Трећег Антихриста:
Ноге му од блата, глава – црна биста,
За њим армија нишчих и подлаца,
Тресе се шума, до последњег листа,
Док он градове под копито баца.
Двадесет шест година и триста
Дана трајаће клање, док се каца
Не напуни крвљу, и крв не заблиста.
Затим ће над морем сванути бонаца.

MOTET

Personnellement, je ne suis pas biologiste. Ma confiance dans le marxisme me fait naturellement souhaiter que les mitchouriniens aient raison dans cette bagarre.

Aragon

Како засејати пшеницу на леду:

Ово је питање мучило наш век.

И открили смо, у змијском уједу,

Делотворан, мада смртоносан лек

За несрећу, за неправду и беду!

Ни први, ни последњи: човек

Промашује, одувек, и у сваком погледу.

*O saisons, ô châteaux
Quelle âme est sans défauts?*

О године, о јутра, замци:
Која душа није у замци!

Чија душа, крајем вељаче,
Као стреха, пред зору, не плаче?

Која, док дрен на мразу зебе,
Не тражи излаз из саме себе?

Из обзира нежних, немогућих,
Самога себе онемогућих.

О године, шуме и замци:
Која душа није у замци!

La vida es un sueño,

Шта је то што нисам знао, или смео,

Недоклан, а тако дуго клан?

Самога сам себе појео,

Сад жедним: бејох много слан!

Нек и најбољи мени део

Допадне: опет узаман!

Небо и земљу гледам кроз вео

Сна, и сањам да сањам сан.

ПО ШАРЛУ ОРЛЕАНСКОМ

*Le monde est ennuye de moy,
Et moy pareillement de lui;
Je ne cognois rien au jour d'ui
Dont il me chaille que bien poy.*

Досадно сам свему и свима,
А и мени досадише већ све ствари;
За ме нико сада не мари,
Нит мене на свету ништа занима.

Куд поглед бацим, у свим правцима
Исти поредак, мучан и стари.
Досадно сам свему и свима,
А и мени досадише већ све ствари.

Искреност се плаћа дукатима,
Њу нико неће да вам подари;
Тужан сам, јер знам све те ствари;
За тугу много разлога има:
Досадно сам свему и свима.

ПО РИТБЕФУ

*Que sont mes amis devenus
Que j'avais de si près tenus
Et tant aimés?*

С пријатељима мојим шта се то зби?

Волео сам их, а они сви

Разлетеше се ко сев и дим!

Ваљда учвршћени беху лоше

Па ми сви леђа окретоше:

Ниједног близу не видим.

Ко би се снашао у тој кабали?

Куд одоше сени миле и знане?

Откад Господ на ме навали

И баци ме на ниске гране,

Ниједног на праг да ми бане!

Оголе свет, спаде позлата.

Ветар их раздува на све стране.

А богме је ветрисна, по злу позната,

Кроз дуге јесење ноћи и дане

Звиждала испред мојих врата!

ДЕСАНКИН ВАГОН ТРЕЋЕ КЛАСЕ

– реч при додели Десанкине награде 16. маја 1999.
у Бранковини –

У тешким данима, какви су ови кроз које пролазимо, цела нам се историја актуелизовала, а с њом и многа поглавља наше песничке баштине. Од Његоша до Попе, сваки нам песник, данас, говори о најживљој садашњици; сви нас подстичу и бодре, да издржимо. А тек Десанка Максимовић! Њене су се речи, овог пролећа, обновили у нама и око нас онако како се, у априлу, под одговарајућим климатским условима, обнавља трава. Попут Његоша и Костића, Вељка Петровића и Дучића, Црњанског и Исидоре, Винавера и Андрића, и она је, у лирском кључу, али једнако снажно, осећала вертикалу наше историјске судбине. Њене речи, урасле у родно тло, не бледе; оне се, у светлу нових искустава, препорађају и изнова осмишљавају. Бледи оно што је вештачки сијало; што није јурило за ефектима, то у времену само сазрева. Она је своју поезију поверила на чување земљи, а земља храни кад све друго омане и изда.

Нисмо ли, у овом часу, сви у оном њеном вагону треће класе, у којем се полажу суштински испити из демократије, „рођачки расположени и једнаки, готово као на дан страшног суда“:

*Чисти до њрљавог, њирезан до њијаног
не либећи се њу седа;
расијијује сусед суседа
куда иде и како се зове,
и ко му је кум и деда.*

Њен вагон треће класе је метафора за склоништа од ваздушних напада, али и за тај топли метафизички кутак у који су Срби целе планете, ових дана и ових година, са-терани; у њеној слици здружили су се топли лиризам и пријатељски подсмех:

*Ту мирнише ђонеко на ракију,
на бели лук и чаиу вина,
ђонеко ми на ногу сїјане;
али ѡу се ѡуїници не гледају
са нечовечних висина:
ђошїују се ѡуђе сиромашїво
и ѡуђе ране.*

Са тих, нечовечних висина, на наш вагон треће класе данас бацају ракете и бомбе, само зато што нисмо у стању да се одрекнемо сећања, да их покопамо, заједно са црквама и манастирима, и да Грачаницу пренесемо на неко сигурније место:

*Да ѡе бар можемо ђодићи на Тару,
у каленићку ђорїу ѡе ђренейи,
заборавїи ликове на ѡвом оїїару.
Грачанице, кад бар не би била од камења,
кад би се могла на небеса вазнеїи.*

У времену кад су распикуће и бескућници укинули разлику између родољубља, национализма и лудила, Десанка нас подсећа да је родна земља једно ваздушасто предвечерње привиђење, плава утвара која лечи заблуделу душу и рањени поглед:

*Србија у суїону ђрвом лебди
блага и ѡиха –
на рану је ђриви!*

Стаза коју је, у нашем језику и нашем памћењу, оставила Десанка личи на ону „путању до тора“, коју сељак целог живота неосетно утабава, да би, у сређивању дневних послова, ђоме наставили да газе унуци и праунуци и беле пчеле.

Сви ми, живи српски песници, у крвном смо сродству са Десанком Максимовић; сви смо ђени верни или блудни синови. И какви год да смо, она према свима нама показује *благоразумевање* – ове речи нема у постојећим

речницима нашег језика, она је морала бити измнишљена за тестамент назван *Тражим помиловање*. Неки од нас су јој се, још за живота, обраћали као *тйетйки*; ја сам избегавао ту врсту фамилијарности. Прихватајући, са захвалношћу, признање које ми је из њене Задужбине додељено, ја ступам у ону другу, дубљу врсту сродства, коју подразумева предан рад на стиху и на језику. Многе њене речи и слике осећам као своје; дакле, у роду смо.

Мени је, иначе, Десанка поодавно доделила часно звање *Ваљевца*. Почетком 1966. године – или је то било почетком 1967. године – написао сам, у новинама, похвалан чланак о једном њеном пријатељу, песнику који је пре тога четрнаест година провео у немилости, у кућном притвору, као шугава овца презрена од непријатеља и бивших пријатеља... Крлежа је уредно да се окуженику објави књига песама, али је она наишла на једнодушан бојкот текуће политичке и књижевне критике. Дрзнуо сам се и, на своју руку, прекршио табу.

Оног јутра, кад је чланак изашао у новинама, Десанка је потражила број мог телефона у именику, и јавила се, да ми захвали у своје име, и у име свог пријатеља. Била је узбуђена као девојчица, и непрестано је понављала: „*Мој Ваљевац! Мој Ваљевац!*“ Ја сам рођен на периферији Ваљевске нахије, али сам, тог јутра, прихватно почасно грађанство у Десанкином завичају. Мислим да ми то даје додатно морално право да прихватим награду која носи њено име.

Врло ми је жао што, због оних који нас туку с *нечовечних висина*, који су прекинули нормалан саобраћај између нас и света, нисам могао доћи у Бранковину, да попијемо чашу пића и да се, у муци која нас је снашла, погледамо, пријатељски, очи у очи. Нисам, због тога, мање са Десанкиним песмама, ни са вама који јој, на сто прву годишњицу рођења, одајете пошту. Видим вас, у амфитеатру Десанкиних и наших гора, од Влашића и Соколске планине, до Медведника, Повлена и Маљена, и даље, до Сувобора, Рудника и Венчаца. Ту је, знам, коловођа Космај, ту кец Цер, ту нежно уздрхтала Букуља. Овамо, у тмурном и спарном атлантском приморју, са

дапоноћно укљученим радио-апаратом, чекам, заједно са вама, да нам пајзад сване.

Досад сам примио подоста књижевних награда; неке су ме обрадовале, неке су се изокренуле у *нагрде*. На вест о додели Десанкине награде први пут сам се, у својој „књижевној каријери“, заплакао. На ум ми је дошао Десанкин стих: „Наше земље престати неће.“ Неће, поред осталог и зато што, и у оваквим околностима, стижете да мислите на поезију.

БЕЛЕШКА О ПИСЦУ

Милован Данојлић је рођен 3. јула 1937. у Ивановцима, под Рудником. Основну школу похађао у родном селу, гимназију у Љигу и Београду, где је матурирао 1957, а дипломирао је на Групи за романистику, 1973. До 1968. повремено радио у *Борби*; од 1986. до 1994. јављао се као хроничар на париском Радију. Од 1975. до 1976, и од 1993. до 1999. радио је као лектор на Универзитету у Поатјеу. Годинама је живео у Француској, где се 1984. трајно настанио. Дуже је боравио у Београду, Загребу, Лондону, Риму, Њујорку, Чикагу, Амхерсту, Мимицама, Екс-ан-Провансу, Минхену и Паризу. Од 1991. је у браку са Сањом Бошковић, с којом има двоје деце. Живи у Поатјеу и повремено у Србији, у свом селу.

Прве стихове објавио 1954. у омладинским листовима (*Лист младих*, *Млада култура*, *Омладина*, *Видици*, *Наш весник*). Прву збирку је објавио 1957. године.

Књиге песама:

Урођенички ђсалми, 1957; *Недеља*, 1959; *Ноћно пролеће*, 1960; *Баладе*, 1964; *Гласови*, 1970; *Чистине*, 1973; *Грк у зајвору*, 1975; *Пути и сјај*, 1976; *Тачка ошћора*, 1978; *Зимовник*, 1979; *Ране и нове ђесме*, 1979; *Мишја руђа*, 1982; *Вечити наилазак*, 1986; *Чекајући да сђане ђљусак*, 1986; *Тачка ошћора*, избор, 1990; *Зло и наођако*, 1991.

Књиге песама за децу:

Како сђавају ђрамваји, 1959; *Фуруница-ђогунца*, 1969; *Родна година*, 1972; *Коњи*, сликовница, 1972; *Пђице*, сликовница, 1972; *Како живи ђољски миш*, 1980; *Песме за врло ђаметину децу*, 1994; *Како сђавају ђрамваји и друге ђесме*, 1999.

Књиге прозе:

Лирске расђраве, 1967, 1980; *О раном усђајању*, 1972, 1980; *Како је Добрислав ђрођрчао кроз Југославију*, 1977, 1981; *Тађна кокошке Лейосаве*, 1979; *Змиђин*

свлак, 1979, 1983; *Сенке око куће*, 1980; *То*, 1980, 1990; *Брисани простор*, 1984, 1991; *Као дивља звер*, 1985; *Драги мој Петровићу*, 1986, 1987, 1990; *Нека врста циркуса*, 1989, 2000; *Година пролази кроз авлију*, 1992; *Место рођења*, 1996; *Ослободиоци и Издајници*, 1997; *Балада о сиромаштву*, 1999, 2000.

Књиге огледа:

Наивна ђесма, 1976; *Мука с речима*, 1977, 1978, 1979, 1980, 1990; *Чишћење алаја*, 1982; *Писањим под надзором*, 1987; *Мука духу*, 1996; *Тешко буђење*, 1996; *Велики исти*, 1999.

Преводи и препев:

Ј. Бродски, *Стианица у џусињи*, 1971; Е. М. Сноран, *Крањак преглед распадања*, 1972; Л. Арагон, *Велика радост*, 1974; Е. Паунд, *Како да чииамо*, 1973, 1999; Е. Паунд, *Песме*, 1974; В. Б. Јејтс, *Кула*, 1978, 1999; С. Силверстејн, *Добро дрво*, 1978; П. Клодел, *Оде*, 1988; Х. Р. Хименес, *Сивац и ја*, са С. Грахек, 1982; В. Шекспир, *Богојављенска ноћ*, 1999.

Преводи на стране језике:

A kételkedés joga, Budapest, 1979; *Ecrire sous surveillance*, Paris, 1987; *Lettres d'un village serbe*, Paris-Lausanne, 1990; *La fuite du temps dans le grondement des camions*, Lausanne, 1993; *Brev fran en serbisk by*, Stockholm, 1997.

Награде и признања:

Октобарска награда града Београда, Змајева, Милош Ђурић, Исидора Секулић, Фонд Бранка Ћопића при САНУ, Невен, Младо покољење, Младост, Брана Цветковић, Љубиша Јоцић, Друштво за очување природе, Фонд Наша Мина, Светозар Милетић, НИН, Фонд др Живко и Милица Топаловић, Задужбина Десанка Максимовић, Дисово пролеће, Фондација „Витал“, Орден заслуга за народ са сребрним венцем...

Члан Удружења књижевника Србије, Српског и Француског ПЕН-Клуба, први председник Одбора за заштиту уметничке слободе при Удружењу књижевника, добитник Фулбрајтове стипендије, секретар-администратор Задужбине „Др Живко и Милица Топаловић“, дугогодишњи сарадник Културног додатка *Политике*.

САДРЖАЈ

УРОЂЕНИЧКИ ПСАЛМИ

Урођенички псалми I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, XI, XII, XIII, XVI, XX.	9
<i>Шта ради ноћас време</i>	16
<i>То койни</i>	17
<i>Између две собе, између два дана</i>	18
Изломљена месечина	19
Буђења	20
Пролећна	22
<i>Ноћас љушћу киша</i>	23
<i>Душа ми на суву, ко рибу</i>	24
<i>Зар смо једанути имали...</i>	25
<i>Сјавајући као звер</i>	27
Речи на пев једне птице	29
Одломак пролећа	30
<i>Кад урође недеља</i>	31
Зимски празник	32
<i>Срећан сам због истине која се</i>	33
Песма о пореклу	34

ДА СЕ РАЗУМЕМО

Да се разумемо	37
<i>Ваљајуће бурад</i>	40
Молба	42
Најава песме	43
Човек и пас	44
<i>Нек буде, ако је из страх</i>	45
Пролеће	46
Mondo cane	47
Асоцијације	48
Post festum	49
Час освете	50
Корачница	51
Из Пете месне заједнице	52

Убице	53
Улица Рапка Тајсића	54
Пијачна вага испред кланице године 1950.	55
Губитник	56
Исповест	57
Привиђење	58
Епитаф за једну пропуштену прилику историје	59

БАЛАДЕ

Балада опирања	63
Балада бескућника	65
Јесења балада	66
Кућа са тремом	68
Зимско двориште	69
Зимска песма	71
За хербаријум	73
Предео	75
Балада изненадне самоће	76
Телеграфски стуб ⁵⁴⁸ / ₃₃	78
Кукурек	79
Балада о трави	80
Кружна балада	81

ЧЕКАЈУЋИ ДА СТАНЕ ПЉУСАК

Субојом увече	85
Будни се	86
Понедељак	87
Нека ће вихор	88
Море: подземље њуно гвожђурије и шраља	89
Срце наше не има господара	90
Само једно небо	91
Пред кишу	92
Згусну се ваздух	93
Престанак пљуска	94
Пред зору	95
Свануће	96
Праскозорје	97
Ветровито јутро	98
Роса	99
Муња	100
Предвечерје	101

Приближавање олује	102
Олуја	103
После кише	104
Последња капљица на листу	105
Храст крај потока	106
Суша	107
Инсекти	108
Рибе	109
У брдима тече река	110
Кап	111
<i>Сунце</i>	112
<i>Доме мој</i>	113
<i>Вече се сјушило</i>	114
Пламичак кроз прозор учионице	115
Дневни извештај	116
Повратак, то јест: кукавица у телефонској слушалици	117
Лице	118
У чекаоници амбуланте	119
Небеска вода	120
Хумка	121
Кратко буђење	122
Смирење	123
Бдење у расвит	125
Непроспавана ноћ	126
<i>Средина живота</i>	127

ТОЧАК ГОДИНЕ

Јануар	131
Сретење	132
Југовина	133
Младенци	134
Киша	135
Лето	136
Предзорје у реци	137
Јутро у планини	138
Свети Мрата	139
Зима	140
Благовести	141
Светиљци	142
Идила	143
Сушно лето	144
<i>Летњу долази крај</i>	145

Лакоћа сећања	147
Септембар	146
Врата јесени	148
У недељу 29. октобра	149
Шума, шушањ	150
Јесење царство	151
Посланица првом балканском песнику	153
Зимски сумрак	154
Зимска идила	155
Зимске ферије	156
Фебруар	157
Претпролеће	158
Најзад, март	160
Већар, још леден	161
Блескови	162
Недељно јутро	163
Поштом зрачак	165
Кад снег с кровова пође	166
Глува недеља	167
Пролеће у реци	168
Нек уђе шрава...	169
Дрво на утрини	170

МИШЈА РУПА

Из малог мозга	173
Мишја рупа I–XXV	177
Ноћно путовање	190
Нејасне йоруке женских лица, у ходу	191
Нишња се не завршава	192

МОЈА ДОМОВИНА

Опис празнине	197
Првомајска	198
Зимовник	199
То је моја земља	200
Ове ноћи у Србији	201
О дуга ли су йойоднева	202
Умиру йаланке	203
Басме	204
Ругалица изласку у Европу	206
Ругалица сапутницима у лифту	207

Ругалица Југословенима (1989)	208
Ругалица Великој Лудости	210
У туђини	213
Задушнице	214
Равнотежа	215
Непостојећа земља	216
Пуна празнина	217
К. В.	218
1950.	219
Моја домовина	220
Страх од промаје	222
Карађорђе и Бетовен	224
Сонет са параде	226
Значење тишине	227
Двоумица	228
Најважнији пут историје	229

ВЕЧИТИ НАИЛАЗАК

Разгоревање ватре	233
Свршетак ноћног програма	235
Долазак	236
Пропуштене могућности	237
Унутрашњи монолог у самопослузи	238
Најбољи начин	239
Вечити наилазак	240
<i>Могло би се што...</i>	241
Строфе из хотелске собе	242
Новембарска	244
<i>Сесџре Недељице</i>	246
Авлијска крошња, подјесен	247
На обали	248
Мртва природа	250
Игра	251
Несазнати звуци	253
Камен	254
Водопад	255
Пробдевена ноћ	256
Буђење	257
<i>Због свих самих ствари</i>	258
Ноћне тужаљке	259
Messa verde	263
Пут и сјај	264

Звезде	272
Псалам	273
Молитва	274

ЗЕЛЕНИ ВЕНАЦ

<i>Да разазнаш ња њако видна, ал недокучива месџа</i>	277
Највећа загонетка	279
Кромпир	280
Першун	281
Краставац	282
Ротквице	283
Гроздови	284
Дуња	285
Клип кукуруза	286
Орах	287
Лонац пасуља	288
Човек и јабука	289
Живети крај добре пијаце	290
Јесен на пијаци	291
Јабука изгубљена на Каленића пијаци	292
Пијаца на крају града	293
Родна година	295
Сечење дрвећа	296
Балада о старим шљивама	298

ПЕСМЕ ЗА ДЕЦУ И ОСЕТЉИВЕ

Овај дечак зове се Пепо Крста	301
Разболео се Пепо Крста	303
Крста Пепо после болести	304
<i>Шџа човек да ради</i>	305
Старци улето	306
Учењаци и зидари	307
Оброк машине за прање веша	308
Где спава врабац	309
Како живи пољски миш	310
Мишево рођење	311
Ромео и Јулија у браку	312
Милицајац	314
Балада о обућарима – крпама	316
Житије веселог Димитрија	318
Висораван	320

Како спавају трамваји	321
Два сапуна	323
Ограда на крају Београда	325
Тренутак историје	327
Старинска песма	329
Како се родила људска мисао	330
Где су почетак и крај света	332
Како умире столеће	334
Жагубица	335
<i>Мој нос</i>	336
Радост путовања	337

ПРЕПЕВИ И НАДОПЕВИ

В. Б. Јејтс – Путовање у Визант	341
Л. Арагон – Ослобођење	343
Е. Паунд – <i>Canto XLV</i>	344
Н. Заболоцки – На степеништу	346
Ј. Бродски – <i>Јездиш, а около су...</i>	349
Џ. Дон – Бува	351
Ш. Бодлер – Позив на путовање	352
Б. Пастернак – Опет пролеће	355
П. Клодел – Обредник за поздрав новом столећу	357
Неизлечиви песник	367
По Овидију	368
По René Chagu	369
По Нострадамусу	370
Мотет	371
По Rimbaud	372
По Калдерону	373
По Шарлу Орлеанском	374
По Ритбефу	375
Десанкин вагон треће класе	377
Белешка о писцу	381

МИЛОВАН ДАНОЈЛИЋ

Разгоревање ватре

ИЗДАВАЧИ

ЗАДУЖБИНА ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ

Београд, Скерлићева 1

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА СРБИЈЕ

Београд, Скерлићева 1

СРПСКА КЊИЖЕВНА ЗАДРУГА

Београд, Српских владара 19

ЗА ИЗДАВАЧЕ

Слободан Ж. Марковић

Миломир Петровић

Душан Татић

УРЕДНИЦИ

Милош Јевтић

Љиљана Ђурђић

Драган Лакићевић

ЛИКОВНА ОПРЕМА

Добрило Николић

КОРЕКТОР

Милан Тасић

Тираж

1000

ШТАМПА

Народна библиотека Србије,

Београд, Скерлићева 1

774 670 350-755

667,44

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

886.1-1

ДАНОЈЛИЋ, Милован

Разгоревање ватре : изабране песме : / Милован
Данојлић. – Београд : Задужбина Десанке Максимовић :
Народна библиотека Србије : Српска књижевна задруга, 2000
(Београд : Народна библиотека Србије). – 389 стр. ; 21 см. –
(Награда Десанка Максимовић ; 6)

Тираж 1000. – Белешка о писцу: стр. 381-382.

ISBN 86-7035-079-3

